

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ στην Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

Φοιτητής: Κωστούλιας Γεώργιος

ΑΜ: 4042201601007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	13
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ.....	15
Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	18
Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	19
Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	20
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	22
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΔΕΝ.....	27
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	29
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	30
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	31
ΤΟ ΝΕΟ ΕΣΠΑ 2014-2020	33
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	35
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΊΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ».....	35
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	36
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	37
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	37
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΣΕΤΕ)	37
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	39
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ (ΙΤΕΠ)	41
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	42
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ.....	43
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	43
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ:	44
Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	45
ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	49
ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	55
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	58
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....	60
ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ.....	61

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	63
ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	64
ΑΚΤΕΣ	64
ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ.....	64
ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΔΑΣΗ.....	64
ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΦΥΣΗΣ.....	65
ΒΙΟΤΟΠΟΙ CORINE.....	65
ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ.....	65
ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000	66
ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ.....	66
ΣΠΗΛΑΙΑ.....	66
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	67
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ.....	67
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	67
ΜΟΥΣΕΙΑ.....	68
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	69
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΕΧΝΗΣ	70
ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ-ΕΟΡΤΕΣ	70
ΔΙΚΤΥΑ ΠΟΛΕΩΝ.....	71
ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	71
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Π.Ο.Τ.Α)	71
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ.....	71
ΟΡΕΙΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	72
RAFTING ΚΑΙ ΚΑΥΑΚ	72
ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	72
ΜΑΡΙΝΕΣ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΙΑ	73
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΝ	73
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....	74
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	76
ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	79
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ –ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΙΣ-ΚΑΜΠΙΝΓΚ.....	81
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	83
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	89
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ	89
ROCK FESTIVAL ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΑΘΩΝΑΣ ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ	89
ΓΙΟΡΤΗ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ.....	90

ΤΣΑΚΩΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑΣ ΣΤΟ ΛΕΩΝΙΔΙΟ	90
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΣΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	91
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΑΪΝΟΠΟΥΛΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	91
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	92
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΤΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙ	92
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΧΟΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.....	93
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ «ΓΕΦΥΡΕΣ»	93
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΕΧΝΩΝ ΚΟΡΩΝΗΣ.....	94
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ WTM	94
ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΤΒΑ.....	95
ΕΚΘΕΣΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.....	96
ΓΙΟΡΤΗ ΨΑΡΑ ΣΤΟΝ ΤΥΡΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ.	96
ΦΕΣΤΙΒΑΛ "ΚΑΛΕΣΜΑ ΣΤΟ ΤΑΪΓΕΤΟ" ΣΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	97
ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ 2016.....	97
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	99
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ.....	99

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Φωτόπουλο Γεώργιο για την εμπιστοσύνη και την στήριξη του. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους δικούς μου ανθρώπους και την οικογένεια μου, που στάθηκαν δίπλα μου σε όλες τις επιλογές που έχω κάνει.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός αποτελεί μια από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες, τόσο για τις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και για τις αναπτυγμένες. Ο τουρισμός αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας και αφορά όλες τις χώρες και κράτη μέλη της Ε.Ε, αναπόσπαστο κομμάτι της οποίας είναι και η Ελλάδα. Ο τουρισμός στην Ελλάδα συμβάλλει τα μέγιστα στην αντιμετώπιση του συναλλαγματικού προβλήματος και αποτελεί μία από τις κύριες δυνάμεις ανάπτυξης και διαμορφώνει τη βάση της περιφερειακής ανάπτυξης της Ελλάδας.

Η σύγχρονη ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας θεωρείται ως το βασικό πλεονέκτημα που συμβάλλει άμεσα και με ορατά τα αποτελέσματα στην περιφερειακή ανάπτυξη όπου διαπιστώνονται θετικές επιπτώσεις στην εισροή συναλλάγματος, στο εισόδημα, στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και στην προώθηση της ανάπτυξης σε πολλούς τομείς της οικονομίας.

Ταυτόχρονα όμως έχει διαπιστωθεί ότι η ραγδαία αυτή ανάπτυξη που συνδυάστηκε με τη μεγάλη μετακίνηση ανθρώπων προς τις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές και τη μονομερή ανάπτυξη αυτών των περιοχών σε σχέση με άλλες περιοχές οδήγησε στην εγκατάλειψη των παραδοσιακών παραγωγικών δομών, στην ερημοποίηση των περιοχών χωρίς τουριστικό ενδιαφέρον, στην αποβιομηχανοποίηση των περιοχών αυτών αλλά και στην εξάντληση των πόρων και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος στις τουριστικές περιοχές.

Η Ελλάδα διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα στον τομέα του τουρισμού που μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σε όλους τους τομείς. Παρόλα αυτά διαπιστώνεται ότι οι σύγχρονες εξελίξεις στο χώρο του τουρισμού, η προοπτική της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, οι αλλαγές των τουριστικών προτύπων και η νέα αντίληψη για διακοπές επιβάλλουν στον επαναπροσδιορισμό της πολιτικής που ακολουθείται για τον τουρισμό ώστε να εναρμονιστεί με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα με τέτοιο τρόπο που να αναδειχθούν σωστά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ελλάδας χωρίς να αλλοιωθεί η φυσική ομορφιά και η ταυτότητά της και να συνδεθεί με την εσωτερική διαδικασία ανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί ένα γενικό πλαίσιο με συγκεκριμένους στόχους ώστε να διατηρηθεί η Ευρώπη ως κορυφαίος παγκόσμιος τουριστικός προορισμός και να αναπτυχθεί στο σύνολό της η τουριστική κίνηση σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό χώρο. Η Ευρώπη έχει προτείνει ενέργειες ώστε να επιτευχθεί βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού κλάδου στην Ευρώπη, προαγωγή της

ανάπτυξης ενός ποιοτικού τουρισμού με βιώσιμους και υψηλής ποιότητας προορισμών. Στα πλαίσια αυτών των ενεργειών έχουν γίνει και οι κατάλληλες ενέργειες ώστε ο τουρισμός να ενταχθεί στις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. Η Ελληνική Πολιτική και πιο συγκεκριμένα το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών κατευθύνσεων και προγραμμάτων, υλοποιεί διάφορα προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση των Τουριστικών ΜΜΕ και τον εκσυγχρονισμό τους με σκοπό την ποιοτική αναβάθμισή τους, ενώ ενισχύεται η επιχειρηματικότητα στον τομέα του Τουρισμού.

Η παραπάνω πολιτική για να είναι αποτελεσματική και παραγωγική θα πρέπει να συνδεθεί τη γενικότερη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας μας. Με αυτόν τον τρόπο ο τουρισμός θα λειτουργήσει συνδεδετικά μεταξύ όλων των τομέων, θα προωθήσει τα προϊόντα της ελληνικής περιφέρειας και θα τα διαφημίσει διεθνώς ανοίγοντας έτσι τις πόρτες για την ανάπτυξη όλων των πλουτοπαραγωγικών τομέων της Ελλάδας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί έναν αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό πόρο της Ελλάδας που έχει επηρεαστεί και αυτός από τις παγκόσμιες ανακατατάξεις και την οικονομική κρίση. Η τουριστική ανάπτυξη που συντελείται τα τελευταία χρόνια έχει αργούς ρυθμούς ενώ υπάρχει μεγάλη διάκριση μεταξύ των ενοτήτων της. Διαπιστώνεται ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια έντονη κινητικότητα από τους δημόσιους φορείς ώστε να αναπτυχθεί η Περιφέρεια Πελοποννήσου και να γίνει τουριστικά ανταγωνιστική εντός και εκτός Ελλάδας. Υλοποιούνται πολλά προγράμματα που προσφέρουν στην ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών και της προώθησης της ευρύτερης περιοχής μέσω πολιτιστικών δρώμενων. Όμως όλη αυτή η ανάπτυξη και ώθηση στις τουριστικές δυνάμεις της Περιφέρειας πρέπει να ενταχθεί σε ένα συνολικό πρόγραμμα που θα επιφέρει ανάπτυξη σε όλους τους τομείς με μεγάλο χρονικό ορίζοντα ώστε να έχει διάρκεια και ποιοτική εξέλιξη.

Λέξεις Κλειδιά: Τουριστική Ανάπτυξη, Οικονομική και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Ελληνική Οικονομία, Ευρωπαϊκή και Ελληνική Πολιτική, Περιφέρεια Πελοποννήσου

ABSTRACT

Tourism is one of the most important economic activities, both for developing countries and for developed ones. Tourism is an important branch of economic activity and concerns all EU countries and Member States, an integral part of which is also Greece. Tourism in Greece contributes most to addressing the exchange rate and is one of the main developmental forces and forms the basis of Greece's regional development.

The modern development of the tourism industry is seen as the main asset that directly and visibly contributes to regional development, where positive effects on foreign exchange inflows, income generation, job creation, the reduction of regional disparities and the promotion of growth in many sectors of the economy.

At the same time, however, it has been observed that this rapid development, combined with the great movement of people towards the developed tourist areas and the unilateral development of these areas compared to other regions, led to the abandonment of traditional productive structures, the desertification of areas without tourist interest, de-industrialization of these areas but also the depletion of resources and destruction of the natural environment in tourist areas.

Greece has significant tourism benefits that can be properly exploited and contribute to its development in all sectors. Nevertheless, current developments in the tourism sector, the prospect of European integration, changes in tourism standards and the new perception of holidays mean that the policy for tourism is redefined to bring it into line with international and European standards with such a way to properly highlight Greece's unique characteristics without altering its natural beauty and identity and linking itself with the internal process of development of the Greek region.

The European Union is promoting a general framework with specific objectives to preserve Europe as a world-leading tourist destination and to develop as a whole the tourist movement throughout the European area. Europe has proposed actions to improve the competitiveness of the tourism industry in Europe, to promote the development of quality tourism with sustainable and high-quality destinations. Within the framework of these actions, appropriate actions have been taken to ensure that tourism is integrated into the EU's policies and financial instruments. Hellenic Policy and more specifically the Ministry of Culture and Tourism, in the framework of European guidelines and programs, implements various programs aim to enhance the Tourism Media and modernize it in order to improve its quality while enhancing entrepreneurship in the Tourism sector.

The above policy to be effective and productive should link the overall economic, social and cultural development of our country. In this way, tourism will work in connection with all sectors, promote the products of the Greek region and advertise them internationally, thus opening the doors for the development of all the productive sectors of Greece.

The Peloponnese Region is a remarkable natural and cultural resource of Greece that has also been affected by global redeployment and the economic crisis. The tourist development that has taken place in recent years is slow and there is a great distinction between its sections. It is noted that in recent years there has been intense mobility by public bodies to develop the Region of Peloponnese and to become competitive in Greece and abroad. Many programs are being implemented to develop the appropriate infrastructures and promote the wider region through cultural events. However, all of this growth and impetus to the Region's tourism forces must be integrated into an overall program that will bring growth in all sectors over a long period of time in order to have a lasting and qualitative development.

Keywords: Tourist Development, Economic and Regional Development, Greek Economy, European and Greek Policy, Peloponnese Region

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πολλές είναι οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να δοθεί ένας επακριβής ορισμός του Τουρισμού. Από τα κύρια χαρακτηριστικά του, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα τα εξής (wikipedia):

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών.
- Οι διάφορες μορφές του τουρισμού περιλαμβάνουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία: Το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν, συμπεριλαμβανομένου της διατροφής.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους μέσα σε λίγες, μέρες βδομάδες ή μήνες.
- Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

Το 1941 οι καθηγητές Hunziker και Krapf του Πανεπιστημίου της Βέρνης υποστήριξαν την άποψη πως ο τουρισμός πρέπει να οριστεί σαν το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού σε έναν προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν μη μόνιμων κατοίκων του.

Το 1937 η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών σύστησε στις χώρες-μέλη της να υιοθετήσουν έναν ορισμό που χαρακτήριζε τον τουρίστα σαν ένα άτομο που ταξιδεύει για ένα χρονικό διάστημα 24 ωρών ή περισσότερο σε μια χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα.

Δυόμιση δεκαετίες αργότερα, το 1963 η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό, που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη συμφώνησε ο όρος επισκέπτης να περιγράφει κάθε άτομο που επισκέπτεται μία χώρα διαφορετική από εκείνη που διαμένει μόνιμα, για οποιοδήποτε λόγο εκτός από εκείνο της άσκησης ενός επαγγέλματος για το οποίο να αμείβεται με χρηματικούς πόρους της χώρας

την οποία επισκέπτεται. Ο ορισμός αυτό καλύπτει δύο κατηγορίες επισκεπτών (wikipedia):

- Τους *τουρίστες*: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτήν τουλάχιστον επί ένα 24ωρο, και των οποίων οι λόγοι επίσκεψης είναι τις περισσότερες φορές διακοπές, επαγγελματικοί, υγείας, σπουδές, συμμετοχή σε αποστολή ή σύσκεψη ή συνέδριο, επίσκεψη φίλων ή συγγενών, θρησκευτικοί και άθληση.
- Τους *εκδρομείς*: άτομα που επισκέπτονται μια χώρα και διαμένουν σε αυτή λιγότερο από ένα 24ωρο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, οι επισκέπτες που έρχονται και φεύγουν την ίδια μέρα χωρίς να διανυκτερεύσουν, καθώς επίσης και τα πληρώματα πλοίων, αεροπλάνων κλπ.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ-UNWTO) δίνει τον παρακάτω ορισμό: «Ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το συνηθισμένο περιβάλλον τους (πχ τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους) και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον ένα χρόνο, με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματικών τους αναγκών κτλ.» (WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (WTTC), 2017)

Ο διεθνής τουρισμός αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους και πιο δυναμικούς τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Έχει διαπιστωθεί ότι σημειώνει συνεχή άνοδο ενώ υπάρχει συνεχής κινητικότητα και διαφοροποίηση όσον αφορά τους προορισμούς στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη. Αυτό απορρέει από την οικονομική ανάπτυξη και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων αλλά και από τη διαρκή βελτίωση των υποδομών και των μεταφορών που καθιστούν τις μετακινήσεις πιο εύκολες και οικονομικές. Η μετεξέλιξη του τουρισμού επηρεάζει αισθητά πλέον την κοινωνική και οικονομική πρόοδο γι' αυτό και αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι του διεθνούς εμπορίου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ

Ο τουρισμός είναι μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα ενώ οι πηγές της σύγχρονης μορφής του πηγάζουν στον 18ο και 19ο αιώνα. Ως έννοια όμως πηγάζει από την αρχαιότητα. Οι πρώτοι ταξιδιώτες ήταν οι επιστήμονες και οι έμποροι καθώς λόγω του επαγγέλματός τους έπρεπε να κάνουν μεγάλα ταξίδια. Οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι ταξίδευαν και για εμπορικούς αλλά και για ιδιωτικούς λόγους. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ήταν οι πρώτες οργανωμένες εκδηλώσεις με διεθνή συμμετοχές και ειδικό κίνητρο. Ο τουρισμός συνήθως αφορούσε την άρχουσα τάξη και σχετιζόταν με τον ελεύθερο χρόνο και τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνταν. Η εξάπλωση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας έφερε μεγάλες αλλαγές στα οδικά δίκτυα, στην ασφάλεια κατά τη μεταφορά αλλά και στην εξειδίκευση των τουριστικών ταξιδιών. Πολλές περιοχές επιλέγονταν ως τουριστικός προορισμός για θρησκευτικούς και πολιτιστικούς λόγους. Το Μεσαίωνα οι περισσότερες μετακινήσεις γίνονταν για θρησκευτικούς λόγους, γιορτές αλλά και για ιατρικούς λόγους. Τα ταξίδια βέβαια δεν ήταν ασφαλή καθώς πάντα υπήρχε η περίπτωση της ληστείας αλλά και της πειρατείας.

Την περίοδο της Αναγέννησης η νοοτροπία των ταξιδιών άλλαξε καθώς οι νέοι των αριστοκρατικών οικογενειών ενθαρρύνονταν να ταξιδέψουν ώστε να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες και να γίνουν πιο εύκολα δεκτοί στις βασιλικές αυλές. Όλα αυτά βέβαια δημιούργησαν καινούριες ανάγκες οι οποίες έπρεπε να καλυφθούν. Υπήρχε ανάγκη ανάπτυξης των υποδομών που θα δέχονταν τους επισκέπτες, όπως ξενοδοχεία και πανδοχεία ενώ έπρεπε να δημιουργηθούν καλύτερα μεταφορικά μέσα αλλά και οδικά δίκτυα. Παράλληλα με την ανάπτυξη των οργανωμένων ταξιδιών στην Ευρώπη άρχισαν και οι μεγάλες εξερευνητικές σε χώρες όπως η Αμερική, η Αφρική, η Κίνα και άλλες. Η ανακάλυψη νέων χωρών διευρύνει τους προορισμούς των ταξιδιών και πλέον οι επιστήμονες, οι έμποροι αλλά ακόμα και οι ιεραπόστολοι ακολουθούν τους θαλασσοπόρους σε νέες χώρες και προορισμούς μεταφέροντας μαζί με τις αποσκευές τους την ιστορία και τον πολιτισμό τους, την επιστήμη και τη θρησκεία τους αλλά και τη νοοτροπία της ζωής τους. (ΤΣΑΡΤΑΣ, 1996).

Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, επικρατούν δύο μορφές τουρισμού:

- Ο πανεπιστημιακός τουρισμός. Αυτός εμφανίζεται ιδιαίτερα αναπτυγμένος γύρω από τα πανεπιστημιακά κέντρα της Ευρώπης, όπως το Παρίσι, την Οξφόρδη, το Κέμπριτζ κ.λπ.
- Ο τουρισμός των μεγάλων θρησκευτικών γεγονότων και εορτών. Στα τέλη του Μεσαίωνα τα ελβετικά και τα γερμανικά ξενοδοχεία έχουν αποκτήσει

μεγάλη φήμη, χάρη των υπηρεσιών που παρείχαν, ενώ στη Γαλλία η γαστρονομία συμβάλλει στην περαιτέρω εξειδίκευση του ξενοδοχειακού προϊόντος συνδέοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την παραμονή με την ψυχαγωγία.

Αργότερα και κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης, ο τουρισμός εμπλουτίζεται με νέα κίνητρα. Οι άνθρωποι πλέον ταξιδεύουν με κύριο σκοπό την ευχαρίστηση. Στα πλαίσια των εκπαιδευτικών μετακινήσεων των Άγγλων ευγενών, δημιουργούνται στη Γαλλία δύο ειδών περιηγήσεις: η «μικρή περιήγηση» (petit tour), που περιλάμβανε το Παρίσι και τη νοτιοδυτική Γαλλία, και η «μακρά περιήγηση» (grand tour), που, εκτός των παραπάνω, συμπεριλάμβανε τη Βουργουνδία, την νότια και τη νοτιοανατολική Γαλλία. Οι περιηγητές του δεύτερου είδους χαρακτηρίστηκαν αργότερα ως tourists, μιας λέξης που χαρακτήριζε τους ανθρώπους που ταξίδευαν για ευχαρίστηση.

Το 1839 εκδίδονται οι πρώτοι τουριστικοί οδηγοί του «Beadec-ker», οι οποίοι αναφέρονται στην πραγματοποίηση «ενός ταξιδιού στο Ρήνο» ενώ ο J. Murray εκδίδει στην Αγγλία ένα «εγχειρίδιο για ταξιδιώτες στην Ελβετία». Το 1841 στην Αγγλία, ο Thomas Cook οργανώνει το πρώτο ταξίδι με οδηγούς, ενώ το 1845 δημιουργεί στο Αέισεστερ το γραφείο ταξιδιών «Thomas Cook & Son», που στη συνέχεια θα ιδρύσει υποκαταστήματα σε 68 χώρες του κόσμου. Ταυτόχρονα αναπτύσσονται και τα ξενοδοχεία πολυτελείας όπως το Grand Hotel της Ρώμης, το Ritz του Παρισιού, το Carlton του Λονδίνου κτλ.

Ο 19ος αιώνας υπήρξε ο αιώνας κατά τον οποίον ο τουρισμός γνώρισε τεράστια ανάπτυξη καθώς εμφανίστηκε ο σιδηρόδρομος αλλά και το ατμόπλοιο. Το κόστος της μεταφοράς μειώθηκε και η μετακίνηση έγινε γρηγορότερη αλλά και ασφαλέστερη. Τότε έκαναν την εμφάνισή τους εταιρείες που αναλάμβαναν την οργάνωση του ομαδικού ταξιδιού προσφέροντας ταυτόχρονα κι άλλες υπηρεσίες όπως τουριστικούς καταλόγους, κουπόνια για ξενοδοχεία και συναλλαγματικές διευκολύνσεις. Πλέον ο τουρισμός είναι ένα καταναλωτικό αγαθό που απευθύνεται σε πολλούς.

Ο 19ος αιώνας αποτελεί τη χρονική περίοδο – σταθμό για τον τουρισμό καθώς στα πλαίσια της βιομηχανικής επανάστασης άλλαξε η μορφολογία του και εμφανίστηκαν οι πρώτες τάσεις μαζικοποίησης και εμπορικοποίησής του.

Η τεράστια αυτή ανάπτυξη του τουρισμού οφείλεται σε κάποιους παράγοντες που είναι οι εξής: (ΤΣΑΡΤΑΣ, 1996).

- Η πολιτική και οικονομική σταθερότητα στις αναπτυγμένες χώρες.

- Η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και η παράλληλη ανάπτυξη του «κοινωνικού κράτους» στις αναπτυγμένες χώρες.
- Δημογραφικοί και οικονομικοί παράγοντες.
- Η ανάπτυξη των μαζικών μεταφορικών μέσων.
- Οργανωμένος τουρισμός: «δημοκρατικοποίηση» του δικαιώματος στον τουρισμό.
- Η μετατροπή του τουρισμού σε καταναλωτικό προϊόν: διαφοροποίηση τιμών και εξειδίκευση υπηρεσιών.
- Ο τουρισμός γίνεται ένα «σύγχρονο» κοινωνικό αγαθό.
- Ο τουρισμός προωθείται από την πολιτική των εταιριών τουρισμού, των κρατών και των οργανώσεων του κλάδου.
- Ο τουρισμός ως κοινωνικό φαινόμενο που ανταποκρίνεται στα καταναλωτικά πρότυπα που αναπτύσσονται στη μεταπολεμική περίοδο.

Ο τουρισμός ανθίζει και τον 20ο αιώνα η μετακίνηση όμως των τουριστών αλλάζει καθώς η χρήση του αυτοκινήτου και του αεροπλάνου γίνονται όλο και πιο έντονη. Νέα οδικά δίκτυα αναπτύχθηκαν λόγω της χρήσης των αυτοκινήτων κι αυτό συνέβαλε πολύ στην αύξηση του εσωτερικού τουρισμού. Η χρησιμοποίηση του αεροπλάνου είναι η βάση στην οποία στηρίχθηκε η μαζικοποίηση του διεθνούς τουρισμού ιδιαίτερα την περίοδο μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Η εξάπλωση του τουρισμού έφερε εξελίξεις και στις τουριστικές υποδομές αλλά και στην απασχόληση των ανθρώπων καθώς δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας. Τα αναπτυγμένα κράτη προωθούν τον τουρισμό καθώς διαπιστώνουν τα οικονομικά οφέλη από την ταχύτητα αναπτυσσόμενη νέα «βιομηχανία».

Στις αρχές του 20ου αιώνα, το τουριστικό φαινόμενο μεταβάλλεται και σε αυτό συντέλεσαν οι λόγοι που ακολουθούν:

- Η οικονομική συγκυρία της περιόδου 1905 – 1914.
- Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (1914-18), όπου οι αριστοκράτες και οι μονάρχες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ουσιαστικά εξαφανίζονται.
- Οι πληθωριστικές τάσεις, που αφανίζουν ολοκληρωτικά τους εισοδηματίες (rentiers), που αποτελούσαν την *touristy society* του 19ου αιώνα.
- Η οικονομική κρίση του 1929, η οποία καταστρέφει ουσιαστικά τον αριστοκρατικό τουρισμό του 19ου αιώνα.

Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε πολλές κατηγορίες και με πολλά και διαφορετικά κίνητρα (Λαγός, Τουριστική Οικονομική, 2005):

- 1) Εγχώριο τουρισμό (domestic tourism): είναι ο τουρισμός εντός των ορίων της χώρας στην οποία κατοικεί ο επισκέπτης.
- 2) Εξερχόμενο τουρισμό (outbound tourism): όταν οι μόνιμοι κάτοικοι μίας χώρας επισκέπτονται μία άλλη χώρα.
- 3) Εισερχόμενο τουρισμό (inbound tourism): ο τουρισμός των ανθρώπων οι οποίοι ταξιδεύουν σε δεδομένη χώρα.
- 4) Διεθνή τουρισμό (international tourism): το σύνολο του εισερχόμενου και του εξερχόμενου τουρισμού.
- 5) Εσωτερικό τουρισμό (internal tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εισερχόμενου τουρισμού.
- 6) Εθνικό τουρισμό: (national tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εξερχόμενου τουρισμού.

Ωστόσο, η τυποποίηση και η διάκριση του τουρισμού εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από τους παράγοντες που προσδιορίζουν το φαινόμενο. Έτσι διακρίνεται στις εξής έξι βασικές κατηγορίες (ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, & ΛΥΤΡΑΣ, 2000):

- 1) Μαζικός τουρισμός: χαρακτηρίζεται από ομαδικότητα συμμετοχής των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας, πλην όμως σε καμία περίπτωση δεν συνδέεται αποκλειστικά με τον τουρισμό διακοπών- αναψυχής μακράς διαμονής.
- 2) Ατομικός τουρισμός: χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη ατομική οργάνωση και εκτέλεση του ταξιδιού εκ μέρους των τουριστών.
- 3) Εσωτερικός τουρισμός: πραγματοποιείται από τον ντόπιο πληθυσμό μιας χώρας μέσα πάντα στα φυσικά της όρια, δηλαδή μέσα στην επικράτειά της.
- 4) Εξωτερικός τουρισμός: πραγματοποιείται από άτομα που διαμένουν μόνιμα σε μια χώρα και την εγκαταλείπουν προσωρινά για να επισκεφτούν κάποια άλλη ή κάποιες άλλες χώρες για τουριστικούς λόγους και με αυτόν τον τρόπο να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες τους.
- 5) Συνεχής τουρισμός: διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι σε καμία περίπτωση δεν επηρεάζονται οι δραστηριότητές του από τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε όλες τις εποχές, δηλαδή σε όλη τη διάρκεια το χρόνου.
- 6) Εποχιακός τουρισμός: δεν διαρκεί όλο το χρόνο, που σημαίνει ότι σε αντίθεση με το συνεχή τουρισμό, οι δραστηριότητές του επηρεάζονται αποφασιστικά

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ένας από τους κεντρικούς πυλώνες ανάπτυξης της Ελλάδας είναι ο τουρισμός. Η Ελλάδα συγκεντρώνει ένα σύνολο ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και εκπληκτικής ομορφιάς που την καθιστούν έναν από τους δημοφιλέστερους προορισμούς σε παγκόσμια κλίμακα. Μάλιστα ο τουρισμός συμβάλλει θετικά στη μείωση του ελλείμματος των τρεχουσών συναλλαγών μαζί με τον τομέα της ναυτιλίας.

Σύμφωνα με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) η Ελλάδα το 2009 διατηρούσε τη 16η θέση στην παγκόσμια κατάταξη χωρών με βάση τον αριθμό αφίξεων τουριστών, στην οποία είχε υποχωρήσει το 2008, με 14,9 εκ. αφίξεις. Το 2010 όμως η χώρα μας, υπερβαίνοντας ελάχιστα τα 15 εκ. αφίξεων (15.007.490), εκτοπίστηκε από την Ταϊλάνδη, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, και έτσι έχει βρεθεί πλέον στη 17η θέση της παγκόσμιας κατάταξης.

Ως προς τις εισπράξεις (σε δολάρια), η Ελλάδα υποχώρησε στην 15η θέση το 2009 (από τη 12η που κατείχε το 2008), μετά το Χονγκ-Κονγκ, την Ταϊλάνδη και τη Μαλαισία, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση ως προς το 2008 (-10,6%).⁴ Το 2010 η χώρα μας εισπράττοντας μόλις 12,7 δισεκ. δολάρια έχει πλέον υποχωρήσει μερικές θέσεις ακόμη κατεβαίνοντας στην 21η θέση, αφού, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, την ξεπερνούν ο Καναδάς, η Ελβετία, η Ινδία και η Σιγκαπούρη (Χατζηδάκης, 2011).

Τώρα πιο πολύ από ποτέ διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα της χώρας ώστε να υπάρξει μια αναπτυξιακή προοπτική στις εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών αλλά και στον τομέα του τουρισμού ο οποίος καλείται να συνδράμει ενεργά προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας μέσα στο ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον της Μεσογείου αλλά και γενικότερα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι διάφορες οικονομικές αντιλήψεις που αφορούσαν την ανάπτυξη και οι διάφορες πολιτικές που εφαρμόστηκαν στις αναπτυσσόμενες χώρες τα τελευταία 30 χρόνια επηρέασαν και την ανάπτυξη του τουρισμού. Έτσι παρόλο που ο τουρισμός είναι από τη φύση του μια δραστηριότητα με αποκεντρωτικό χαρακτήρα εντούτοις σε πολλές χώρες δε γνώρισε μια ολοκληρωμένη και ισορροπημένη ανάπτυξη. Οι λόγοι που επηρέασαν αυτή τη δυσανάλογη ανάπτυξη του τουρισμού είναι πολλοί και διαφορετικοί. Υπήρξε μια μεγάλη δυσαναλογία ως προς την προώθηση των νησιωτικών και παραθαλάσσιων περιοχών έναντι των ηπειρωτικών περιοχών καθώς εκεί υπήρξε μεγάλη ανάπτυξη των υποδομών με μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα αλλά και καταλύματα όλων των βαθμίδων. Η διαφορά του κλίματος βοήθησε πολύ τις θαλάσσιες δραστηριότητες και δημιούργησε τουριστικά κίνητρα τα οποία ευνοήθηκαν ακόμα περισσότερο από την πολιτική της τουριστικής αποκέντρωσης. Ο συγκεκριμένος όμως τρόπος ανάπτυξης σε βάθος χρόνου παρουσίασε πολλά προβλήματα τουριστικής ανάπτυξης περιοχών με διαφορετικά χαρακτηριστικά αλλά και ολόκληρων χωρών. Τα προβλήματα ξεκινάνε από την υποδομή, την οικονομία, τη χωροταξία, την περιφερειακή ανάπτυξη και φτάνουν στις εργασιακές σχέσεις και στη σχέση της τουριστικής ανάπτυξης με την πολιτική που ακολουθούν οι μεγάλοι ταξιδιωτικοί οργανισμοί.

Όλα αυτά οδήγησαν σε μεγάλες και έντονες περιφερειακές ανισότητες ως προς την τουριστική ανάπτυξη. Τα αίτια είναι πολλά και διακρίνονται σε δύο κατηγορίες (Λαγός, ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, 1996):

- 1) Σε αίτια που οφείλονται σε εξωγενείς και μάλλον ανεξέλεγκτους παράγοντες όπως η φυσική και γεωγραφική κατάσταση μιας περιοχής αλλά και ιστορικοί παράγοντες και διεθνείς και οικονομικές συγκυρίες καθώς και η πολιτική των μεγάλων διεθνών ταξιδιωτικών οργανισμών.
- 2) Σε αίτια που είναι αποτέλεσμα της τουριστικής πολιτικής και του συγκεκριμένου παραγωγικού συστήματος που ακολουθεί η κάθε χώρα ή περιοχή.

Η τουριστική ανάπτυξη επιφέρει οφέλη αλλά και κόστη και στη χώρα αλλά και ειδικότερα στην περιοχή στην οποία αναπτύσσεται. Συναντώνται αρκετές διαφορές ανάμεσα στις αναπτυγμένες και στις προς ανάπτυξη περιοχές. Οι αναπτυσσόμενες περιοχές έχουν χαμηλά επίπεδα εισοδήματος, υψηλά επίπεδα ανεργίας, μεγάλη εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα και υψηλά επίπεδα ξένης ιδιοκτησίας στους

τομείς της βιοτεχνίας και των επιχειρήσεων. Πολλά από αυτά τα χαρακτηριστικά συναντώνται και στις αναπτυγμένες χώρες απλά επηρεάζονται από διαφορετικούς οικονομικούς παράγοντες.

Η ανάπτυξη του τουρισμού στις αναπτυσσόμενες χώρες προκαλεί σημαντικά οικονομικά αποτελέσματα κυρίως στις περιοχές που συντελείται, ενώ επηρεάζεται από τις περιοχές προέλευσης των τουριστικών ρευμάτων, το ύψος των επενδύσεων και της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας αλλά και τα καταναλωτικά πρότυπα.

Ο τουρισμός παρουσιάζει άμεσα αποτελέσματα γι' αυτό οι οικονομίες αυτών των χωρών στρέφονται προς την ανάπτυξη των υποδομών που θα υποστηρίξουν το τουριστικό πλήθος. Πολλές φορές μάλιστα ο τουρισμός χρησιμοποιείται για την επέκταση των εξαγωγών ενώ πολλοί πιστεύουν ότι συμβάλλει στο μετασχηματισμό μιας παραδοσιακής αγροτικής οικονομίας σε βιομηχανική καθώς τα έσοδα από τον τουρισμό μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της βιομηχανίας.

Γενικότερα η προώθηση του τουρισμού συνιστάται από τους ειδικούς και τους αναπτυξιολόγους καθώς μπορεί να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη αλλά και να περιορίσει το πρόβλημα της ανεργίας κυρίως στην περιφέρεια και μακροχρόνια να παράσχει μια υποκατάσταση της ελαστικότητας των τιμών και των εισοδημάτων για παραδοσιακές εξαγωγές.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Από το Δεκέμβριο του 2009 ο τουρισμός έχει τη δική του νομική βάση αν και δε διαθέτει ακόμα αυτόνομη θέση στον προϋπολογισμό στα πλαίσια των νέων δημοσιονομικών προοπτικών (2014-2020)

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο τουριστικός κλάδος, αφορά περίπου 1,8 εκατομμύριο επιχειρήσεις, κυρίως μικρομεσαίες (ΜΜΕ). Συμβάλλει στο ΑΕγχΠ και στην απασχόληση κατά 5% και 5,2%, αντιστοίχως, του ενεργού πληθυσμού (ποσοστό που αντιστοιχεί περίπου σε 9,7 εκατομμύρια άτομα). Εάν ληφθεί υπόψη η στενή σύνδεσή του με άλλους οικονομικούς τομείς, η συνεισφορά αυτή είναι ακόμη μεγαλύτερη [πάνω από το 10% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ) και τουλάχιστον 12% περίπου της συνολικής απασχόλησης, πράμα που αντιστοιχεί σε 13 εκατομμύρια εργαζόμενους].

Το 2014, ο διεθνής τουρισμός παγκοσμίως ανήλθε σε 1,133 δισεκατομμύρια αφίξεις (+4,3%) και, στην Ευρώπη, αντιπροσώπευε 582 εκατομμύρια αφίξεις, ήτοι 51% της αγοράς (+3%). Έτσι, η Ευρώπη (με τη Γαλλία στην 1η θέση) επιβεβαιώνει τη θέση της ως πρώτου τουριστικού προορισμού παγκοσμίως. Αφετέρου, μια διερευνητική μελέτη των μακροπρόθεσμων προοπτικών από τη ΔΟΕ (Διεθνή Οργάνωση Εργασίας) προβλέπει μικρότερη μεγέθυνση του τουρισμού στην Ευρώπη εν όψει του έτους 2030, εκτιμώμενη σε 744 εκατομμύρια τουρίστες (+1,8%), ήτοι 41,1% της αγοράς. (European Parliament-Ratcliff, Christina, 2017)

Από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21ης Ιουνίου 1999 με θέμα «Τουρισμός και Απασχόληση», η Ένωση αποδίδει περισσότερη προσοχή στη συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση στην Ευρώπη. Το Νοέμβριο του 2001 δημοσιεύει την ανακοίνωση με τίτλο «Πλαίσιο συνεργασίας για το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού», όπου η Επιτροπή πρότεινε ένα πλαίσιο δράσης και μέτρα για την τόνωση της ευρωπαϊκής τουριστικής βιομηχανίας. Με το ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2002 η Επιτροπή εφάρμοσε ολόκληρη σειρά μέτρων και δράσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένες άμεσες συνέπειες της στρατηγικής αυτής:

- οι δορυφόροι λογαριασμοί τουρισμού (ΔΛΤ/СST) ανά κράτος μέλος, που ολοκληρώθηκαν με την παρουσίαση του πρώτου ευρωπαϊκού δορυφόρου λογαριασμού·
- η έναρξη λειτουργίας της δικτυακής πύλης για την προώθηση της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού·

- η διεξαγωγή, από το 2002 και μετά, ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για τον τουρισμό (το 14ο φόρουμ που οργανώθηκε το 2015 στο Λουξεμβούργο είχε ως θέμα την «ψηφιοποίηση του τουρισμού»).

Μεταξύ 2001 και Φεβρουαρίου 2014, η Επιτροπή δημοσίευσε επτά ανακοινώσεις σχετικά με τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της για την ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού, μεταξύ των οποίων (European Parliament-Ratcliff, Christina, 2017):

- την ανακοίνωση της 19ης Οκτωβρίου 2007, — Ατζέντα για έναν αειφόρο και ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό τουρισμό
- την ανακοίνωση της 30ής Ιουνίου 2010, — Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο — ένα νέο πλαίσιο πολιτικής για τον ευρωπαϊκό τουρισμό
- την ανακοίνωση της 7ης Νοεμβρίου 2012, — Εφαρμογή και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής θεωρήσεων με στόχο την τόνωση της ανάπτυξης στην ΕΕ ·
- την ανακοίνωση της 20ής Φεβρουαρίου 2014, — Μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό.

Ταυτόχρονα θεσμοθετήθηκαν και ειδικά μέτρα:

1. Για τους τουρίστες-ταξιδιώτες και/ή παραθεριστές σχετικά με τη διέλευση των συνόρων, την προστασία της υγείας και της ασφάλειας καθώς και των υλικών συμφερόντων των τουριστών. Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται η πυρασφάλεια στα ξενοδοχεία, η προστασία των καταναλωτών ως προς ορισμένες πτυχές των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης, η προστασία των δικαιωμάτων των επιβατών σε όλους τους τομείς των μεταφορών καθώς και η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης.

Η Επιτροπή δρομολόγησε πολλές πρωτοβουλίες με επίκεντρο των ευρωπαϊκό πολιτισμό.

- Η πρωτοβουλία Eden που στοχεύει την προώθηση εξεχόντων ευρωπαϊκών τουριστικών προορισμών που τηρούν της αρχές της βιωσιμότητας.
- Η δράση Calypso που στοχεύει στην προώθηση του κοινωνικού τουρισμού για ηλικιωμένους , μη προνομιούχους νεαρούς ενήλικες, άπορες οικογένειες και άτομα περιορισμένης κινητικότητας.

- Οι πρωτοβουλίες Βιώσιμος τουρισμός αποσκοπούν να προωθήσουν τη μετατροπή του πρώην σιδηρού παραπετάσματος σε διασυνοριακό δίκτυο ποδηλατικών ή οδοιπορικών διαδρομών.
 - Η Επιτροπή συγχρηματοδοτεί επίσης διασυνοριακά έργα βιώσιμου τουρισμού που αποσκοπούν στο να διαφοροποιήσουν την ευρωπαϊκή τουριστική προσφορά.
 - Στο πλαίσιο της προπαρασκευαστικής δράσης «Τουρισμός και προσβασιμότητα για όλους», ήδη από τον Φεβρουάριο 2014 και για διάστημα 18 μηνών, η Επιτροπή χρηματοδότησε έργα προσβάσιμων διαδρομών που αφορούν μια δέσμη προϊόντων και υπηρεσιών υπέρ των ατόμων με αναπηρία, των ηλικιωμένων ταξιδιωτών και των ατόμων με παροδικά προβλήματα.
 - Τέλος, στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης των ταξιδιών και του τουρισμού, η Επιτροπή εγκαινίασε τον Μάρτιο 2015 μια πλατφόρμα για τον ψηφιακό τουρισμό, με σκοπό να βελτιώσει τις ικανότητες των μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων στους τομείς της καινοτομίας και ψηφιοποίησης.
2. Για τον τουριστικό κλάδο και τις περιφέρειες και για τον υπεύθυνο τουρισμό
- Σε εθνικό επίπεδο οι περιφέρειες θεωρούνται ως οι πιο στρατηγικοί θεσμοί για την ανάπτυξη του τουρισμού. Η Επιτροπή υποστηρίζει τη δημιουργία ενός δικτύου (NECSTouR, 2009) μεταξύ των κυριότερων ευρωπαϊκών τουριστικών περιφερειών ώστε να αναπτυχθούν σχέσεις και συνεργασίες, ανταλλαγή γνώσεων και καινοτόμων λύσεων σε θέματα τουρισμού.
- Όσον αφορά τη συμβολή του τουρισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη και στην απασχόληση στις τουριστικές περιοχές, η Ένωση διαθέτει και άλλες πηγές (European Parliament-Ratcliff, Christina, 2017):
- το ΕΤΠΑ για τη χρηματοδότηση βιώσιμων προγραμμάτων σε σχέση με τον τουρισμό,
 - το πρόγραμμα Interreg,
 - το Ταμείο Συνοχής για τη χρηματοδότηση υποδομών στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών,
 - το ΕΚΤ για την απασχόληση, το πρόγραμμα Leonardo da Vinci για την επαγγελματική κατάρτιση,
 - το Feader για τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας,

- το ETA (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας) για τον αναπροσανατολισμό προς την κατεύθυνση του οικοτουρισμού, το πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα (CIP) και το 7ο ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την ανάπτυξη (PCRD).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 27 Οκτωβρίου 2011, ενέκρινε νομοθετικό ψήφισμα που αφορά την «καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών».

Πολύ πριν την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είχε εγκρίνει σειρά ψηφισμάτων επί θεμάτων τουρισμού, οι αξιολογότερες εκ των οποίων είναι αυτές

- της 8ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με τις νέες προοπτικές και προκλήσεις για την βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού τουρισμού,
- της 29ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με «Μια ανανεωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τον τουρισμό: για μια ισχυρότερη σύμπραξη υπέρ του ευρωπαϊκού τουρισμού»,
- και της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τις επιπτώσεις του τουρισμού στις παράκτιες περιφέρειες και την ανάπτυξή τους. (European Parliament-Ratcliff, Christina, 2017)

Στις Βρυξέλλες τον Ιούνιο του 2010 οι εκπρόσωποι της Ευρώπης με σκοπό να διατηρηθεί η Ευρώπη ως κορυφαίος παγκόσμιος τουριστικός προορισμός προτείνει 21 ενέργειες (MEMO/10/289) που περιλαμβάνουν (European Commission, 2010):

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού κλάδου στην Ευρώπη.

- Η καινοτομία χρειάζεται ένα ενισχυθεί ώστε ο τομέας και οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις νέες τάσεις που επικρατούν στη συμπεριφορά του καταναλωτή και να ξεπεράσουν τα καθιερωμένα πρότυπα του κλάδου. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει την ιδέα μιας κοινής «πλατφόρμας τουρισμού ΤΠΕ» μεταξύ των σημαντικότερων συντελεστών του κλάδου (ταξιδιωτικά γραφεία, ξενοδοχεία, κ.λπ.).
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Διευκόλυνση μιας μορφής προγραμμάτων ανταλλαγών για τους νέους, τους ηλικιωμένους, τις οικογένειες με οικονομικές δυσχέρειες και τα άτομα με αναπηρία ώστε να ταξιδεύουν κατά τη διάρκεια της χαμηλής περιόδου. Κατά δεύτερον, ένας μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσε

να βοηθήσει. στον καλύτερο συντονισμό των σχολικών διακοπών μεταξύ των κρατών μελών.

- Βελτίωση της κοινωνικο-οικονομικής γνώσης του τουρισμού που χρειάζεται για την ανάπτυξη καλύτερου συντονισμού τρεχουσών ερευνητικών δραστηριοτήτων στο πεδίο του τουρισμού. Ένα εικονικό ευρωπαϊκό παρατηρητήριο τουρισμού θα μπορούσε να παράσχει, σε μεσοπρόθεσμη βάση, ένα δίκτυο για το συντονισμό και την ανάλυση της έρευνας στον τομέα του τουρισμού, που θα μπορούσε επίσης να ενεργεί ως χώρος συγκέντρωσης πληροφοριών για ολόκληρη την ΕΕ αναφορικά με εξελίξεις στην τουριστική βιομηχανία.

2. Προαγωγή της ανάπτυξης βιώσιμου, υπεύθυνου και προσανατολισμένου στην ποιότητα τουρισμού

- Διευκόλυνση της ανταλλαγής των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των δικτύων περιφερειακών και βιώσιμων προορισμών με σκοπό την ανάπτυξη δεικτών βιώσιμης διαχείρισης.
- Ανάπτυξη ενός σήματος «Ποιοτικός τουρισμός», ως ανταμοιβή επιτευγμάτων στον τομέα της βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και προορισμούς.
- Εκπόνηση ενός σήματος στη βάση δεικτών βιώσιμης διαχείρισης για την προαγωγή τουριστικών προορισμών που εφαρμόζουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια.
- Πρόταση ενός Χάρτη που θα θεσπίζει κριτήρια βιώσιμου και υπεύθυνου τουρισμού στη βάση του οποίου θα απονέμεται ένα ευρωπαϊκό βραβείο σε τουριστικές επιχειρήσεις και προορισμούς.

3. Παγίωση της εικόνας και της προβολής της Ευρώπης ως συνόλου βιώσιμων και υψηλής ποιότητας προορισμών

- Η δημιουργία και η παραγωγή ενός «ευρωπαϊκού εμπορικού σήματος», σε στενή εργασία με τα κράτη μέλη θα βοηθήσει στην ευχερέστερη διάκριση από άλλους διεθνείς προορισμούς.
- Η βελτιωμένη συνεργασία με εθνικούς οργανισμούς και την ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία για την προαγωγή των ευρωπαϊκών τουριστικών προϊόντων μέσω της δικτυακής πύλης visiteurope.com.

4. Υποστήριξη της ένταξης του τουρισμού στις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

Ο τουρισμός αναπόφευκτα διασυνδέεται με άλλες πολιτικές. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή θα βελτιώσει την ενσωμάτωση και τον συντονισμό πολιτικών που έχουν αντίκτυπο στον τουρισμό, όπως τα δικαιώματα των ταξιδιωτών, η προστασία του καταναλωτή και η εσωτερική αγορά. (European Commission, 2010)

Μετά την έκδοση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής «Ατζέντα για έναν αειφόρο και ανταγωνιστικό Ευρωπαϊκό Τουρισμό» τον Οκτώβριο του 2007 και την Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «Ανανεωμένη Πολιτική για τον Τουρισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης» το Νοέμβριο του 2007 παρουσιάζεται μια έντονη δραστηριοποίηση του Τμήματος Τουρισμού σχετικά με τη διάχυση και την εφαρμογή των προβλεπομένων στα παραπάνω κείμενα.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ EDEN

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της «Ατζέντας για έναν Αειφόρο και Ανταγωνιστικό Ευρωπαϊκό Τουρισμό», ξεκίνησε από το 2007 το πρόγραμμα «EDEN - Ευρωπαϊκοί Προορισμοί Αριστείας» με στόχο την ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών, μη παραδοσιακών και μη ανεπτυγμένων που αναπτύσσονται τουριστικά σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Κάθε χρόνο, τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα αναδεικνύουν νικητή έναν νέο τουριστικό προορισμό, βάσει θεματολογίας, όπως Αγροτουρισμός, Υδάτινος τουρισμός, Τουρισμός και Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά κτλ. (European Commission, 2018). Οι νικητές προορισμοί βραβεύονται σε ειδική εκδήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που πραγματοποιείται το φθινόπωρο.

Μέχρι στιγμής, από ελληνικής πλευράς, έχουν αναδειχτεί ως νικητές και επιλαχόντες προορισμοί αριστείας οι εξής (Υπουργείο Τουρισμού, 2017):

1. Θέμα Διαγωνισμού «Αγροτουρισμός» η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας (πρώην Ν.Α. Φλώρινας) (2007)
2. Θέμα Διαγωνισμού «Τουρισμός και Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά» η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών (πρώην Ν.Α. Γρεβενών) για τα "Ανακατωσάρια" (2008)
3. Θέμα Διαγωνισμού «Τουρισμός και Προστατευόμενες Περιοχές» η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου (πρώην Ν.Α. Λέσβου) για το «Απολιθωμένο Δάσος» (2009)
4. Θέμα Διαγωνισμού «Υδάτινος Τουρισμός» η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Ενότητα Σερρών (πρώην Ν.Α. Σερρών) για τη λίμνη Κερκίνη και τις ιαματικές πηγές Αγκίστρου και Σιδηροκάστρου (2010)

- a. 1ο επιλαχόντα προορισμό την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας για τις Ιαματικές Πηγές: Δήμου Καμένων Βούρλων-Ιαματικές Πηγές, Λουτρά Κονιαβίτη/Δήμου Μακρακώμης-Ιαματικά Λουτρά Πλατύστομου/Δήμου Υπάτης-Λουτρά Ύπατης/Δήμου Γοργοποτάμου-Ιαματικές Πηγές Καλλιδρομου/Δήμου Σπερχειάδας-Πηγές Ινάχου, Ίναχος Ποταμός, Παραπόταμος Ρουσιανίτης,
 - b. 2ο επιλαχόντα προορισμό την Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας για το Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Αχελώου και Εύηνου και νήσων Εχινάδων,
 - c. 3ο επιλαχόντα προορισμό την Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας για το Δήμο Αχέροντα - Περιοχή Στενών του Ποταμού Αχέροντα Περιοχή Κοινότητας Σουλίου και
 - d. 4ο επιλαχόντα προορισμό το Δήμο Πωγωνίου (πρώην Δήμο Δελβινακίου Ιωαννίνων) για το Νερόμυλο Ρογοζίου δίπλα στον ποταμό Ρογόζη,
5. Θέμα Διαγωνισμού «Τουρισμός και Ανάπλαση χώρων- περιοχών» ο Δήμος Δελφών για τον Οικισμό "Χάρμαινα" - Τα Ταμπάκικα (2011)
- a. 1ο επιλαχόντα προορισμό την Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής, Δήμος Λαυρεωτικής για την Ανάπλαση του Τεχνολογικού Πολιτιστικού Πάρκου Λαυρίου (Τ.Π.Π.Λ.),
 - b. 2ο επιλαχόντα προορισμό το Δήμο Μινώα Πεδιάδας για το χωριό Σμάρι,
 - c. 3ο επιλαχόντα προορισμό το Δήμο Αγίου Νικολάου για τον Διατηρητέο παραδοσιακό οικισμό "Λιμνών" και
 - d. 4ο επιλαχόντα προορισμό την Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας για την Ιερά Μονή Γηρομερίου του Δήμου Φιλιατών
6. Θέμα Διαγωνισμού «Προσβάσιμος Τουρισμός» ο Δήμος Μαραθώνα (2013) για το Εθνικό Πάρκο Σχινιά
- a. με επιλαχόντα προορισμό το Δήμο Μινώα Πεδιάδας για το πρόγραμμα Κρητικών Διαδρομών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει έναν ειδικό ιστότοπο με πληροφορίες προκειμένου να αναδείξει τους προορισμούς αριστείας. Από το 2008 και έπειτα οι νικητές προορισμοί προσκλήθηκαν να υπογράψουν ένα Μνημόνιο Συνεργασίας με θέμα: «Διακήρυξη για ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προορισμών Αριστείας για τον Βιώσιμο Τουρισμό» και δεσμεύτηκαν ως προς την μεταξύ τους συνεργασία, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης, τη μετάδοση γνώσεων και εμπειριών και την ανάπτυξη κοινών δράσεων για την

προώθηση του βιώσιμου τουρισμού. Ειδικότερα, το δίκτυο EDEN αριθμεί πανευρωπαϊκά πάνω από 200 προορισμούς.

Ο Σύνδεσμος EDEN αναπτύσσει επαφές και με άλλους φορείς της παγκόσμιας κοινότητας, ιδιωτών και οργανισμών που εργάζονται για την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού. Μέλη του Συνδέσμου μπορούν να γίνουν νικητές και επιλαχόντες προορισμοί EDEN με την καταβολή ετήσιας συνδρομής μέλους. Ο Σύνδεσμος EDEN παρέχει υποστήριξη στην αρμόδια για τον Τουρισμό Δ/ση της Επιτροπής, μέσω της επικαιροποίησης της βάσης δεδομένων των συμμετεχόντων στο δίκτυο και στο Σύνδεσμο, της διοργάνωσης συναντήσεων με τα μέλη του και τη συνεργασία για τη διοργάνωση της ετήσιας συνάντησης του δικτύου EDEN (Υπουργείο Τουρισμού, 2017).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Βάσει της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13ης Νοεμβρίου 2001 «Συνεργασία για το Μέλλον του Ευρωπαϊκού Τουρισμού», το 2002 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες το πρώτο Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού με στόχο τη βελτίωση της διασύνδεσης και επικοινωνίας μεταξύ των ευρωπαϊκών ενδιαφερομένων για τον τουρισμό και εν γένει την ενίσχυση του ευρωπαϊκού τουρισμού.

Έκτοτε, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού φέρνει σε επαφή κορυφαίους εκπροσώπους της τουριστικής βιομηχανίας, της κοινωνίας των πολιτών, των ευρωπαϊκών οργάνων, εθνικών και περιφερειακών αρχών με αρμοδιότητα στον τουρισμό καθώς και διεθνών οργανισμών προκειμένου να συζητήσουν τις προκλήσεις του τομέα. Κάθε χρόνο το Φόρουμ εστιάζει σε συγκεκριμένα θέματα ενδιαφέροντος, όπως είναι η ποιότητα, η βιωσιμότητα και ο ανταγωνισμός. (Υπουργείο Τουρισμού, 2017)

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού είναι ένα ετήσιο γεγονός που συνδιοργανώνεται με τη χώρα που ασκεί την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους. Οι στόχοι του Φόρουμ είναι πολιτικοί και συνδέονται συχνά με άτυπη σύνοδο των Υπουργών Τουρισμού από χώρες της ΕΕ. (European Commission, 2018)

Τα θέματα του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Τουρισμού των περασμένων ετών ήταν:

Limassol 2006: «Ευρωπαϊκός Τουρισμός: Νέες Ευκαιρίες»

Algavre 2007: «Βιώσιμη Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών»

Bordeaux 2008: «Η Ευρωπαϊκή Τουριστική προσφορά: Ποιότητα και Βιωσιμότητα έναντι των Τάσεων της Ζήτησης»

Brussels 2009: «Τουρισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση και Οικονομική Ύφεση: Νέες Ευκαιρίες για ένα Βιώσιμο Μέλλον που θα συντελέσει στην Ευημερία»

Mellieha 2010: «Ενίσχυση του Ρόλου της Ευρώπης ως Προπορευόμενου Τουριστικού Προορισμού»

Krakow 2011: «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας του Ευρωπαϊκού Τουριστικού Τομέα»

Nicosia 2012: «Πρώθηση της Ευρώπης ως Τουριστικού Προορισμού»

Vilnius 2013: «Τουρισμός, μοχλός οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής αλλαγής και ευημερίας».

Naples 2014: «Ψηφιοποίηση, καινοτομία, βιώσιμη κινητικότητα και πρόσβαση στους προορισμούς, κατάρτιση και εκπαίδευση, δράσεις για την προώθηση της Ευρώπης»

Luxembourg 2015: «Ψηφιοποίηση του τουρισμού, προώθηση της Ευρώπης μέσω διακρατικών και πανευρωπαϊκών θεματικών προϊόντων, δεξιοτήτων και κατάρτισης και απλούστευση του ρυθμιστικού και διοικητικού πλαισίου για τον τουρισμό»

Bratislava 2016: «Φορολογία, συνεργατική οικονομία και ψηφιακός μετασχηματισμός»

Talín 2017: «ψηφιακή καινοτομία, συνδετικότητα μεταφοράς, βιωσιμότητα του τουρισμού, ισορροπία μεταξύ ασφάλειας και απρόσκοπτων ταξιδιών στην Ευρώπη» (European Commission, 2018)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος . «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» 2007-2013 υλοποιεί το πρόγραμμα Πράσινος Τουρισμός, το οποίο αφορά επενδύσεις σε ξενοδοχειακά και τουριστικά καταλύματα εντός της Ελληνικής Επικράτειας. (Υπουργείο Τουρισμού, 2017) Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί μέσω της Πράξης «Πράσινος Τουρισμός» και προέρχεται από Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε 12.904.207 €. Η Δημόσια Δαπάνη της Πράξης συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από εθνικούς πόρους. (ΕΣΠΑ NEWS, 2018)

Το πρόγραμμα "ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ" έχει κεντρικό στόχο την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών των τουριστικών μονάδων, τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις πρέπει να βελτιωθούν ως προς την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας γενικότερα καθώς και τη σωστή και υπεύθυνη διαχείριση του ύδατος και των απορριμμάτων ώστε να πληρούν τα κριτήρια οικολογικής πιστοποίησης. Τέλος έχει ως στόχο την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των τουριστικών επιχειρήσεων. Ένα επιπλέον κίνητρο αποτελεί η παγκόσμια τάση των τουριστών αλλά και των τουριστικών επιχειρήσεων που έχουν ευαισθητοποιηθεί σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και πιστοποίησης τουριστικών καταλυμάτων. (ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, 2018)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος . «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» 2007-2013 υλοποιεί το πρόγραμμα Εναλλακτικός Τουρισμός. Ο εναλλακτικός τουρισμός περιλαμβάνει το σύνολο των τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίες διακρίνονται ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις προτιμήσεις και τα κίνητρα των τουριστών, απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, τηρούν τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και συμβάλλουν στην άμβλυση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης. Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί μέσω της Πράξης «Εναλλακτικός Τουρισμός» και προέρχεται από Δημόσια Δαπάνη ανέρχεται σε 20.000.000,00 € με συγκεκριμένη γεωγραφική κατανομή (Για την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας €938.490,00 και για την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας €930.498,00) (Υπουργείο Τουρισμού, 2017). Η Δημόσια Δαπάνη της Πράξης συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και από εθνικούς πόρους. (ΕΣΠΑ NEWS, 2018)

Οι στόχοι του προγράμματος αποσκοπούν (ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, 2018):

- Στη διαφοροποίηση και στον εμπλουτισμό του ελληνικού τουριστικού προϊόντος με την επιχειρηματική αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Στην ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση του φυσικού και πολιτισμικού αποθέματος.
- Στην άμβλυση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό θα ενισχυθούν επενδυτικά σχέδια τα οποία θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας ή περισσότερων ειδικών ή/και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως (ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ, 2015):

- **Αθλητικός τουρισμός αναψυχής**
Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με τον αθλητισμό για λόγους αναψυχής. Οι αθλητικές δραστηριότητες αναψυχής μπορούν να αναπτύσσονται:
 - στη θάλασσα.
 - σε λίμνες – ποτάμια .
 - σε ορεινές, ημιορεινές, πεδινές ή / και αστικές και ημιαστικές περιοχές.
- **Θαλάσσιος τουρισμός**
Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με το θαλάσσιο και το παράκτιο περιβάλλον. Αφορά σε δραστηριότητες που συνδέονται με θαλάσσιες περιηγήσεις και δραστηριότητες.
- **Τουρισμός υπαίθρου**
Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με το φυσικό περιβάλλον εξαιρετικών των αστικών, των θαλάσσιων και των παράκτιων περιοχών. Οι κυριότερες επιμέρους μορφές που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι ενδεικτικά:
 - Ο φυσιολατρικός τουρισμός που αναπτύσσεται στις χαρακτηριζόμενες «φυσικές» περιοχές με σκοπό να αποκτήσουν γνώσεις για τη φύση οι τουρίστες.
 - Ο τουρισμός παρατήρησης χλωρίδας και πανίδας που αναπτύσσεται σε περιοχές που διαθέτουν άξια παρατήρησης χλωρίδα ή πανίδα.
 - Ο περιπατητικός τουρισμός που αναπτύσσεται στα περιπατητικά μονοπάτια της υπαίθρου.
 - Ο περιηγητικός τουρισμός όταν η περιήγηση ή η εκδρομή γίνεται στην ύπαιθρο.
- **Γαστρονομικός τουρισμός**
Η μορφή του τουρισμού που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη σε εμπειρίες που συνδέονται με την τοπική κουζίνα και την ανάδειξη της ιδιαίτερης γαστρονομικής ταυτότητας μιας συγκεκριμένης περιοχής. Οι κυριότερες επιμέρους ενέργειες που ανήκουν στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι ενδεικτικά:

- Διακριτή ενσωμάτωση της τοπικής κουζίνας στα προσφερόμενα εδέσματα.
 - Δημιουργία ή/και διάχυση γαστρονομικών και οινοτουριστικών διαδρομών.
 - Επισκέψεις σε μονάδες και εργαστήρια παραγωγής και μεταποίησης τοπικών προϊόντων (παραδοσιακά ελαιοτριβεία, αγροκτήματα, αμπελουργικές ζώνες, οινοποιεία, εργαστήρια κ.λπ.).
 - Γευσιγνωσία.
 - Εκπαιδευτικές ξεναγήσεις.
 - Ειδικές εκθέσεις μόνιμου χαρακτήρα.
 - Εφαρμογές εικονικής περιήγησης.
 - Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις.
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας
 Η μορφή αυτή απευθύνεται σε επισκέπτες που επιθυμούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες πρόληψης, διατήρησης ή βελτίωσης της υγείας τους μέσω προγραμμάτων ολικής αναζωογόνησης και χαλάρωσης σε σωματικό, πνευματικό και συναισθηματικό επίπεδο. Η μορφή αυτή αφορά ακόμη σε επισκέπτες οι οποίοι ανήκουν στην κατηγορία των ΑμεΑ και συγκεκριμένα άτομα με κινητικά προβλήματα, με προβλήματα όρασης ή ακοής, άτομα τρίτης ηλικίας κ.λπ.. Ζητούμενο εδώ είναι η διασφάλιση υποδομών και συνθηκών προσβασιμότητας για διάφορες κατηγορίες ΑμεΑ στις εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες. (ΕΟΤ, 2018)

ΤΟ ΝΕΟ ΕΣΠΑ 2014-2020

Το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) 2014-2020 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,

- βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Καθοριστικό στοιχείο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020 αποτέλεσε η εκπόνηση της εθνικής και των περιφερειακών Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση. Σε εθνικό επίπεδο έχουν προσδιοριστεί οκτώ κλάδοι στους οποίους θα δοθεί προτεραιότητα και αναμένεται να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή στην οικονομική μεγέθυνση. Οι κλάδοι αυτοί είναι οι εξής:

- Αγρο-διατροφή
- Υγεία – φάρμακα
- Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές
- Υλικά – κατασκευές
- Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά:

- Τα Τομεακά Προγράμματα αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα
- Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας

Τομεακά ΕΠ

Από τα προγράμματα που υλοποιούνται στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2014-2020 το πρόγραμμα που καλύπτει τον τομέα του τουρισμού είναι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο). Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και

εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας. (ΕΣΠΑ 2014-2020, 2016)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος . «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» 2014-2020 υλοποιεί το πρόγραμμα Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα αφορά στον εκσυγχρονισμό της υποδομής και της λειτουργίας τους, την ποιοτική αναβάθμιση τους και τον εμπλουτισμό, την αναβάθμιση και την πιστοποίηση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να βελτιώσουν την θέση τους στην εσωτερική και διεθνή τουριστική αγορά. Συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης φτάνει τα 456 εκ. € και αφορά σε επενδυτικά σχέδια που θα υλοποιηθούν στις 13 Περιφέρειες της χώρας, στους σχετικούς Άξονες των πέντε Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ). (ΕΣΠΑ NEWS, 2018)

Η Δράση συγχρηματοδοτείται από τα ΠΕΠ: Μακεδονίας – Θράκης, Δυτικής Ελλάδας Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων, Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου, Αττικής και υλοποιείται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα και τον ΕΦΕΠΑΕ. (ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, 2018)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΊΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» 2014-2020 υλοποιεί το πρόγραμμα «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» και αφορά στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, μέσω της δημιουργίας νέων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων σε επιλεγμένους ΚΑΔ

δραστηριότητας. (ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, 2018)

Στο πλαίσιο της Δράσης «Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων» ενισχύονται Πολύ Μικρές, Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις που θα δραστηριοποιηθούν στον τομέα του Τουρισμού και θα διαθέτουν επιλέξιμο ΚΑΔ επένδυσης μέχρι και την πρώτη εκταμίευση της επιχορήγησης. Ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της δράσης «Ενίσχυση της Ίδρυσης και λειτουργίας Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων» ανέρχεται σε 120.000.000 € (δημόσια δαπάνη) για το σύνολο των περιφερειών της χώρας. (ΕΣΠΑ NEWS, 2018)

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ), το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης υλοποιεί παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού και γενικότερα τουρισμού, μέσω του Άξονα 3 «Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» και του Άξονα 4 «Εφαρμογή της προσέγγισης Leader». (ΕΣΠΑ NEWS, 2018)

Γενικότερα ο Αγροτουρισμός συμβάλλει στην:

- συμπλήρωση και βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος
- βελτίωση της ποιότητας ζωής και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού
- συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο διαμονής του
- βελτίωση και διάθεση των τοπικών αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων
- προστασία του περιβάλλοντος
- διατήρηση, προβολή κι αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- βελτίωση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών
- ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Ελληνικός Οργανισμός τουρισμός ιδρύθηκε το 1950. Η κύρια αποστολή του κρατικού αυτού φορέα είναι η οργάνωση, ανάπτυξη και προώθηση του τουρισμού στην Ελλάδα με την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων της χώρας, ακολουθώντας δράσεις τουριστικής προβολής της Ελλάδας στο εσωτερικό και το εξωτερικό, εποπτείας και ελέγχου της γενικότερης τουριστικής αγοράς, αλλά και κάθε άλλη δραστηριότητα που κρίνεται απαραίτητη για την υποστήριξη και προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Ο ΕΟΤ συνεργάζεται με την τουριστική βιομηχανία και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ώστε να αυξηθεί ο εισερχόμενος τουρισμός και τα έσοδα που απορρέουν από αυτόν. Ο ΕΟΤ έχει πολλές αρμοδιότητες καθώς ασχολείται με νομοθετικές πράξεις, με τον τουριστικό σχεδιασμό και την ανάπτυξη της υποδομής με ταυτόχρονη προβολή της Ελλάδας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ασχολείται με την εκπαίδευση και την κατάρτιση όλων των εμπλεκόμενων αλλά και με την έρευνα και εκπόνηση μελετών ακόμα και με τη διοργάνωση πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κτλ (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, 2012).

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΣΕΤΕ)

Ο ΣΕΤΕ ιδρύθηκε το 1991 και είναι ένας μη κυβερνητικός και μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Εκπροσωπεί τις πανελλήνιες κλαδικές ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων καθώς και μεμονωμένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ευρύτερα στην τουριστική οικονομία και καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων. Ο σκοπός του συγκεκριμένου φορέα είναι η συνεχής ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η ανάδειξη του πρωταγωνιστικού ρόλου του τουρισμού στην ελληνική οικονομία.

Ο ΣΕΤΕ είναι ο φορέας που επενδύει στην έρευνα, μελέτη και ανάλυση των χαρακτηριστικών της τουριστικής οικονομίας. Μελετά την επίδρασή του στην εθνική οικονομία και προτείνει μέτρα για την ποιοτική αναβάθμιση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα. Παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού και αναλύει τις διεθνείς και παγκόσμιες τάσεις.

Επίσης, διαδίδεται και προβάλλεται μέσω εκδόσεων, σεμιναρίων και μέσω του διαδικτύου. Ο ΣΕΤΕ δίνει μεγάλη σημασία στην εκπαίδευση και τη συνεχή

κατάρτιση γι' αυτό και υποστηρίζει και συνεργάζεται με την ακαδημαϊκή κοινότητα. Μάλιστα έχει προτείνει την ίδρυση τουριστικών τμημάτων στα ελληνικά πανεπιστήμια και προάγει την έρευνα ώστε να καταγραφούν τα πραγματικά μεγέθη αλλά και οι ανάγκες στο χώρο του τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο συντονίζει και την εκπαίδευση και τα διάφορα επίπεδα σπουδών που απευθύνονται προς όλους τους φορείς, επιχειρηματίες και επαγγελματίες του τουριστικού χώρου (ΣΕΤΕ, 2017).

Ο τουρισμός είναι η μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα στον πλανήτη και το κατ' εξοχήν πεδίο άσκησης του διεθνούς ανταγωνισμού. Ο ΣΕΤΕ είναι παρών στα διεθνή τουριστικά δρώμενα.

Ο ΣΕΤΕ:

- είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (United Nations World Tourism Organization – UNWTO)
- συμμετέχει στο Επιχειρηματικό Συμβούλιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO Business Council).
- συμμετέχει στην Επιτροπή Στατιστικής και Μακροοικονομικής Ανάλυσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού
- είναι Μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ξενοδοχείων και Εστιατορίων (International Hotel & Restaurant Association - IH&RA).
- είναι μέλος του ΤΤΡΚ (The Travel Partnership Corporation)
- συμμετέχει σε διεθνείς επιτροπές, ομάδες εργασίας και συμβούλια είτε ως τακτικό μέλος είτε ως παρατηρητής.

Οι οργανισμοί και οι φορείς με τους οποίους συνεργάζεται ο ΣΕΤΕ είναι πολλοί και σημαντικοί και έχουν διεθνή και παγκόσμια χαρακτηριστικά.

Τα Μέλη του ΣΕΤΕ προέρχονται από δύο κύριες κατηγορίες:

- πανελλήνιες κλαδικές ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων και
- μεμονωμένες επιχειρήσεις από την ευρύτερη τουριστική οικονομία

Οι θέσεις του ΣΕΤΕ προωθούν την ανάδειξη του οριζόντιου ρόλου του τουρισμού, ως τομέα που εκτείνεται σε όλο το φάσμα ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Όσον αφορά το περιβάλλον θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και η αειφορία των τουριστικών προορισμών. Ο ελληνικός πολιτισμός από την άλλη είναι πηγή δημιουργίας παγκόσμιων αξιών γι' αυτό και ο ΣΕΤΕ πιστεύει ότι ο σεβασμός, η ανάδειξη και η διάδοσή του θα συμβάλλει τα μέγιστα στην προβολή της χώρας και θα αποτελέσει ισχυρό πόλο έλξης τουριστών υψηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου.

Ταυτόχρονα προωθεί την ποιότητα στον τουρισμό καθώς γίνεται αντιληπτή και μετρήσιμη στη σχέση τιμής και προσφερόμενης ποιότητας και θεωρεί ότι είναι ανεξάρτητη μεγέθους επιχειρήσεων, κατηγορίας, τόπου και χρόνου και αφορά ολόκληρο το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων. Τέλος πιστεύει ότι ο ελληνικός τουρισμός πρέπει να στηριχθεί σε ένα σταθερό θεσμικό πλαίσιο που καθορίζεται από την πλήρη απελευθέρωση της αγοράς, την ορθολογικοποίηση και την ανταποδοτικότητα της φορολογίας, την πάταξη της παραοικονομίας και την επιλεκτική ενθάρρυνση και ενίσχυση ποιοτικών και καινοτόμων επενδύσεων.

Ο ΣΕΤΕ έχει επενδύσει και στο Διαδίκτυο όπου μέσω του διαδικτυακού του τόπου επιχειρεί να ενημερώσει σωστά και έγκαιρα τους τουριστικούς επιχειρηματίες και επαγγελματίες, αλλά και τους απλούς χρήστες που ενδιαφέρονται για τον τουρισμό. Ο ΣΕΤΕ διοργανώνει κάθε χρόνο συνέδρια με θέματα γύρω από τον τουρισμό με σκοπό τον προβληματισμό και το διάλογο μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα ώστε να χαραχθεί μια μακροπρόθεσμη τουριστική πολιτική με σαφείς προσανατολισμούς και συγκεκριμένους στόχους. (ΣΕΤΕ, 2017)

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος ιδρύθηκε το 1935 (με τη σημερινή μορφή το 1945)

Στους σκοπούς του Επιμελητηρίου περιλαμβάνονται:

- Η μελέτη, υπόδειξη και εφαρμογή κάθε μέτρου που συντελεί στην ανάπτυξη της ξενοδοχειακής βιομηχανίας της χώρας
- Η συμβουλευτική στήριξη όλων των μελών του σε θέματα οικονομικά, νομικά και εργασιακά
- Η εκπόνηση μελετών
- Η παροχή στατιστικών στοιχείων του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας
- Η έκδοση ενημερωτικών δελτίων
- Εμπειριστατωμένη πληροφόρηση του καταναλωτή των στοιχείων και των υπηρεσιών των ξενοδοχειακών μονάδων και των camping
- Η συμμετοχή σε διεθνείς τουριστικές εκθέσεις
- Η διοργάνωση συνεδρίων ξενοδοχειακού ενδιαφέροντος
- Η συνεργασία του ξενοδοχειακού κλάδου με τους άλλους τομείς της Ελληνικής οικονομίας

Οι βασικές λειτουργικές διαδικασίες που περιλαμβάνονται στο αντικείμενο δραστηριότητας του ΞΕΕ είναι οι ακόλουθες:

- Προεγγραφή σε υποψήφιο ξενοδόχο
- Έγκριση επωνυμίας νέου ξενοδοχείου
- Εγγραφή νέου μέλους
- Είσπραξη εισφορών από τα μέλη
- Έκδοση βεβαιώσεων προς τα μέλη
- Έκδοση διαπιστωτικής πράξης για χορήγηση σύνταξης από αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα
- Έλεγχος τιμών ξενοδοχείων και camping
- Οδηγός Ξενοδοχείων και camping όλης της χώρας

Εκτός από τις εσωτερικές μηχανογραφημένες υπηρεσίες του, το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο προσφέρει μια σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες.

Η σημαντικότερη υπηρεσία που προσφέρεται στο ευρύ κοινό είναι η δυνατότητα αναζήτησης και παρουσίασης στοιχείων ξενοδοχείων, μέσα από τον Ξενοδοχειακό - Τουριστικό Οδηγό. Ο Οδηγός καλύπτει τα ξενοδοχεία και Camping όλων των κατηγοριών και τάξεων της Ελλάδας.

- Μέσα από τη διαδικτυακή του πύλη www.grhotels.gr, το Επιμελητήριο παρέχει σημαντικές υπηρεσίες ηλεκτρονικής ενημέρωσης και πληροφόρησης, τόσο των μελών του, όσο και οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν:
- Ειδήσεις και εκδηλώσεις από την επικαιρότητα
- Πληροφορίες για διαδικασίες που αφορούν νέους ξενοδόχους
- Ενημερωτικό Δελτίο και Λίστες Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου
- Ηλεκτρονική, πολυθεματική βιβλιοθήκη εγγράφων και αρχείων
- Βιβλιοθήκη Τουριστικής Νομοθεσίας και Διεθνών κειμένων και κανονισμών
- Ιστολόγιο

Για τα μέλη του, το Επιμελητήριο μέσα από τη διαδικτυακή του πύλη, προσφέρει μια σειρά ειδικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Ηλεκτρονική πληρωμή συνδρομής
- Έκδοση πιστοποιητικών ενημερότητας

- Ενημέρωση στοιχείων ξενοδοχείου
- Υπολογισμούς αμοιβής ξενοδοχοϋπαλλήλου και κατάταξης καταλύματος σε αστέρια
- Ηλεκτρονική ψηφοφορία για τις εκλογές του ΞΕΕ, Διεξαγωγή Δημοσκοπήσεων

Τέλος, τόσο για τα μέλη του, όσο και για ξενοδοχοϋπαλλήλους, το ΞΕΕ λειτουργεί στη διαδικτυακή του υπηρεσία διαμεσολάβησης στην εύρεση και προσφορά εργασίας (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2008-2009).

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ (ΙΤΕΠ)

Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ) είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο, που ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1996 με πρωτοβουλία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος και άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο του τουρισμού, και έχει ως κύριο σκοπό τη μελέτη του τουριστικού τομέα στην Ελλάδα και σε άλλες ανταγωνίστριες χώρες.

Ειδικότερα στοχεύει στην:

- Εκπόνηση επιστημονικών μελετών που αφορούν στα προβλήματα της ελληνικής τουριστικής οικονομίας, αλλά και της οικονομίας γενικότερα, και διατύπωση προτάσεων και λύσεων που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη τόσο του τουριστικού τομέα, όσο και της ελληνικής οικονομίας.
- Παρακολούθηση των εθνικών και διεθνών οικονομικών εξελίξεων και εξέταση των πιθανών επιπτώσεων που έχουν στον τουριστικό τομέα.
- Εκπόνηση μελετών για τα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας (θεσμικά, τεχνικά, οικονομικά προβλήματα κ.τ.λ.).
- Εκπόνηση μελετών βιωσιμότητας για τουριστικές επιχειρήσεις.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς κρατικούς φορείς που εμπλέκονται στον τουριστικό τομέα.
- Διοργάνωση προγραμμάτων μεταπτυχιακής έρευνας.
- Διοργάνωση διεθνών τουριστικών συνεδρίων.
- Αρωγή του έργου του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Το ΙΤΕΠ επιτυγχάνει τους σκοπούς του με κάθε νόμιμο μέσο που διαθέτει, και ειδικότερα:

- Με την πλήρη ή μερική απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού.
- Με την αποστολή στο εξωτερικό αποφοίτων ελληνικών πανεπιστημίων για να κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές σε τουριστικά θέματα.
- Με την προκήρυξη βραβείων για τη συγγραφή μελετών σε ειδικά θέματα τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Με τη συνεργασία με άλλα ελληνικά και ξένα ιδρύματα.
- Με την οργάνωση εξειδικευμένης βιβλιοθήκης και βάσης πληροφοριών.
- Με την έκδοση ειδικών μελετών, καθώς και μιας εξαμηνιαίας έκθεσης για τον τουρισμό και την οικονομία.

Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων χρηματοδοτείται από φορείς του δημόσιου τομέα, όπως είναι το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδας, από φορείς του ιδιωτικού τομέα, όπως είναι οι τράπεζες, καθώς και άλλους φορείς που ασχολούνται με τον τουρισμό, και από τις συνδρομές των μελών του. Το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων απασχολεί προσωπικό πλήρους και μερικής απασχόλησης, καθώς και εξωτερικούς επιστημονικούς συνεργάτες, ειδικευμένους σε αντικείμενα που εμπίπτουν στο πεδίο των ερευνητικών ενδιαφερόντων τους (ΙΤΕΠ, 2008-2009).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού ιδρύθηκε το 1946 (με τη σημερινή του μορφή το 1970) και εδρεύει στη Μαδρίτη.

Στους σκοπούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού περιλαμβάνονται:

- Να αναπτύξει τον τουρισμό, ώστε να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη, στη διεθνή αλληλοκατανόηση, στην ειρήνη, στην ευημερία και στον παγκόσμιο σεβασμό των βασικών ανθρωπίνων ελευθεριών και δικαιωμάτων, χωρίς διάκριση φύλου, γλώσσας ή θρησκείας
- Για την επίτευξη αυτών των στόχων ο οργανισμός χρηματοδοτεί προγράμματα για την ανάπτυξη του τουρισμού με στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των αναπτυσσόμενων χωρών

Περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες μελών:

- Τακτικά μέλη, 156 χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα
- Συνεργαζόμενα μέλη: Hong Kong, Macau, Madeira κτλ

- Συνδεόμενα μέλη: πάνω από 400 μέλη που εκπροσωπούν τον ιδιωτικό τομέα, εκπαιδευτικά ιδρύματα, τουριστικές ενώσεις και τοπικές τουριστικές αρχές

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΝΩΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Ιδρύθηκε στην Κούβα το 1925 και αποτελείται από 250 αεροπορικές εταιρείες από 117 χώρες.

Σκοπός της Ένωσης είναι

- η βελτίωση των αποφάσεων που λαμβάνονται από τα κράτη-μέλη και αφορούν στην οργάνωση των διεθνών μεταφορών
- Η άμβλυνση των συνθηκών ανταγωνισμού που δημιουργούνται μεταξύ τους
- Η εκπροσώπηση της αεροπορικής βιομηχανίας

Άλλες δραστηριότητες:

- Διαπραγμάτευση των τιμών της μεταφοράς
- Καθορισμός των συνθηκών μεταφοράς των αποσκευών και των εμπορευμάτων
- Καθορισμός των συνθηκών μεταφοράς των επιβατών
- Δημιουργία μιας υπηρεσίας εισπράξεων και πληρωμών
- Έγκριση των αδειών των γραφείων ταξιδίων που επιθυμούν την έκδοση εισιτηρίων για λογαριασμό αεροπορικών εταιρειών

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Ιδρύθηκε το 1966 στην Ιταλία (με τη σημερινή της μορφή από το 2003). Πρόκειται για μια μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα συνομοσπονδία διεθνούς εμβέλειας, η οποία αντιπροσωπεύει περιφερειακές ομοσπονδίες, περιλαμβάνοντας περίπου 80 εθνικές ενώσεις. Ως μέλη της έχει τις εθνικές και περιφερειακές ενώσεις τουριστικών γραφείων και ταξιδιωτικών πρακτορείων από κάθε χώρα.

Ο σκοπός της Ομοσπονδίας είναι η εκπροσώπηση των συμφερόντων των ταξιδιωτικών πρακτόρων και tour operators σε μόνιμη βάση μέσα από την ευθεία πρόσβασή τους σε διεθνείς ενώσεις, όπως είναι η Διεθνής Ένωση Αεροπορικών Μεταφορών (IATA), η Διεθνής Ένωση Ξενοδοχείων και Εστιατορίων (IH & RA), η

Διεθνής Ένωση Σιδηροδρόμων (IUR), η Διεθνής Οδική Ένωση (IRU) και το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ICC)..

Η UFTAA λειτουργεί ως σύμβουλος στα Ηνωμένα Έθνη / ΜΚΟ / Οικονομικό & Κοινωνικό Συμβούλιο και συνεργάζεται στενά με άλλους παγκόσμιους φορείς, όπως η UNESCO και η WHO, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) και το Επιχειρηματικό Συμβούλιο (WTOBC).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΕΙΝΑΙ:

- ΠΟΞ: Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων (www.hhf.gr)
- Ενώσεις Ξενοδόχων σε επιμέρους νομούς και περιοχές
- City of Athens Conventions and Visitors Bureau (www.athensconventionbureau.gr)
- ASTA
- Hellenic Association of Professional Congress Organizers (HAPCO)
- Skal International Athens No 140
- Ακαδημία Τουριστικών Ερευνών Και Μελετών (Α.Τ.Ε.Μ.)
- Γενική Πανελλαδική Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού (ΓΕΠΟΕΤ)
- Γραφείο Συνεδρίων Επισκεπτών Θεσσαλονίκης
- Ελληνικός Σύνδεσμος Μεσιτών και Εμπειρογνομώνων Θαλαμηγών (ΕΣΜΕΘ)
- Ελληνικός Σύλλογος Τουριστικής Χιονοδρομίας
- Ένωση Ελληνικών Γραφείων Εισερχομένου Τουρισμού
- Ένωση Εφοπλιστών Ακτοπλοίας
- Ένωση Εφοπλιστών Επιβατηγών Πλοίων (ΕΕΕΠ)
- Ένωση Κάμπινγκ Χαλκιδικής
- Ένωση Ξενοδοχείων Χαλκιδικής
- Ένωση Πλοιοκτητών Ελληνικών Σκαφών Τουρισμού (ΕΠΕΣΤ)
- Ένωση Τουριστικών Κατλυμάτων Ν. Χανίων
- Ένωση Υπαλλήλων Υποδοχής-Θυρωρείου Ξενοδοχείων "Τα Χρυσά Κλειδιά" Ελλάδος

και πολλοί ακόμα (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, 2012).

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όπως έχει αποδειχθεί, η τουριστική ανάπτυξη είναι ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία για τις περιφέρειες και τις χώρες που προσπαθούν να θέσουν προτεραιότητες για τη μελλοντική τους ανάπτυξη. Μέσα στις προτεραιότητες αυτές περιλαμβάνονται οικονομικά οφέλη όπως η δημιουργία και διανομή εισοδήματος με κοινωνικά αποτελέσματα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. (Βαρβαρέσος & Σωτηριάδης, 2002)

Ο τουρισμός βρίσκεται σε στενή εξάρτηση από το φυσικό περιβάλλον και μάλιστα, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, σε ποσοστό 90%. Αυτό σημαίνει ότι το φυσικό περιβάλλον αποτελεί βασική παράμετρο της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής, ή, διαφορετικά, το «κεφάλαιό» της, το οποίο ο τουρισμός καλείται να αναδείξει και να αξιοποιήσει, με σκοπό να παραχθούν οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Η αειφορικότητα στις ανωτέρω περιπτώσεις επιτυγχάνεται όταν οι σχέσεις τουρισμού και φυσικού περιβάλλοντος είναι αρμονικές και έχει επιτευχθεί μεταξύ τους ισορροπία.

Γενικότερα ο τουρισμός επιφέρει περιβαλλοντικές αλλαγές. Αυτές εντοπίζονται κυρίως σε αλλαγές σε συνολικά μεγέθη της περιβαλλοντικής δομής (δίκτυο οικισμών, γεωργική γη, φυσικές παράκτιες ζώνες ή ζώνες προστασίας κ.λ.π.) και σε φυσικές αλλαγές στις χρήσεις γης, τα δίκτυα υποδομής, το φυσικό ή δομημένο περιβάλλον και το μικροκλίμα.

Ο ρόλος και η συμβολή του τουρισμού στην οικονομία αξιολογείται με βάση την ποσοστιαία άμεση συμμετοχή σε διάφορα μεγέθη όπως το ΑΕΠ, η απασχόληση, η καταναλωτική δαπάνη, το ισοζύγιο πληρωμών, οι επενδύσεις και τα δημόσια έσοδα. Υπάρχει βέβαια και η έμμεση συμβολή του η οποία επηρεάζει διάφορους κλάδους που εμπλέκονται με τον τουρισμό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΟΒΕ για το έτος 2017 η τόνωση της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης προήλθε κυρίως από την περαιτέρω κάμψη της ανεργίας, εξαιτίας της αύξησης της απασχόλησης σε εξωστρεφείς μεταποιητικούς κλάδους, στον Τουρισμό αλλά και στο δημόσιο τομέα. Λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στην ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται ήπια διεύρυνσή της, κατά 1,4%. Στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, η τάση των εισπράξεων από τον τουρισμό θα μεταστραφεί σε αυξητική και μάλλον θα διευρυνθούν ήπια στο σύνολο του έτους. Στον τομέα της απασχόλησης έχει διαπιστωθεί ότι η ανεργία στο πρώτο τρίμηνο του 2017 διαμορφώθηκε στο 23,3%, 1,6 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα από ότι στο αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο και 0,3% λιγότερη από το τελευταίο τρίμηνο του 2016. Προβλέπεται ότι η δημιουργία θέσεων απασχόλησης

το 2017 θα προέλθει κυρίως από την ενίσχυση της εξαγωγικής ζήτησης και ακολούθως της δραστηριότητας σε εξωστρεφείς κλάδους, όπως ορισμένοι μεταποιητικοί κλάδοι και ο Τουρισμός.

Βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής οικονομίας είναι το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και το πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών. Το συνολικό έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών κορυφώθηκε το 2008. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του πλεονάσματος στο ισοζύγιο των υπηρεσιών και συνακόλουθα στο ισοζύγιο αγαθών παίζει το ταξιδιωτικό ισοζύγιο το οποίο συνεισφέρει κατά 73% στο πλεόνασμα του ισοζυγίου των υπηρεσιών.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ανακοίνωσε στοιχεία του ταξιδιωτικού ισοζυγίου ανά Περιφέρεια και ανά χώρα προέλευσης των επισκεπτών για το 1ο 6μηνο 2017. Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η ΤΤΕ συγκεντρώνει στοιχεία και για την περιφερειακή κατανομή των Ταξιδιωτικών Εισπράξεων, καθώς και των Επισκέψεων και Διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών.

Η συγκεκριμένη μελέτη αναλύει τα στοιχεία του 1ου 6μήνου 2017 και τα συγκρίνει με τα αντίστοιχα του 1ου 6μήνου 2016 προκειμένου να αποτυπώσει τις τάσεις – ανά Περιφέρεια – αναφορικά με τον αριθμό Επισκέψεων, Διανυκτερεύσεων και τις Εισπράξεις, αλλά και βασικούς δείκτες όπως Δαπάνη ανά Επίσκεψη, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και Μέση Διάρκεια Παραμονής. (Λάμπρου & Ίκκος, 2017)

Τα Συνολικά μεγέθη ανά Περιφέρεια (Εικόνα 1) μας δίνουν μια συνολική εικόνα σχετικά με τις εισπράξεις, τις επισκέψεις αλλά και τις διανυκτερεύσεις όπως αυτές διαμορφώθηκαν το 1ο εξάμηνο του 2017

**Εισπράξεις – Επισκέψεις - Διανυκτερεύσεις
Ιαν. – Ιούν. 2017**

Περιφέρεια	Εισπράξεις (σε εκατ.)	Επισκέψεις (σε χιλ.)	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	921	1.497	12.701
ΚΡΗΤΗ	906	1.367	12.422
ΑΤΤΙΚΗ	803	1.986	11.166
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	469	1.948	9.407
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	395	597	5.111
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	93	227	1.549
ΑΝΑΤΟΛ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡ	89	519	1.503
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	72	173	1.236
ΗΠΕΙΡΟΣ	54	242	905
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	41	178	724
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	39	138	642
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	34	63	860
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	14	91	287
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.930	9.025	58.513

Εικόνα 1-Συνολικά Μεγέθη ανά Περιφέρεια Πηγή: Τράπεζα Της Ελλάδας

Πιο συγκεκριμένα διαπιστώνουμε ότι οι ταξιδιωτικές Εισπράξεις την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2017 διαμορφώθηκαν στα 3.930 εκατ. ευρώ. Ο κύριος όγκος των εισπράξεων, πραγματοποιήθηκε στις ακόλουθες πέντε Περιφέρειες:

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αττικής, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών (Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας) οι Εισπράξεις διαμορφώθηκαν στα € 437 εκατ.

Την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2017 οι ταξιδιώτες που επισκέφθηκαν την Ελλάδα πραγματοποίησαν συνολικά 9.025 χιλ. Επισκέψεις στις 13 Περιφέρειες της χώρας.

Ο μεγαλύτερος όγκος των Επισκέψεων, σε ποσοστό 87,7% του συνόλου, πραγματοποιήθηκε σε έξι περιφέρειες ως εξής:

Περιφέρεια Αττικής, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών (Ηπείρου, Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας και Βορείου Αιγαίου) πραγματοποιήθηκαν 1.112 χιλ. επισκέψεις.

Οι Διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στις 58.513 χιλ. και σύμφωνα με την κατανομή των διανυκτερεύσεων στις 13 Περιφέρειες της χώρας, το 86,8% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιήθηκε σε πέντε Περιφέρειες ως εξής:

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Αττικής, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών (Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας) πραγματοποιήθηκαν 7.707 χιλ. Διανυκτερεύσεις.

Τέσσερις κύριοι Προορισμοί κινήθηκαν θετικά και στους 3 δείκτες:

Περιφέρεια	Εισπράξεις	Επισκέψεις	Διανυκτερεύσεις
Νότιο Αιγαίο	10,9%	12,1%	24,7%
Κρήτη	3,5%	6,8%	5,2%
Αττική	12,3%	6,6%	9,2%
Κεντρική Μακεδονία	9,7%	8,3%	0,5%

Εικόνα 2-Προορισμοί με θετικούς Δείκτες

Αντίθετα, τρεις Προορισμοί με περιορισμένη κίνηση κινήθηκαν αρνητικά και στους 3 δείκτες:

Περιφέρεια	Εισπράξεις	Επισκέψεις	Διανυκτερεύσεις
Δυτική Μακεδονία	-41,6%	-38,5%	-51,6%
Στερεά Ελλάδα	-7,8%	-5,3%	-2,0%
Πελοπόννησος	-10,0%	-28,6%	-26,1%

Εικόνα 3-Προορισμοί με αρνητικούς Δείκτες

Στο σύνολο της χώρας η Μέση Είσπραξη ανά Επίσκεψη ανήλθε σε €435 και ανά Διανυκτέρευση σε €67, ενώ η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε 6,5 νύχτες.

Παρουσιάζονται όμως σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειών. Η υψηλότερη Είσπραξη ανά Επίσκεψη παρατηρείται στους κλασσικούς προορισμούς «Ήλιος και Θάλασσα»

Κρήτη	€663
Ιόνια Νησιά	€662
Νότιο Αιγαίο	€635
Βόρειο Αιγαίο	€536

Εικόνα 4-Είσπραξη ανά Επίσκεψη

ενώ η υψηλότερη Είσπραξη ανά Διανυκτέρευση παρατηρείται και πάλι στους κλασσικούς προορισμούς «Ήλιος και Θάλασσα» Προορισμούς και στην Αττική:

Ιόνια Νησιά	€77
Κρήτη	€73
Νότιο Αιγαίο	€73
Αττική	€72

Εικόνα 5-Είσπραξη ανά Διανυκτέρευση

(Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

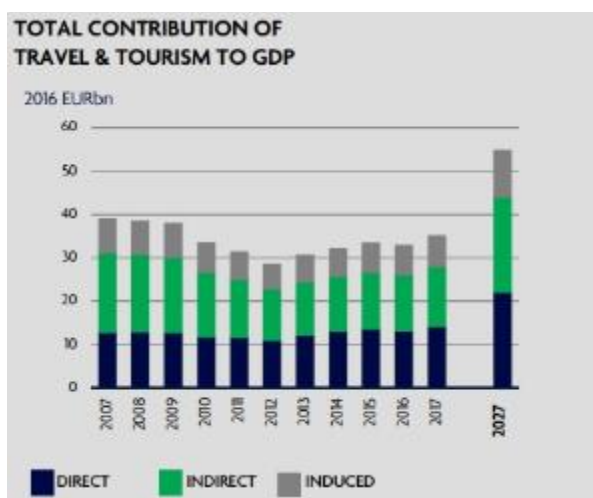
ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πιο συγκεκριμένα ο τουρισμός συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας μέσω των νέων θέσεων εργασίας. Μπορεί να ενεργοποιήσει άμεσα θέσεις εργασίας μέσω ξενοδοχείων, εστιατορίων, χώρων διασκέδασης, πωλήσεων αναμνηστικών αντικειμένων αλλά και έμμεσα με την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που χρειάζονται από τις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό. Αυτό κρίνεται καθοριστικό ιδιαίτερα για τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες όπως αυτές των νέων και των γυναικών (Μαντζουράνη & Τζιφάκη, 2006). Γενικότερα ένα μεγάλο ποσοστό των θέσεων εργασίας στο χώρο του τουρισμού καταλαμβάνονται από γυναίκες, νέους, και οικονομικούς μετανάστες, καθώς και άτομα με χαμηλότερο επίπεδο εξειδίκευσης. Σε αυτό συμβάλει ο υψηλός βαθμός εποχικής απασχόλησης και οι ευέλικτες συνθήκες εργασίας. Η ευελιξία αυτή του εργατικού δυναμικού πρέπει ωστόσο να συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια της θέσης εργασίας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του. Αυτό το χαρακτηριστικό συνάδει ιδιαίτερα με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει ως στόχο να ενισχύσει και να ωφελήσει τις κοινωνικές ομάδες των νέων και των γυναικών (Γεωργίου & Κελεμένη, 2012).

Πιο πρόσφατα στοιχεία καθώς και στατιστικά που αφορούν τον τουρισμό στην Ελλάδα ως προς την συνεισφορά του στο ΑΕΠ, στις θέσεις εργασίας, στις επενδύσεις αλλά και προβλέψεις για το πώς θα μπορούσε να εξελιχθεί μας παρέχονται από μια πολλή πρόσφατη έκθεση που προέρχεται από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC). Σύμφωνα λοιπόν με την έκθεση αυτή γενική συνεισφορά 18,6% στο ΑΕΠ της χώρας (32,8 δισ. ευρώ) είχε ο ελληνικός τουρισμός το 2016, προσφέροντας 860.500 θέσεις εργασίας εντός συνόρων που αντιστοιχεί στο 23,4% της συνολικής απασχόλησης. Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας ανήλθε σε 13,2 δισ. ευρώ, αποτελώντας το 7,5% του ΑΕΠ, ποσοστό που το 2017 αναμένεται να αυξηθεί κατά 7,5% και κατά την περίοδο 2017-2027 να έχει ετήσια αύξηση 4,5%, φτάνοντας τα 22,1 δισ. ευρώ, δηλαδή αποτελώντας το 9,6% του ΑΕΠ το 2027. Η άμεση συμβολή στην απασχόληση ήταν 423.000 θέσεις εργασίας (το 11,5% του συνόλου της απασχόλησης στη χώρα). (WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (WTTC), 2017)

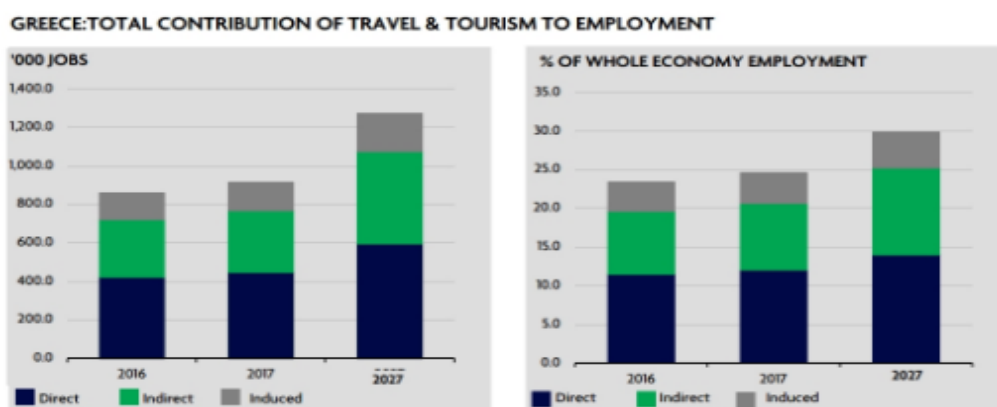
Παράλληλα, η έκθεση προβλέπει ότι μακροπρόθεσμα, η ανάπτυξη του τουρισμού θα συνεχίσει να είναι ισχυρή -το 2027 το WTTC εκτιμά ότι η τουριστική δραστηριότητα συνολικά θα συνεισφέρει το 23,8% του ΑΕΠ- και συνεπώς, η δημιουργία ενός πλαισίου βιώσιμης ανάπτυξης κρίνεται απαραίτητη. Η γενική

συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2017 αναμένεται να παρουσιάσει αύξηση 6,9% ενώ μέχρι το 2027 προβλέπεται αύξηση 4,6% σε ετήσια βάση, στα 54,7 δισ. ευρώ.

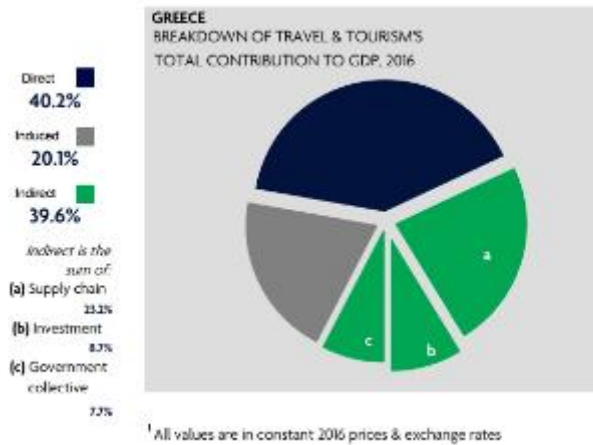

Η γενική συμβολή στην απασχόληση θα αυξηθεί κατά 6,3% το 2017 (914.500 θέσεις εργασίας) και κατά 3,4% ετησίως μέχρι το 2027 (1,273 εκατ. θέσεις εργασίας). Η άμεση συμβολή αναμένεται να αυξηθεί κατά 5,9% το 2017 και κατά 2,9% ετησίως, στις 597.000 θέσεις εργασίας μέχρι το 2027.

Στην ίδια έκθεση αναφέρεται στις επενδύσεις στον τουρισμό, όπου το 2016 αυτές ανήλθαν σε 3,2 δισ. ευρώ, αποτελώντας το 15,7% του συνόλου των επενδύσεων στη χώρα. Το 2017 αναμένεται να σημειωθεί αύξηση 6,6%, και 5,1% ετησίως μέσα στην ερχόμενη 10ετία, φθάνοντας τα 5,5 δισ. ευρώ δηλαδή το 17,3% των συνολικών επενδύσεων.

Επιπλέον, από τα στοιχεία προκύπτει ότι η συνολική συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας είναι διπλάσια σε σχέση με την άμεση συμβολή του.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, παρά τις προκλήσεις, το 2017 η άμεση ανάπτυξη ΑΕΠ στον κλάδο Ταξιδιών και Τουρισμού αναμένεται να διαμορφωθεί στο +3,8%, έναντι 3,1% το 2016.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι ο τουρισμός έχει πολύ ισχυρή θέση ως προς την ανάπτυξη στην Ελλάδα ενώ προσφέρει ποικιλότητα σε όλους τους τομείς. Ο τουρισμός βοηθά επίσης στην περιφέρεια με τη συγκράτηση του πληθυσμού στις περιοχές που δέχονται επισκέπτες. Η δημογραφική εξέλιξη των περιφερειών του ελλαδικού χώρου αποδεικνύει έμπρακτα ότι στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, όχι μόνο συγκρατείται ο πληθυσμός τους αλλά δέχονται και ένα ολοένα αυξανόμενο αριθμό εποχιακών εργατών από την υπόλοιπη χώρα (Λαγός, 2005)

Υπάρχουν μάλιστα και έρευνες που καταδεικνύουν έμπρακτα τις συγκεκριμένες διαπιστώσεις. Σύμφωνα με έρευνα η Μύκονος είναι ένα διεθνώς γνωστό τουριστικό θέρετρο, όπου έχει σημειωθεί ραγδαία τουριστική ανάπτυξη κατά τα τελευταία 30 χρόνια. Παράλληλα με την επέκταση της τουριστικής βιομηχανίας (καταλύματα, κέντρα διασκέδασης κ.α.) αυξήθηκε και ο πληθυσμός της νήσου σε αντίθεση με άλλα ελληνικά νησιά, τριπλασιάζοντας το μέγεθος της Χώρας. Η Χώρα πλέον συγκεντρώνει το 76% του συνολικού πληθυσμού, η πραγματική όμως πληθυσμιακή αύξηση, είναι πολλαπλάσια, καθώς οι τουριστικές αφίξεις ανέρχονται σε 60.000 (Δραγκός, 2007).

Σύμφωνα με έρευνες του ΕΟΤ στην περιφέρεια Πελοποννήσου διαπιστώθηκε ότι ο τουρισμός συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό τόσο στην οικονομική πρόοδο του πληθυσμού της Πελοποννήσου, δηλαδή την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος και τη μείωση της ανεργίας, όσο και στη συγκράτηση του πληθυσμού στην περιφέρεια, βοηθώντας έτσι στην ανάσχεση του κλίματος αστυφιλίας των δεκαετιών '50 - '70 της χώρας μας (Γεωργίου & Κελεμένη, 2012). Γενικότερα ο τουρισμός συμβάλλει στην ανάπτυξη του τοπικού πληθυσμού. Αυτό συντελείται και

από την πλήρη ενασχόληση με τον τουρισμό αλλά και με υπηρεσίες και επαγγέλματα που υποβοηθούν τον τουρισμό. Έτσι δημιουργούνται βασικά αλλά και συμπληρωματικά εισοδήματα για τις οικογένειες με αποτέλεσμα ο κόσμος να παραμένει στις εστίες του. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση και δημογραφική γήρανση (Μαντζουράνη & Τζιφάκη, 2006).

Η τουριστική κίνηση συμβάλλει και στην ανάπτυξη έργων υποδομής όπως οι δρόμοι, τα λιμάνια, τα αεροδρόμια, αλλά και γενικότερα στην ανάπτυξη και βελτίωση των εγκαταστάσεων υγείας και ευημερίας που διευκολύνουν τόσο τους τουρίστες όσο και τους κατοίκους της περιοχής. Σε ολόκληρο των ελλαδικό χώρο έχουν αναπτυχθεί αρκετά αυτές οι υποδομές αν και δεν εντοπίζονται σε όλους τους νομούς οι ίδιοι ρυθμοί ανάπτυξης αλλά και οι ίδιοι τύποι υποδομών.

Στην περιφέρεια συναντώνται ακόμα και λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής και σταθμοί ανεφοδιασμού για ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Αυτού του είδους οι υποδομές εντοπίζονται σε όλους τους νομούς. Δεν παρέχουν, όμως, όλες το ίδιο επίπεδο εξυπηρέτησεων. Υπάρχει η ανάγκη αναβάθμισής τους και η δημιουργία νέων. Ένα λαμπρό παράδειγμα τουριστικών υποδομών είναι η Κρήτη η οποία είναι μία από τις σημαντικότερες Περιφέρειες της χώρας και ένας ολοκληρωμένος τουριστικός προορισμός, που προσελκύει εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο, ξένους και έλληνες. Προσφέρει έναν σπάνιο συνδυασμό θάλασσας, ενδοχώρας και ορεινών όγκων, ενώ οι τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες της είναι από τις καλύτερες και πληρέστερες της Ευρώπης. Δεν εντοπίζεται βέβαια σε όλες τις περιφέρειες η αντίστοιχη ανάπτυξη στον τουρισμό και έναν ενδεικτικό παράδειγμα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου που ενώ δέχεται ένα πολύ μεγάλο αριθμό τουριστών δεν έχει αναπτύξει πλήρως τις δυνατότητές καθώς διαθέτει έντονο ορεινό ανάγλυφο χαρακτήρα αλλά δεν έχει γίνει ακόμα κάποια επένδυση σε υποδομές χειμερινών αθλημάτων (Γεωργίου & Κελεμένη, 2012).

Στα πλαίσια ανάπτυξης του τουρισμού γίνονται κινήσεις τόσο κρατικές όσο και ιδιωτικές με σκοπό την αποκατάσταση και ανάδειξη πολιτιστικών στοιχείων. Η χώρα και ο πολιτισμός της προβάλλονται ενώ η ιστορία της και ο ρόλος που έπαιξε στη δημιουργία του παγκόσμιου πολιτισμού γνωστοποιούνται. Σύμφωνα με το σύνταγμα ορίζονται τα εξής: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...». Το σύνταγμα περιγράφει το περιβάλλον ως μία οντότητα, αποτελούμενη από τις επιμέρους

μορφές της, τη φυσική και πολιτιστική με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία του. (Μεταλληνού, 2013)

Στο φυσικό περιβάλλον περιλαμβάνει:

- τη φυσική κληρονομιά (χλωρίδα και πανίδα),
- και την πολιτιστική κληρονομιά
 - τα χωρικά πολιτιστικά αγαθά, το σύνολο δηλαδή των υλικών στοιχείων που συγκροτούν τη μαρτυρία της ατομικής και συλλογικής ύπαρξης και δραστηριότητας του ανθρώπου στο χώρο (για παράδειγμα κτίρια, πόλεις, οικισμοί). Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν και τα διατηρητέα κτίσματα και οι παραδοσιακοί οικισμοί
 - τα μη χωρικά πολιτιστικά αγαθά, αυτά δηλαδή που δεν συνδέονται με το χώρο, όπως τα άυλα (μουσική παράδοση) ή τα κινητά (εκθέματα μουσειακών συλλογών)

Μια έρευνα του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου που αφορά τους παραδοσιακούς οικισμούς της Ελλάδας συγκεντρώνει πληροφορίες για την προστασία τους και την χωροταξική τους οργάνωση. Οι παραδοσιακοί οικισμοί φτάνουν τους 920, από τους οποίους οι 420 κηρύχθηκαν με το προεδρικό διάταγμα του 1978 και οι υπόλοιποι 500 με μεταγενέστερα προεδρικά διατάγματα χαρακτηρισμού. Αποτελούν μόλις το 6,94% του συνόλου των οικισμών της Χώρας. Το 30% των οικισμών αυτών συγκεντρώνεται στους νομούς Κυκλάδων και Λακωνίας, ποσοστό που τους τοποθετεί στην κατηγορία νομών με τους περισσότερους παραδοσιακούς οικισμούς, ενώ μετά από αυτούς ακολουθούν οι νομοί Ρεθύμνης, Ιωαννίνων, Μαγνησίας κ.α. Σε επίπεδο περιφέρειας, τα μεγαλύτερο ποσοστά του πλήθους των παραδοσιακών οικισμών παρατηρούνται σε αυτές του Νοτίου Αιγαίου (25,10%) και της Πελοποννήσου (18,70%). Η μελέτη διαπιστώνει ότι ο πληθυσμός των παραδοσιακών οικισμών όλων των τάξεων μεγέθους παρουσιάζει μεγάλη μείωση, εκτός των οικισμών των 10.000 έως 50.000 κατοίκων στους οποίους παρατηρείται αύξηση με ποσοστό 17,58%. (Μεταλληνού, 2013).

Ένα παράδειγμα αυτής της προσπάθειας του ελληνικού κράτους για την ανάδειξη και συντήρηση των παραδοσιακών οικισμών είναι το πρόγραμμα του ΕΟΤ. Το πρόγραμμα περιελάμβανε αρχικά έξι οικισμούς: τη Βάθεια στη Μάνη (Πελοπόννησος), τη Βυζίτσα (Πήλιο), τα Μεστά (Χίος), την Οία (Σαντορίνη), το Πάπιγκο (Ήπειρος) και το Φισκάρδο (Κεφαλλονιά). Εκτός από τους οικισμούς αυτούς αναστηλώθηκαν και μεμονωμένα κτίρια σε άλλες περιοχές, Αρεόπολη, Αρναία, Καρυσχάδες, Μακρυνίτσα, Μηλιές, Μονεμβασιά, Ψαρά, Κρανάη του Γυθείου, στη Δημητσάνα, στην Κύθνο, στις Πινακάτες. Το έργο αυτό έχει αναγνωριστεί διεθνώς με βραβεία και διακρίσεις: Βραβείο της Europa Nostra το

1980 για τις αναστηλώσεις στην Οία της Σαντορίνης και το 1989 για το Πάπιγκο της Ηπείρου, βραβείο της Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Σόφιας για την Οία το 1986, βραβείο "Χρυσό Μήλο" του Διεθνούς Συνδέσμου Δημοσιογράφων Τουρισμού για την αξιοποίηση των οικισμών του Πηλίου. τέκτονες Π. Μποζινέκη –Διδώνη και Ν. Αγριαντώνης Η πρωτοβουλία του ΕΟΤ έδωσε παραδείγματα στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Σήμερα, η αναζωογόνηση του παλιού, παραδοσιακού οικισμού είναι γεγονός. Οι ντόπιοι δεν μεταναστεύουν ούτε αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους για να γίνουν ναυτικοί, οι τιμές της γης έχουν εκτοξευθεί, ενώ οι νέες χρήσεις γης απειλούν να καταστρέψουν τον παραδοσιακό ιστό και την γραφικότητα. Έτσι, η Οία αντιμετωπίζει κίνδυνο ξανά, αυτή τη φορά όχι λόγω ερήμωσης, αλλά εξαιτίας της ανάπτυξης (Μποζινέκη-Διδώνη)

Ένα ακόμα θετικό πλεονέκτημα είναι ότι ο τουρισμός βοηθά στην επαφή και γνωριμία ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμό και συνήθειες και στην ανάπτυξη συναισθημάτων όπως σεβασμός, αλληλοεκτίμηση, συναδέλφωση αλλά και αλληλεγγύη.

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα πολύ ανεπτυγμένη στον ελλαδικό χώρο. Αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες πηγές πλούτου για τη χώρα και είναι σημαντικό για την οικονομία να καταφέρουμε να τον διατηρήσουμε ακμαίο.

Παρόλα αυτά ο τουρισμός έχει επιπτώσεις σε πολλά επίπεδα καθώς και στους ανθρώπους που ασχολούνται με αυτόν.

Διαπιστώνουμε ότι επιφέρει αλλαγές στην κοινωνία και τον πολιτισμό. Η κοινωνική δομή αλλάζει καθώς οι παραγωγικές σχέσεις μεταβάλλονται και τουριστικοποιούνται. Έτσι παρατηρούνται φαινόμενα έντονης αστικοποίησης, κυρίως στην περίπτωση του μαζικού τουρισμού, επιδρώντας αρνητικά πάνω στην κουλτούρα και τον πολιτισμό μιας περιοχής.

Αλλαγές διαπιστώνονται και στις κοινωνικές σχέσεις, τα ήθη και τα έθιμα των τοπικών πληθυσμών επηρεάζονται από τη συμπεριφορά των τουριστών, ενώ αλλάζουν ή ατονούν οι σχέσεις μεταξύ των κατοίκων. Ορισμένες συνήθειες έχουν αλλάξει όπως πχ οι διατροφικές. Τα περισσότερα εστιατόρια προωθούν τη διεθνή παρά την τοπική κουζίνα. Οι ντόπιοι μιμούνται τον τρόπο ζωής και τις συνήθειες των ξένων υποτιμώντας την πολιτιστική τους κληρονομιά, συμπεριφορά που έρχεται σε αντίθεση με την ιδιοσυγκρασία και τη ψυχοσύνθεση των κατοίκων. Οι κάτοικοι απομακρύνονται από τις παραδόσεις του τόπου τους ή οδηγούνται στην εμπορευματοποίηση, με σκοπό το οικονομικό όφελος, καθώς ο νέος τρόπος ζωής τους στηρίζεται στον καταναλωτισμό και την παγκοσμιοποίηση.

Έχει παρατηρηθεί ακόμα ότι η συναναστροφή και στενή επαφή των κατοίκων του νησιού με τους τουρίστες κάποιες φορές έχει αρνητικές επιρροές. Έχει διαπιστωθεί ότι η εγκληματικότητα έχει αυξηθεί σημαντικά και πιο συγκεκριμένα η νεανική παραβατικότητα, η εμπορία, διακίνηση και χρήση ναρκωτικών έχουν γίνει συχνός πονοκέφαλος στις τοπικές αρχές. Επίσης, ο τουρισμός έχει μεγεθύνει άλλα κοινωνικά προβλήματα όπως η πορνεία και ο τζόγος. Τέλος διαπιστώνεται ακόμα ότι η αξία της μόρφωσης, κυρίως στις τουριστικές περιοχές, παραγκωνίζεται λόγω των ευκαιριών που υπάρχουν για εύκολο πλουτισμό.

Στον τομέα της οικονομίας έχει διαπιστωθεί ότι ο πληθωρισμός ανεβαίνει. Ορισμένοι άνθρωποι γίνονται αισχροκερδείς κι άπληστοι, διότι εκμεταλλεύονται τους τουρίστες, τους οποίους βλέπουν σαν πηγή εσόδων κι αυξάνουν υπερβολικά τις τιμές για να πάρουν όσο γίνεται περισσότερα χρήματα. Παράλληλα παρατηρείται αύξηση του κόστους ζωής σε τοπικό επίπεδο. Ένα χαρακτηριστικό

παράδειγμα είναι η Μύκονος και η παραδοσιακή μυκονιάτικη φιλοξενία η οποία περιορίστηκε, το ίδιο και ο παραδοσιακός τρόπος ζωής διότι ο τουρισμός θεωρήθηκε κυρίως οικονομικά επωφελής δραστηριότητα (Δραγκός, 2007). Ακόμη η εμφάνιση του φαινομένου της μονοκαλλιέργειας για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών των τουριστών μιας περιοχής είναι και ένα άλλο ζήτημα το οποίο μπορεί να προκαλέσει με την σειρά του διάφορα προβλήματα στους κατοίκους όπως είναι η ανεργία και μείωση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής και ο οικονομικός μαρασμός σε περιόδους μειωμένης άφιξης τουριστών. (Μιλτιάδου & Πέτρου, 2012)

Οι επιπτώσεις αγγίζουν ακόμα και το περιβάλλον. Οι περιοχές με έντονο το στοιχείο του τουρισμού βιώνουν μια καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος. Μολύνονται οι παραλίες, το νερό, ο αέρας και η γη ενώ καταστρέφονται βιότοποι με το χτίσιμο σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων διαταράσσοντας έτσι την οικολογική ισορροπία. Οι συγκρούσεις για τη χρήση της γης είναι έντονες καθώς οι ίδιες εκτάσεις διεκδικούνται για τουριστικές εγκαταστάσεις και υποδομές που υποστηρίζουν τον τουρισμό αλλά και ως γεωργικές, κτηνοτροφικές ακόμα και δασικές αλλά και γενικότερα φυσικού πλούτου και ομορφιάς.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό σημείο στις σοβαρές επιπτώσεις του τουρισμού είναι και η διαχείριση γενικότερα των οικιστικών συνόλων και η μετατροπή οικιστικών συνόλων ή χωρικών ενότητων σε τουριστικούς πόρους. Σε πολλές περιπτώσεις αποσπασματικές επεμβάσεις στον κτισμένο χώρο και έλλειψη αποτελεσματικής προστασίας της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής έχουν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της παραδοσιακής φυσιογνωμίας που πολλοί παραδοσιακοί οικισμοί εμφανίζουν σήμερα. Αναπόφευκτα, οικισμοί οι οποίοι έχουν το προνόμιο να συγκρατούν μόνιμο πληθυσμό και να εμφανίζουν έντονη τουριστική ανάπτυξη έχουν υποστεί ήδη τη μεγαλύτερη αλλοίωση της τοπικής, παραδοσιακής τους φυσιογνωμίας. Οι αρνητικές επιπτώσεις της αλόγιστης και χωρίς μέτρο τουριστικής εκμετάλλευσης προορισμών με αξιολογη πολιτιστική κληρονομιά οδήγησε διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ μέσω της UNESCO να σχεδιάσουν και να προτείνουν ένα πολιτισμικό κεντρικό μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης, επαναπροσδιορίζοντας τις έννοιες της ανάπτυξης και του πολιτισμού. Σύμφωνα με αυτό, ο πολιτιστικός τουρισμός οφείλει να αναπτυχθεί μέσα σε αυστηρά οριοθετημένα πλαίσια και να επιτύχει προσδιορισμένους και ξεκάθαρους στόχους. Συγκεκριμένα στην Χάρτα Πολιτιστικού Τουρισμού αναφέρεται ότι "Η τουριστική ανάπτυξη και τα έργα υποδομής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αισθητικές, κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις, τα χαρακτηριστικά των φυσικών και πολιτιστικών τοπίων, τη βιοποικιλότητα καθώς και την ευρύτερη οπτική εικόνα των τόπων με πολιτιστική

κληρονομιά. Θα πρέπει να προτιμάται η χρήση τοπικών υλικών και να λαμβάνεται υπ' όψη ο τοπικός αρχιτεκτονικός χαρακτήρας ή το τοπικά ομιλούμενο παραδοσιακό ιδίωμα. (Κιούσης, 2015)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι επιπτώσεις των αλλαγών που επέφερε ο τουρισμός βέβαια είναι εμφανείς. Η ραγδαία αστικοποίηση έχει αλλάξει την κοινωνικο-οικονομική δομή και τον τοπικό πολιτισμό. Η γεωργία, η ναυτιλία και το εμπόριο, το οποίο υποστήριζε μια μέτρια τοπική οικονομία, έδωσαν τη θέση τους στην ανθούσα τουριστική βιομηχανία, προκαλώντας έτσι μια διαδεδομένων απώλεια γεωργικής γης. Η παραδοσιακή φιλοξενία περιορίστηκε, το ίδιο και ο παραδοσιακός τρόπος ζωής, δεδομένου ότι ο τουρισμός θεωρήθηκε κυρίως οικονομικά επωφελής δραστηριότητα. Τα ήθη και τα έθιμα σε έναν βαθμό αξιοποιήθηκαν από τους ντόπιους ως διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας αλλά σε πολλές περιπτώσεις η αναβίωση γιορτών και εθίμων έγιναν για την προσέλκυση των τουριστών. Ορισμένες συνήθειες όπως οι διατροφικές, έχουν αλλάξει. Τα περισσότερα εστιατόρια προωθούν τη διεθνή κουζίνα και όχι την τοπική, καθώς πιστεύεται ότι αυτό είναι πιο βολικό για τους τουρίστες. Συμφόρηση, έλλειψη χώρων στάθμευσης, υψηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας, υδατική και εδαφική ρύπανση, λαμβάνουν χώρα ειδικά κατά την αιχμή της τουριστικής περιόδου.

Ανακεφαλαιώνοντας, ο τουρισμός για μια χώρα δεν έχει μόνο θετικά αλλά κι αρνητικά, γεγονός το οποίο ισχύει και για τον τουρισμό στην Ελλάδα. Όμως με σωστή λειτουργία κι οργάνωση του κράτους, με κατάλληλες υποδομές αλλά και με αυστηρούς νόμους θα μπορούσαμε να συμβάλλουμε κι εμείς στην ευεργετική επίδραση του τουρισμού στη χώρα μας.

Σύμφωνα με δεδομένα που προέρχονται από τον ΕΟΤ (Χατζηδάκης, 2011) οι διεθνείς αφίξεις αργά αλλά σταθερά δείχνουν τάσεις ανοδικής πορείας με τον κυριότερο όγκο τουριστών να προέρχεται από την Ευρώπη. Ταυτόχρονα όμως ο αριθμός των διανυκτερεύσεων μειώθηκε ενώ η πληρότητα των ξενοδοχείων υπήρξε μικρότερη. Η τουριστική περίοδος συρρικνώθηκε σε πεντάμηνη περίοδο με αποτέλεσμα τα αντίστοιχα προϊόντα να είναι πιο ακριβά και η ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας πλέον να κινδυνεύει αισθητά. Προς αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου θα πρέπει να αρχίσουν να υιοθετούνται από την Ελλάδα διαφορετικές μορφές τουρισμού που προσφέρουν συνδυαστικά πολυπολιτισμικές δραστηριότητες, αθλητικές εκδηλώσεις, γαστρονομικές εμπειρίες, προγράμματα υγείας, θρησκευτικούς προορισμούς κτλ.

Ο αγροτουρισμός είναι ένα είδος ήπιου τουρισμού που ταιριάζει στην ελληνική ιδιοσυγκρασία και η χώρα διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά για να τον υποστηρίξει. Αυτό βέβαια μπορεί να γίνει μόνο με σωστό σχεδιασμό τόσο από το κράτος όσο και από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Γενικότερα ευεργετικές θεωρούνται και οι

επιπτώσεις του αγροτουρισμού στο φυσικό περιβάλλον, στον πολιτισμό, στην οικονομία αλλά και στην κοινωνία μιας χώρας. Ο αγροτουρισμός περιλαμβάνει δραστηριότητες στον αγροτικό τομέα με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται και να διαφημίζονται τα τοπικά προϊόντα και η μοναδικότητά τους, πολιτιστικές περιηγήσεις που προβάλλουν μουσεία, εκκλησίες, αρχαιολογικούς χώρους, διάφορα μαθήματα όπως μαθήματα χορού, γαστρονομίας της ελληνικής κουζίνας, γευσιγνωσίας και πολλές άλλες που αναδεικνύουν το φυσικό πλούτο της χώρας χωρίς υπερβολικές παρεμβάσεις και σοβαρές επιπτώσεις (Μιλτιάδου & Πέτρου, 2012).

Ένα άλλο είδος τουρισμού είναι ο οικοτουρισμός ο οποίος βασίζεται στο φυσικό περιβάλλον, είναι οικονομικά αποτελεσματικός, προωθεί την περιβαλλοντική εκπαίδευση και διαχειρίζεται το φυσικό περιβάλλον με βιώσιμο τρόπο. Συμβάλλει στην ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση μιας περιοχής παρεμβαίνοντας και διαμορφώνοντας τις τάσεις και τα χαρακτηριστικά των τοπικών φορέων, των επιχειρηματιών και των επισκεπτών. Το είδος αυτό του τουρισμού αναφέρεται σε μικρές και οργανωμένες ομάδες τουριστών κι έτσι πετυχαίνεται η ανάδειξη μίας περιοχής χωρίς έντονα παρεμβατικά στοιχεία (Μαντζουράνη & Τζιφάκη, 2006). Και αυτό το είδος του τουρισμού μπορεί να εναρμονιστεί με το περιβάλλον και το ύψος της Ελλάδας και να επιφέρει εκπληκτικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη του τουρισμού και στη σωστή διαχείριση των πόρων της ελληνικής φύσης και του ελληνικού πλούτου γενικότερα.

Ο τουρισμός μπορεί να αποδειχτεί ένα win-win σενάριο για την Ελλάδα που αγωνίζεται να ξεφύγει από την κρίση. Στην προσπάθεια αυτή χρειάζεται να συστρατευτούν όλοι όσοι συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην αλυσίδα του τουρισμού. Οι προϋποθέσεις υπάρχουν αλλά σαφώς χρειαζόμαστε μια συγκροτημένη, μακροχρόνια εθνική στρατηγική. Ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, στο οποίο ο τουρισμός θα παίζει τον πρωταγωνιστικό ρόλο που του αναλογεί. Μακριά από μύθους και προκαταλήψεις, πάντα με ρεαλισμό και αλήθειες.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί το νοτιότερο χερσαίο άκρο της Ευρώπης και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της αποτελεί το έντονο ανάγλυφο του εδάφους της καθώς κυριαρχούν οι ορεινοί όγκοι ενώ ένα μικρό ποσοστό ανήκει σε πεδινές εκτάσεις, όπως ο Αργολικός και ο Κορινθιακός κάμπος. Πολύ σημαντικό είναι το γεγονός ότι η Περιφέρεια της Πελοποννήσου διαθέτει μεγάλο μήκος ακτογραμμής σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Ελλάδας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου χωρίζεται σε πέντε ενότητες: Π.Ε. Αργολίδος, Π.Ε. Αρκαδίας, Π.Ε. Κορινθίας, Π.Ε. Λακωνίας και Π.Ε. Μεσσηνίας.

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 ανέρχεται σε 577.903 κατοίκους που αντιστοιχεί στο 5,34% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

	Πληθυσμός			Ποσοστιαία εξέλιξη	
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011
Περιφέρεια Πελοποννήσου	574.434	597.622	577.903	4,03%	-3,29%
Σύνολο Χώρας	10.259.900	10.964.020	10.815.197	6,86%	-1,36%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

Εικόνα 6-Πληθυσμιακή διακόμανση του πληθυσμού της Περιφέρειας

Οι πιο πολυπληθείς ενότητες της Περιφέρειας είναι της Μεσσηνίας με 159.954 κατοίκους και της Κορινθίας με 145.082 κατοίκους.

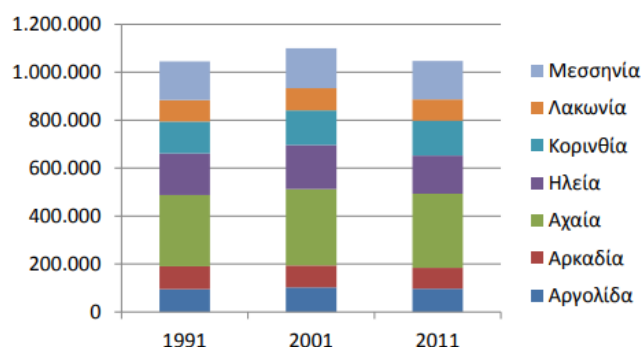
Περιγραφή	Μόνιμος Πληθυσμός	Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού ανά τ. Χιλ.
Περιφέρεια Πελοποννήσου	577.903	37,31
Π.Ε. Αργολίδας	97.044	45,05
Π.Ε. Αρκαδίας	86.685	19,62
Π.Ε. Κορινθίας	145.082	63,35
Π.Ε. Λακωνίας	89.138	24,51
Π.Ε. Μεσσηνίας	159.954	53,48
Σύνολο Ελλάδας	10.815.197	81,96

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)

Εικόνα 7-Πληθυσμιακή κατανομή και πυκνότητα της Περιφέρειας Πελοποννήσου

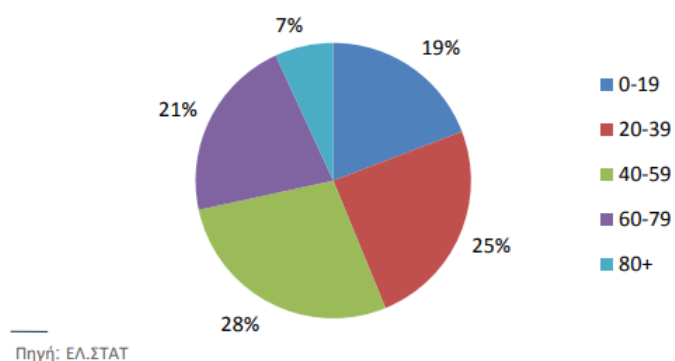
Συγκρίνοντας το 2011 με το 2001 φαίνεται πως ο μόνιμος πληθυσμός μειώθηκε κατά 5%. Σε όλες τις περιοχές παρατηρείται μείωση της τάξης του 3-5%, εκτός από την Ηλεία που εμφανίζει μείωση κατά 13% και την Κορινθία όπου ο πληθυσμός παρέμεινε αμετάβλητος. (συμπεριλαμβάνονται Αχαΐα και Ηλεία καθώς

ανήκουν γεωγραφικά στην ίδια περιοχή) (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

Εικόνα 8-Κατανομή Πληθυσμού ανά Περιοχή

Η μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα είναι μεταξύ 40 – 59 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 28% του πληθυσμού και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 20 – 39 ετών (25%). Οι δύο αυτές ηλικιακές ομάδες αντιπροσωπεύουν το 53% του πληθυσμού της Πελοποννήσου. (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

Εικόνα 9-Ηλικιακή Κατανομή Πληθυσμού στην Πελοπόννησο

ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου συναντώνται μέρη με θαλάσσιο μεσογειακό κλίμα με κύρια χαρακτηριστικά τις πολλές βροχές και τους ήπιους χειμώνες, μέρη με χερσαίο μεσογειακό τύπο όπου επικρατεί έντονη ηλιοφάνεια, λίγες βροχές και γενικότερα το κλίμα είναι ξηρό και μέρη ορεινά όπου το ορεινό κλίμα δίνει παγετούς και άφθονα χιόνια. Η Πελοπόννησος παρουσιάζει μεγάλη κλιματική ποικιλία.

Η μορφολογία του εδάφους έχει έντονο ορεινό και ημιορεινό χαρακτήρα με αποτέλεσμα να δημιουργούνται διαφοροποιήσεις ως προς τον τρόπο προσπέλασης των περιοχών και σε επίπεδο νομών αλλά και ως προς των επιμέρους περιοχών

τους. Οι περισσότερες δυσκολίες προσπέλασης εστιάζονται κυρίως στις ορεινές και νότιες περιοχές και εντείνονται λόγω της ελλειψής διασύνδεσης με τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας αλλά και μεταξύ τους.

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο, λόγω της έκτασης και του ανάγλυφου του εδάφους της. Το εθνικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 1.250 km., ενώ το επαρχιακό οδικό δίκτυο σε μήκος 4.600 km. περίπου. Οι κυριότεροι οδικοί άξονες που απαντώνται στην Περιφέρεια είναι:

- Ανατολική Οδός Πελοποννήσου: Κόρινθος-Τρίπολη-Καλαμάτα
- Κόρινθος-Πάτρα
- Καλαμάτα-Κυπαρισσία-Πάτρα-Ρίο/Αντίρριο.

Στην αναβάθμιση του βορείου μέρους της Περιφέρειας Πελοποννήσου έχει συντελέσει καθοριστικό ρόλο η λειτουργία του Προαστιακού Σιδηροδρόμου που συνδέει την Αττική με το Κιάτο (ενότητα Κορίνθου). Το υπόλοιπο σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας έχει εγκαταλειφθεί.

Τα σημαντικότερα λιμάνια της Περιφέρειας όσον αφορά τις θαλάσσιες μεταφορές είναι τα λιμάνια της Καλαμάτας, που τους καλοκαιρινούς μήνες συνδέει την νότια Ελλάδα με Κύθηρα και Κρήτη, και του Ναυπλίου. Μάλιστα τα τελευταία χρόνια έχει διαπιστωθεί αυξημένη κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Καλαμάτας και το τελευταίο διάστημα και στο λιμάνι του Γυθείου καθώς οι εργασίες αναβάθμισής του έχουν ολοκληρωθεί. Οι σημαντικότερες μαρίνες της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι της Καλαμάτας, του Ξυλοκάστρου και η μαρίνα της Πύλου που κατασκευάστηκε πρόσφατα.

Στην Περιφέρεια καταγράφονται επίσης δύο αεροδρόμια. Ένα στρατιωτικό το οποίο εδρεύει στην Πρωτεύουσα της Περιφέρειας (Τρίπολη) και ένα πολιτικό με έδρα την Καλαμάτα (Διεθνής Αερολιμένας Καλαμάτας). (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

N	Σύνδεση
1	Αθήνας – Κορίνθου (Ε94)
2	Πρέβεζας – Πάτρας - Καλαμάτας (Ε55)
3	Κορίνθου - Καλαμάτας(Ε65)
4	Τρίπολης – Σπάρτης (Ε961)

Από το Αεροδρόμιο Αθηνών	
Κορίνθος:	1 ώρα, ~115 χλμ.
Ναύπλιο:	2 ώρες, ~170 χλμ.
Τρίπολη:	2 ώρες, ~190 χλμ.
Πάτρα:	3 ώρες, ~245 χλμ.
Καλαμάτα:	2,5 ώρες, ~270 χλμ.

Εικόνα 10-Υποδομές- Κύρια Σημεία Πρόσβασης

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι οι έδρες των νομών καθώς και το Άργος με το Λουτράκι. Γενικά, οι λειτουργίες των αστικών κέντρων αφορούν σε διοικητικές, οικονομικές, πολιτισμικές και κοινωνικές, σε συμπληρωματικές όπως αναψυχής και άλλες που αναπτύσσονται, είτε στον πολεοδομικό ιστό, είτε στον περιβάλλοντα χώρο. Σαφώς και υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των αστικών κέντρων καθώς το μέγεθος είναι διαφορετικό όπως και το επίπεδο εξυπηρέτησεων. Επίσης διαφοροποιήσεις υπάρχουν και στην ακτίνα επιρροής αλλά και στην παραγωγική εξειδίκευση τους.

Τα αστικά κέντρα με παραγωγική κατεύθυνση προς τον τουρισμό είναι το Ναύπλιο και το Λουτράκι όπου ο τουρισμός αποτελεί την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα. Το Ναύπλιο μάλιστα έχει θεσμοθετηθεί ως ιστορικός τόπος καθώς έχει πλούσια ιστορία, ενώ έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέα πόλη και είναι μία από τις σημαντικότερες πόλεις της Ελλάδας. Στη συνέχεια ακολουθούν η Καλαμάτα και η Σπάρτη όπου υπάρχει μια ανοδική τουριστική ανάπτυξη αλλά δεν αποτελεί την κυρίαρχη καθώς συναντώνται και άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Ως πόλος έλξης των αστικών κέντρων αποτελούν οι αξιόλογοι πολιτιστικοί και φυσικοί πόροι που διαθέτουν.

Η Καλαμάτα έχει γνωρίσει έντονη τουριστική ανάπτυξη καθώς πλέον έχει αποκτήσει τις κατάλληλες διασυνδέσεις τόσο με την Περιφέρεια Πελοποννήσου όσο και με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Διαθέτει τις κατάλληλες υποδομές αλλά και σε μεγάλο αριθμό και σε συνδυασμό με το πλούσιο πολιτιστικό περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους που διαθέτει η περιοχή η Καλαμάτα αποτελεί σημαντικό σημείο εξόρμησης και πόλος έλξης πολλών επισκεπτών. Η Σπάρτη βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο καθώς γύρω από αυτήν υπάρχουν

σημαντικά μνημεία της αρχαίας, της βυζαντινής και της μεταβυζαντινής περιόδου του νομού. Τέλος το Λουτράκι αποτελεί παραδοσιακά την τουριστική επιλογή των Αθηναίων αλλά και των γύρω περιοχών καθώς είναι άρτια οργανωμένο και προσφέρει πολλές δυνατότητες. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΑΚΤΕΣ

Το συνολικό μήκος της ακτογραμμής της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται σε 1.200 χλμ. ενώ όλοι οι Νομοί της έχουν πρόσβαση στη θάλασσα. Το μεγαλύτερο μήκος ακτογραμμής έχει ο νομός Μεσσηνίας. Από τους Νομούς της Περιφέρειας το μικρότερο μήκος κατάλληλων ακτών για κολύμβηση έναντι του συνολικού μήκους ακτογραμμής κατέχει ο Ν. Λακωνίας. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό από αυτές τις ακτές έχουν χαρακτηριστεί ως άριστες και μάλιστα έχουν αποτελέσει από μόνες τους ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την τουριστική ανάπτυξη της κάθε περιοχής. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ

Πρόκειται για περιοχές μεγάλης αισθητικής αξίας και χρήζουν προστασίας. Πρόκειται για ένα φυσικό τοπίο, είτε για ένα φυσικό σύνολο όπως το όρος Ταΰγετος είτε ακόμα και οικιστικά σύνολα όπως η περιοχή της Καρδαμύλης στη Μεσσηνιακή Μάνη. Τα τοπία αυτά προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στην Περιφέρεια και προσφέρονται για αναψυχή και ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΔΑΣΗ

Τα Αισθητικά δάση είναι μια κατηγορία προστατευόμενων φυσικών περιοχών που ο σκοπός ύπαρξής τους είναι η ανθρώπινη αναψυχή και κατά δεύτερο λόγο η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει 2 αισθητικά δάση, το Δάσος Πευκιάς της περιοχής Ξυλοκάστρου στην περιφέρεια Κορινθίας και το Δρυοδάσος Μογγοστού Κορινθίας.

Το Δάσος Πευκιάς είναι ένα παραλιακό πευκοδάσος σε μήκος 1760 μ. παράλληλα με την ακτή και πλάτος που κυμαίνεται από 80 έως 220 μ. Πρόκειται για φυσικό πευκοδάσος χαλεπίου πεύκης ηλικίας 140 ετών. Κατά καιρούς όμως έγιναν συμπληρωματικές αναδασώσεις με αυτόχθονα αλλά και ξενικά είδη. Κυρίαρχη

εντύπωση είναι ότι πρόκειται για φυσικό δάσος. Γενικά ο χώρος εποπτεύεται και λειτουργεί ικανοποιητικά. (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)

Το Δάσος Μογγοστού ανήκει στο δήμο Ξυλοκάστρου. Η προστατευόμενη έκταση είναι 5200 στρ. Ανακηρύχτηκε αισθητικό δάσος το 1977. Το δάσος, είναι απομεινάρια των απέραντων δασών βελανιδιάς της Πελοποννήσου και ανάμεσα στα αιωνόβια δέντρα δρυών φιλοξενεί πλήθος ειδών χλωρίδας και πανίδας. Η γύρω περιοχή καλύπτεται από αμπελώνες ενώ στην κορυφή του προσφέρει υπέροχη θέα στην παραλιακή χώρα και τις πλαγιές της Ζήρειας. (Επιμελητήριο Κορινθίας, 2018)

ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΦΥΣΗΣ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει να επιδείξει 14 μνημεία φύσης τα οποία συνήθως είναι μεμονωμένα δέντρα ή συστάδες δέντρων με ιδιαίτερη παλαιοντολογική, γεωμορφολογική και ιστορική αξία. Η συμβολή τους στη διαμόρφωση του φυσικού τοπίου βέβαια είναι μικρή καθώς είναι μικρής έκτασης μνημεία φύσης. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΒΙΟΤΟΠΟΙ CORINE

Οι βιότοποι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αριθμούν 42, σύμφωνα με την απογραφή των βιοτόπων CORINE την περίοδο 1985-1990, και αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών καθώς μεγάλος αριθμός από αυτούς είναι επισκέψιμος και έχουν ενταχθεί σε δίκτυα περιήγησης περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν 32 υγροβιότοποι. Η σημασία τους είναι σημαντική καθώς συντελούν στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, στη διαφύλαξη των φυσικών πόρων αλλά και στη διαμόρφωση του φυσικού πλούτου της περιοχής. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει πλούσιο φυσικό περιβάλλον το οποίο αυξάνει την ελκυστικότητα μιας περιοχής καθώς συνδέεται με τις νέες μορφές τουρισμού. Στην Πελοπόννησο υπάρχει το Οικολογικό Πάρκο του Όρους Πάρνωννα – Υγροτόπου Μουστού, που έχει συνολική έκταση 1.150.000 στρέμματα. (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000

Οι περιοχές Natura αποτελούν ένα δίκτυο ειδικών ζωνών διατήρησης που τελούν υπό καθεστώς προστασίας σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΕC.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει εντάξει 26 περιοχές στο δίκτυο Natura. Οι περιοχές αυτές έχουν ιδιαίτερα σημαντικά χαρακτηριστικά ως προς τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων σε αυτές τις περιοχές είναι περιορισμένες ή ακόμα και απαγορευτικές καθώς η προστασία τους είναι ιδιαίτερως σημαντική. Σε κάποιες περιπτώσεις επιτρέπεται η ανάπτυξη ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων που έχουν εκπαιδευτικό ή φυσιολατρικό χαρακτήρα. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ

Το Υπουργείο Γεωργίας έχει ορίσει περιοχές που αποτελούν καταφύγια θηραμάτων ώστε να προστατευθούν τα ζώα της άγριας πανίδας.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει αρκετές τέτοιες περιοχές καθώς έχει έντονο ορεινό χαρακτήρα και πλούσιο φυσικό περιβάλλον. Μερικές από τις σημαντικότερες περιοχές είναι οι ορεινές περιοχές στη Β. Κυνουρία, το όρος Μαίναλο, η λίμνη Τάκα, η λίμνη Στυμφαλία, το όρος Ταΰγετος το νησί Σαπιέντζα και η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας. Αρκετές από αυτές μπορούν να ενταχθούν σε δίκτυα φυσιολατρικών περιηγήσεων. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΣΠΗΛΑΙΑ

Στο Νομό Λακωνίας υπάρχει ένα από τα πιο όμορφα σπήλαια στην Ελλάδα αλλά και στον κόσμο, το σπήλαιο του Διρού.

Το Σπήλαιο Βλυχάδα Διρού είναι ένα από τα ωραιότερα σπήλαια και βρίσκεται στα δυτικά παράλια της Λακωνικής Χερσονήσου, στον Όρμο του Διρού. Μέχρι σήμερα έχουν χαρτογραφεί 14.700 μέτρα διαδρομών. Το μεγαλύτερο τμήμα του Σπηλαίου βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια των υδάτων. Το μέγιστο βάθος του Σπηλαίου έχει εντοπιστεί εκτός της τουριστικής διαδρομής και φτάνει τα 80 μέτρα. Μέσα στο σπήλαιο έχουν βρεθεί απολιθωμένα οστά ζώων και το μεγαλύτερο κοίτασμα οστών ιπποπόταμων στην Ευρώπη. Η τουριστική διαδρομή έχει συνολικό μήκος 1.500 μέτρα από τα οποία τα πρώτα 1.200 είναι λιμναία και η περιήγησή τους διαρκεί περίπου 25 λεπτά. Οι πόρτες του σπηλαίου άνοιξαν για πρώτη φορά για τους επισκέπτες το 1967. Σημαντικά ανθρωπολογικά ευρήματα από τη νεολιθική εποχή εκτίθενται στο μουσείο που βρίσκεται δίπλα στην είσοδο του σπηλαίου αυτού. (ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΕΤΑΔ Α.Ε., 2016)

Υπάρχουν κι άλλα σημαντικά σπήλαια στην περιοχή της Λακωνίας όπως αυτό της Καστανιάς Βοιών. Στο Νομό Αρκαδίας βρίσκεται και το σπήλαιο Κάψιας. Τα περισσότερα σπήλαια της Περιφέρειας Πελοποννήσου δεν είναι ακόμα σωστά οργανωμένα και τελούν υπό αξιοποίηση ώστε να υποδεχτούν επισκέπτες. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Το Υπουργείο Πολιτισμού αλλά και το ΥΠΕΧΩΔΕ έχουν θεσπίσει σε ολόκληρη την ελληνική περιφέρεια έναν μεγάλο αριθμό παραδοσιακών οικισμών.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου στηρίζεται στους παραδοσιακούς οικισμούς της για τη διάσωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της. Οι παραδοσιακοί οικισμοί της συγκεκριμένης περιφέρειας είναι ευρέως γνωστοί και διεθνώς και αποτελούν τους αξιολογότερους πολιτιστικούς πόρους της. Μάλιστα αποτελούν και τη βάση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού που γνωρίζει ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ) 830 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση παραδοσιακών οικισμών παρατηρείται στη Λακωνική Μάνη ενώ ακολουθούν η ορεινή Γορτυνία στην Αρκαδία αλλά και η Μεσσηνιακή Μάνη. Βέβαια παραδοσιακοί οικισμοί υπάρχουν σε όλη την περιοχή της Πελοποννήσου αλλά σε μικρότερα μεγέθη ή ακόμα και μεμονωμένοι. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει να επιδείξει μερικά από τα σημαντικότερα μνημεία του ελληνικού πολιτισμού των αρχαίων χρόνων με παγκόσμια εμβέλεια και εξέχουσα πολιτιστική αξία.

Τα σημαντικότερα μνημεία εντοπίζονται στην περιοχή της Αρχαίας Επιδαύρου αλλά και στις Μυκήνες. Η Αρχαία Κόρινθος, η περιοχή της Τίρυνθας αλλά και η Αρχαία Μεσσήνη και η Αρχαία Σπάρτη έχουν να παρουσιάσουν μνημεία μεγάλης πολιτιστικής αξίας. Στα μνημεία αυτά έχουν γίνει έργα αναστήλωσης τα οποία όμως δεν έχουν ολοκληρωθεί λόγω του μεγάλου όγκου τους. Οι αρχαιολογικοί χώροι της περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχονται στους 60 και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ανάπτυξης του τουρισμού καθώς αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών εντός και εκτός ορίων Ελλάδας. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΜΟΥΣΕΙΑ

Οι ανασκαφές στους αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει φέρει στο φως ευρήματα ιδιαίτερης αξίας από όλες τις ιστορικές περιόδους. Πολλά από αυτά φυλάσσονται χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα έκθεσής τους. Ο συνολικός αριθμός μουσείων είναι 20 και περιλαμβάνει αρχαιολογικά, βυζαντινά, λαογραφικά και θεματικά μουσεία και συλλογές. Τα σπουδαιότερα αρχαιολογικά μουσεία είναι της Επιδαύρου, του Ναυπλίου, της Κορίνθου, της Νεμέας, της Σπάρτης και της Τρίπολης αλλά και της Μεσσήνης και της Πύλου. Τα σημαντικότερα βυζαντινά μουσεία είναι αυτά του Μυστρά αλλά και της Μονεμβάσιας ενώ λαογραφικά του Ναυπλίου, της Κορίνθου, του Γυθείου και της Καλαμάτας. Υπάρχουν και θεματικά μουσεία τα οποία είναι αξιόλογα και εντοπίζονται στην περιοχή της Δημητσάνας με θέμα την Υδροκίνηση και της Καλαμάτας με θέμα το Σιδηρόδρομο.

Τα μουσεία εμπλουτίζουν τους πολιτιστικούς πόρους, λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς την ανάδειξη του τρόπου της ζωής και του πολιτισμού της κάθε περιφέρειας και τη γνώση της ιστορίας της περιοχής.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μια από τις περιφέρειες με μεγάλη επισκεψιμότητα καθώς διαθέτει έναν πολύ μεγάλο αριθμό αρχαιολογικών χώρων αλλά και μουσείων.

Η επισκεψιμότητα σε Μουσεία της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται μεσαία με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον να εντοπίζεται στις ενότητες Αργολίδας, Λακωνίας και Μεσσηνίας.

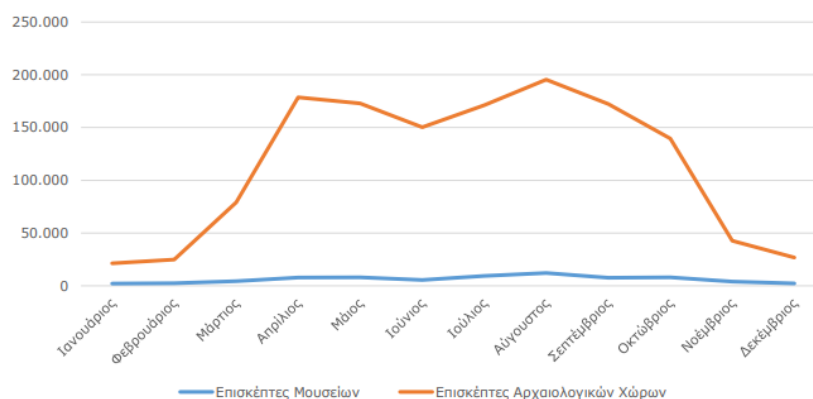
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ: Επισκέπτες σε Μουσεία / Αρχαιολογικούς χώρους 2010-2016										
PELOPONNESE REGION: Admissions to Museums / Archaeological sites 2010-2016										
Περιφερειακές Ενότητες	Regional Areas		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Αργολίδας	Argolida	Μουσεία	Museums	15.035	15.402	18.620	21.765	20.329	21.591	20.965
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	519.075	530.610	552.287	701.248	997.321	1.072.838	943.136
Αρκαδίας	Arkadia	Μουσεία	Museums	1.086	1.219	1.645	2.246	996	1.054	6.438
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	0	0	135	576	543	810	815
Κορινθίας	Korinthos	Μουσεία	Museums	3.952	2.893	3.149	3.334	2.750	4.073	4.485
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	107.155	126.110	129.673	149.136	187.556	170.704	189.839
Λακωνίας	Lakonia	Μουσεία	Museums	5.765	12.407	12.832	17.062	18.892	18.110	16.232
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	66.790	65.060	50.879	89.165	113.815	117.010	114.293
Μεσσηνίας	Messinia	Μουσεία	Museums	15.483	17.901	22.939	29.867	30.275	24.404	32.882
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	23.506	31.553	60.523	54.973	75.597	80.167	140.257
Σύνολο	Total	Μουσεία	Museums	41.321	49.822	59.185	74.274	73.242	69.232	81.002
		Αρχαιολογικοί χώροι	Archaeological sites	716.526	753.333	793.497	995.098	1.374.832	1.441.529	1.388.340

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ/ Sources: ELSTAT

Εικόνα 11-Επισκέπτες σε Μουσεία/ Αρχαιολογικούς χώρους 2010-2016

Αντίθετα, η επισκεψιμότητα σε αρχαιολογικούς χώρους εμφανίζεται να είναι ανάμεσα στις τρεις υψηλότερες της χώρας. Συγκεκριμένα, την υψηλότερη επισκεψιμότητα εμφανίζει η ενότητα Αργολίδας συνεπικουρούμενες από τις ενότητες Κορίνθου, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Η μοναδική ενότητα της Περιφέρειας

που εμφανίζει χαμηλή επισκεψιμότητα τόσο στα Μουσεία όσο και στους Αρχαιολογικούς χώρους είναι η Αρκαδία.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 12-Εποχικότητα επισκέψεων στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Π Πελοποννήσου (2014)

Το γράφημα αποτυπώνει το φαινόμενο της εποχικότητας, στην επισκεψιμότητα των μουσείων που δεν εμφανίζει ιδιαίτερες διακυμάνσεις καθώς δεν υπάρχει μεγάλη επισκεψιμότητα αλλά όσον αφορά την επισκεψιμότητα στους αρχαιολογικούς χώρους διαπιστώνεται μια μεγάλη διακύμανση ιδιαίτερα τους μήνες Μάρτιο-Σεπτέμβριο. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

BYZANTINA ΚΑΙ METABYZANTINA ΜΝΗΜΕΙΑ

Η πολιτεία έχει ανακηρύξει ως προστατευόμενα μεγάλο αριθμό αξιόλογων μνημείων από τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο. Τα βυζαντινά μνημεία αφορούν κυρίως εκκλησίες, ιερές μονές, κάστρα, φρούρια, οχυρωματικά τείχη πόλεων, οικισμούς και πύργους.

Η περιοχή της Λακωνίας διαθέτει την πιο πλούσια συλλογή με βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία. Η καστροπολιτεία του Μυστρά, η χερσόνησος της Μονεμβάσσιας, το κάστρο και οι εκκλησίες του Γερακίου αλλά και οι πύργοι της Μάνης αποτελούν κοσμήματα της συλλογής αυτής με διεθνή και παγκόσμια αναγνωρισιμότητα. Επίσης σημαντικά μνημεία αποτελούν το κάστρο του Παλαμηδιού στην περιοχή του Ναυπλίου αλλά και της Καρύταινας στο νομό Αρκαδίας. Ο νομός Κορίνθου έχει να επιδείξει την Ακροκόρινθο και ο νομός Μεσσηνίας τη Μεθώνη, την Κορώνη και την Πύλο.

Σε αυτά τα αξιόλογα μνημεία έρχονται να προστεθούν και τα θρησκευτικά μνημεία, εκκλησίες και μονές, μοναδικά δείγματα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής και τεχντροπίας. Γνωστές για τη μοναδική αρχιτεκτονική τους είναι οι εκκλησίες της καστροπολιτείας του Μυστρά και της Μονεμβάσσιας με εκκλησίες μοναδικής αρχιτεκτονικής, όπως η Μονή Παντάνασσας Μυστρά και η Αγία Σοφία

Μονεμβασίας. Επίσης οι βυζαντινές εκκλησίες και Μονές που εντοπίζονται στο βουνό Πάρωνας είναι μοναδικής ομορφιάς και αρχιτεκτονικής. Τα αξιόλογα αυτά μνημεία συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα της χώρας κι έχουν διεθνή εμβέλεια καθώς μεγάλος αριθμός επισκεπτών συρρέει από όλο τον κόσμο καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΕΧΝΗΣ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει έναν μεγάλο αριθμό μνημείων της νεώτερης ιστορίας. Τα μνημεία αυτά αφορούν δημόσια κτίρια και οικίες επιφανών προσώπων με μεγάλη ιστορική και αρχιτεκτονική αξία. Τα μνημεία αυτά συναντώνται και μεμονωμένα αλλά και ως οικιστικά σύνολα όπως το Ναύπλιο, το Γύθειο και η Πύλος. Η παρουσία των ιστορικών αυτών μνημείων αυξάνουν την ελκυστικότητα της ευρείας περιοχής και αυξάνουν σημαντικά τους πολιτιστικούς πόρους της περιοχής. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ-ΕΟΡΤΕΣ

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις συγκεντρώνουν διεθνές ενδιαφέρον ενώ παρατηρούνται και συμμετοχές και από χώρες του εξωτερικού.

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου λαμβάνουν χώρα μερικές από τις πιο αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις της χώρας με πιο δημοφιλή και παγκόσμια ακτινοβολία το Φεστιβάλ της Επιδαύρου όπου διοργανώνεται στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου. Άλλα σημαντικά φεστιβάλ εντοπίζονται στο Ναύπλιο και στο Άργος. Επίσης πολύ μεγάλη αναγνωρισιμότητα έχουν το φεστιβάλ της Τρίπολης «Αρκαδικό», το «Σπάρταθλον» στη Σπάρτη αλλά και το διεθνές Φεστιβάλ χορού στην Καλαμάτα.

Εκτός από αυτά τα Φεστιβάλ στην ευρύτερη περιοχή διοργανώνονται και άλλες εκδηλώσεις με αφορμή θρησκευτικές γιορτές και εθνικές επετείους. Οι εκδηλώσεις αυτές έχουν τοπικό χαρακτήρα αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών καθώς έχουν και παραδοσιακό χαρακτήρα και ενσωματώνουν κομμάτια της τοπικής κουλτούρας που προκαλούν το ενδιαφέρον σε πολλούς ανθρώπους και κυρίως επισκέπτες άλλων χωρών.

Επίσης διοργανώνονται εκδηλώσεις θεματικού χαρακτήρα, όπως γιορτές λαδιού κι ελιάς, πορτοκαλιού, μελιτζάνας, κρασιού αλλά και άλλων τοπικών προϊόντων.

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις έχουν έντονα τα παραδοσιακά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά του κάθε τόπου και μπορούν να ενσωματωθούν στο τουριστικό προϊόν καθώς μπορούν να το εμπλουτίσουν και να το διαφοροποιήσουν αλλά και να συμβάλλουν στην αναβάθμιση και διαφήμιση των τοπικών προϊόντων. Έχει

παρατηρηθεί μια προσπάθεια ενσωμάτωσής τους στα πλαίσια κι άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων αλλά και προβολής τους ώστε να γίνουν γνωστά σε μεγαλύτερο πλήθος ανθρώπων και γενικότερα επισκεπτών. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΔΙΚΤΥΑ ΠΟΛΕΩΝ

Τα Δίκτυα Πόλεων είναι ένας νέος θεσμός που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν έχει ακόμα αναπτύξει αυτό το κομμάτι καθώς συνολικά συμμετέχουν σ' αυτόν το θεσμό μόνο οι πόλεις του Άργους, της Τρίπολης, της Σπάρτης, της Μεσσήνης και της Καλαμάτας. Μεγαλύτερη συμμετοχή παρατηρείται στο θεσμό της αδελφοποίησης με 16 πόλεις σε μια μορφή πολιτιστικής συνεργασίας και ανταλλαγής. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Π.Ο.Τ.Α)

Στην Ελλάδα έχουν προγραμματιστεί δύο πιλοτικά έργα διαφοροποίησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Στην περιοχή του νομού Μεσσηνίας προβλέπεται η δημιουργία μιας Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης όπου θα αποτελεί μια τοπική αγορά υψηλής στάθμης με ποιοτικά χαρακτηριστικά προσανατολισμένα σε ειδικές μορφές τουριστικού προορισμού. Η επιλογή των περιοχών στηρίχθηκε στην ύπαρξη αξιόλογων φυσικών, πολιτιστικών και ανθρώπινων πόρων στην ευρύτερη περιοχή. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει έντονο ορεινό χαρακτήρα σε όλη της την έκταση. Υπάρχουν τρία χιονοδρομικά κέντρα, που λειτουργούν τους χειμερινούς μήνες, με αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό χιονοκάλυψης για τα ελληνικά δεδομένα.

Υπάρχει το Χιονοδρομικό Κέντρο Ζήρειας στα Τρίκαλα Κορινθίας σε υψόμετρο 1500 μέτρα όπου προσφέρονται πολλές ενδιαφέρουσες δραστηριότητες στους επισκέπτες. Ανάμεσα σ' αυτές είναι και μονοπάτια πεζοπορίας που οδηγούν στη Μικρή και Μεγάλη Ζήρεια, ενώ υπάρχει δυνατότητα επίσκεψης στο σπήλαιο του θεού Ερμή, στην απότομη χαράδρα της Φλαμπουρίτσας και στην πανέμορφη λίμνη Δασίου.

Ένα από τα πιο όμορφα χιονοδρομικά κέντρα της Ελλάδας, η Οστρακίνα βρίσκεται στο Μαίναλο σε υψόμετρο 1700 μέτρων με δραστηριότητες για αρχάριους αλλά και προχωρημένους σκιέρ. Το μεγαλύτερο χιονοδρομικό της Πελοποννήσου είναι το Χιονοδρομικό Κέντρο Χελμού που βρίσκεται στα Καλάβρυτα σε υψόμετρο 1700 μέτρων. Περισσότεροι από 100.000 επισκέπτες έρχονται κάθε χρόνο στα Καλάβρυτα για σκι ή snowboard. Ο Χελμός διαθέτει πολλή καλή οργάνωση και οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι υψηλής ποιότητας.(Infopeloponnisos.gr, 2018) Βέβαια υπάρχει πολύ μεγάλος χώρος βελτίωσης στο χώρο των χειμερινών αθλημάτων, ενώ μπορούν να γίνουν επενδύσεις σε υποδομές χειμερινών αθλημάτων καθώς υπάρχουν πολλές περιοχές που μπορούν να αξιοποιηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΟΡΕΙΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Έχοντας ορεινό χαρακτήρα η Περιφέρεια Πελοποννήσου ενδείκνυται για ορειβατικές διαδρομές. Πολλές από αυτές τις διαδρομές περιλαμβάνουν και στοιχεία πολιτιστικού χαρακτήρα γι' αυτό κι έχουν αυξημένο ενδιαφέρον από περιηγητές. Οι κυριότερες ορεινές διαδρομές που ακολουθούν οι ορειβατικοί σύλλογοι βρίσκονται στη Ζήρεια, στο Μαίναλο, στον Ταΰγετο και στον Πάρνωνα αλλά και στα Γορτυνιακά Βουνά. Η ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού θα φέρει μια εξισορρόπηση του τουριστικού ρεύματος το οποίο πλέον δε θα περιορίζεται στις παράλιες και σε μεμονωμένες περιοχές. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

RAFTING ΚΑΙ ΚΑΥΑΚ

Το Rafting και το Kayak είναι δύο νέες δραστηριότητες στα πλαίσια του εναλλακτικού τουρισμού και γνωρίζει ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Οι δραστηριότητες αυτές συνδυάζουν την άθληση αλλά και τη φύση.

Στην Περιφέρεια της Πελοποννήσου οι νέες αυτές δραστηριότητες συναντώνται μόνο στο νομό Αρκαδίας καθώς εκεί οργανώνονται τέτοιου είδους διαδρομές στους ποταμούς Λούσιο και Αλφειό, όπου και συγκεντρώνονται επισκέπτες από διάφορα σημεία της Ελλάδας. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ιαματικές πηγές υπάρχουν σε αρκετές περιοχές της Πελοποννήσου όμως δεν είναι ανεπτυγμένες αρκετά. Οργανωμένες υποδομές ιαματικού τουρισμού υπάρχουν στο Λουτράκι του νομού Κορινθίας και αποτελούν έναν από τους λόγους που το

Λουτράκι είναι τόσο διαδεδομένο και γνωρίζει τουριστική ανάπτυξη. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΜΑΡΙΝΕΣ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΙΑ

Όλοι οι νομοί της Πελοποννήσου διαθέτουν λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής και σταθμούς ανεφοδιασμού για τα ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Μια μελέτη που έγινε για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης έδειξε ότι υπάρχουν πολλές ελλείψεις και χρειάζονται αναβαθμίσεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες και σε πολλές περιπτώσεις χρειάζεται και κατασκευή νέων υποδομών. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΝ

Μια νέα δραστηριότητα που κερδίζει συνέχεια έδαφος είναι και η ελεύθερη κατάδυση. Ο φυσικός θαλάσσιος πλούτος της Πελοποννήσου μπορεί να καλύψει δραστηριότητες αυτού του τύπου σε πολλές περιοχές. Η Εφορεία Ενάλιων Αρχαιοτήτων έχει αποδεσμεύσει αρκετές περιοχές όπου πλέον επιτρέπεται η ελεύθερη κατάδυση. Περιοχές όπως το Στενό στην Αργολίδα, στον κόλπο Επιδαύρου Λιμηράς, στον κόλπο της Καλαμάτας κτλ. (Υπουργείο Τουρισμού, 2013)

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου από το 2004 μέχρι το 2008 παρουσιάζει μια σημαντική αύξηση (24,6%) στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της (ΑΕΠ). από την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα το 2009 έως και το 2011, παρατηρούμε μια πτώση του ΑΕΠ (12,3%).

Περιφέρειες	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Μεταβολή 2004-11 (%)	Μεταβολή 2009-11 (%)
Αττική	90.518	93.503	103.429	111.435	116.093	114.974	110.185	101.335	11,9%	-11,9%
Κεντρική Μακεδονία	26.532	27.175	29.917	32.173	33.465	32.539	30.587	28.401	7%	-12,7%
Κρήτη	9.581	9.779	10.706	11.240	11.770	11.473	10.796	9.827	2,6%	-14,3%
Θεσσαλία	10.366	10.377	11.200	11.708	12.158	11.809	10.975	10.042	-3,1%	-15%
Δυτική Ελλάδα	9.469	9.750	10.777	11.172	11.412	10.993	10.769	9.749	3%	-11,3%
Στερεά Ελλάδα	9.335	9.728	10.119	10.496	10.861	10.442	9.867	9.099	-2,5%	-12,9%
Πελοπόννησος	8.113	8.430	9.265	9.869	10.110	10.078	9.436	8.838	8,9%	-12,3%
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	7.590	7.895	8.176	8.998	9.520	9.273	9.134	8.223	8,3%	-11,3%
Νότιο Αιγαίο	6.270	6.646	7.190	7.672	8.062	7.607	7.220	6.549	4,4%	-13,9%
Δυτική Μακεδονία	4.611	4.735	5.149	5.433	5.490	5.540	5.038	4.583	-0,6%	-17,3%
Ήπειρος	4.413	4.539	4.829	5.040	5.196	5.105	4.974	4.621	4,7%	-9,5%
Ιόνια Νησιά	3.602	3.792	4.033	4.287	4.466	4.195	4.000	3.531	-2%	-15,8%
Βόρειο Αιγαίο	2.613	2.804	3.042	3.307	3.494	3.403	3.230	2.954	13,1%	-13,2%
Σύνολο Ελλάδας	193.013	199.153	217.831	232.831	242.096	237.431	226.210	207.752	7,6%	-12,5%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Περιφερειακοί Λογαριασμοί (προσωρινά στοιχεία)

Εικόνα 13- ΑΕΠ Περιφερειών της χώρας 2004-2011 (εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

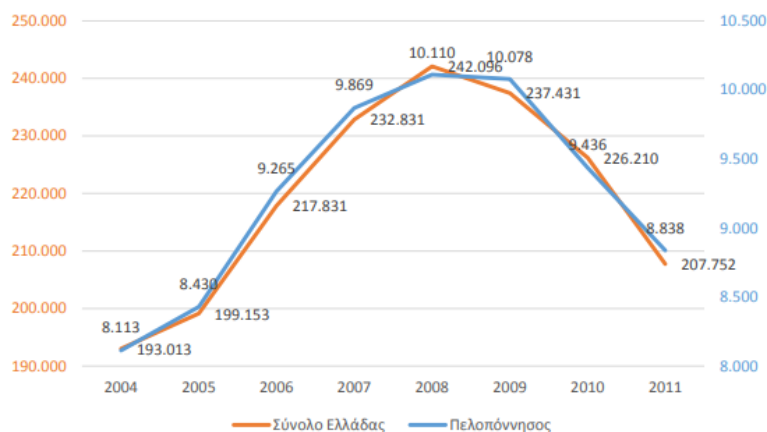
Πιο συγκεκριμένα σε όλες τις ενότητες της Π. Πελοποννήσου την ίδια περίοδο παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη μείωση για τα έτη 2009-2011 υπέστη η ενότητα Αρκαδίας (17,4%) και Αργολίδας (15,6%), ενώ την μικρότερη η ενότητα Μεσσηνίας (7,9%).

Περιφέρεια Πελοποννήσου	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Μεταβολή 2004-11 (%)	Μεταβολή 2009-11 (%)
Π.Ε. Αργολίδας	1.468	1.558	1.738	1.869	1.936	1.916	1.786	1.617	10,1%	-15,6%
Π.Ε. Αρκαδίας	1.480	1.509	1.710	1.778	1.719	1.802	1.667	1.489	0,6%	-17,4%
Π.Ε. Κορινθίας	2.059	2.131	2.289	2.431	2.606	2.494	2.326	2.229	8,3%	-10,6%
Π.Ε. Λακωνίας	1.161	1.145	1.237	1.343	1.353	1.372	1.281	1.207	4%	-12%
Π.Ε. Μεσσηνίας	1.945	2.088	2.291	2.449	2.496	2.493	2.375	2.296	18%	-7,9%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Περιφερειακοί Λογαριασμοί (προσωρινά στοιχεία)

Εικόνα 14-ΑΕΠ Ενοτήτων Περιφέρειας Πελοποννήσου 2004-2011 (εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου την περίοδο 2009-2011, εμφανίζει το 5^ο μικρότερο ποσοστό μείωσης του ΑΕΠ (12,3%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Περιφερειακοί Εθνικοί Λογαριασμοί - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 15- Εξέλιξη ΑΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνόλου Ελλάδας από 2004-2011 (σε εκ. €)

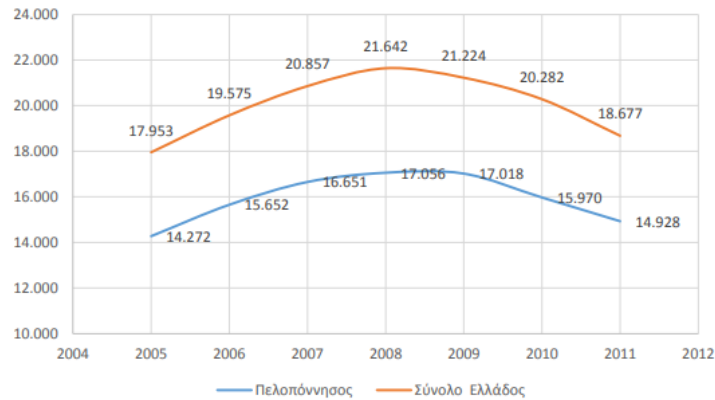
Για την αποτίμηση του κατά κεφαλή ΑΕΠ, χρήσιμη είναι και η αποτύπωσή του σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης. Στο ακόλουθο Γράφημα, αποτυπώνεται διαχρονικά η εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ για κάθε Περιφέρεια σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης για την περίοδο 2005–2011.

Περιφέρειες	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	12.934	13.365	14.680	15.517	15.121	14.917	13.331
Κεντρική Μακεδονία	14.210	15.570	16.671	17.289	16.801	15.841	14.771
Δυτική Μακεδονία	16.209	17.663	18.669	18.913	19.171	17.553	16.006
Θεσσαλία	13.823	14.881	15.534	16.131	15.691	14.637	13.434
Ήπειρος	13.105	13.929	14.512	14.936	14.672	14.325	13.307
Ιόνια Νησιά	18.146	19.227	20.389	21.216	19.946	19.072	16.792
Δυτική Ελλάδα	13.896	15.380	15.956	16.318	15.763	15.525	14.170
Στερεά Ελλάδα	17.444	18.090	18.723	19.344	18.572	17.551	16.128
Πελοπόννησος	14.272	15.652	16.651	17.056	17.018	15.970	14.928
Αττική	23.435	25.838	27.737	28.824	28.556	27.491	25.480
Βόρειο Αιγαίο	13.818	15.034	16.378	17.336	16.919	16.079	14.494
Νότιο Αιγαίο	20.698	22.190	23.456	24.447	22.908	21.643	19.340
Κρήτη	16.083	17.467	18.192	18.908	18.328	17.210	15.636
Σύνολο Ελλάδος	17.953	19.575	20.857	21.642	21.224	20.282	18.677

Πηγή: Eurostat 2011, Regional Statistics

Εικόνα 16- Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Περιφερειών της χώρας 2005-2011 (σε ΜΑΔ)

Πιο συγκεκριμένα η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει μια αύξηση της τάξης του 19,5% μέχρι το 2008 και στη συνέχεια παρατηρείται μεγάλη μείωση που υποδηλώνει μείωση του ρόλου και της συμμετοχής της Περιφέρειας στη συνολική οικονομική δραστηριότητα της χώρας.

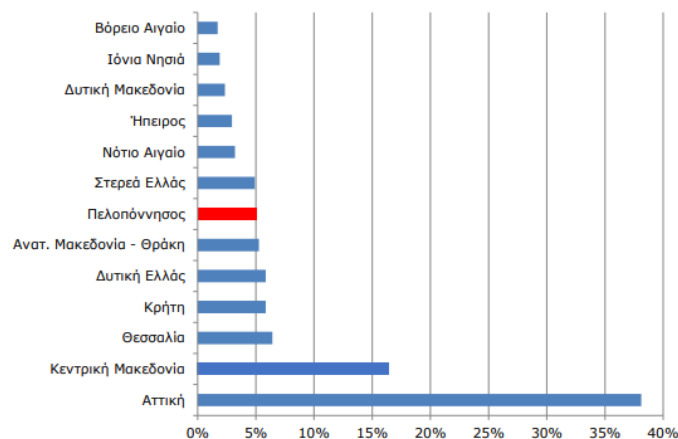
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. - Περιφερειακοί Λογαριασμοί - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 17-Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του συνόλου

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ο Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ηλικίας από 15 έως 64 ετών) ανέρχεται σε 259.400 κατοίκους για το 2013.

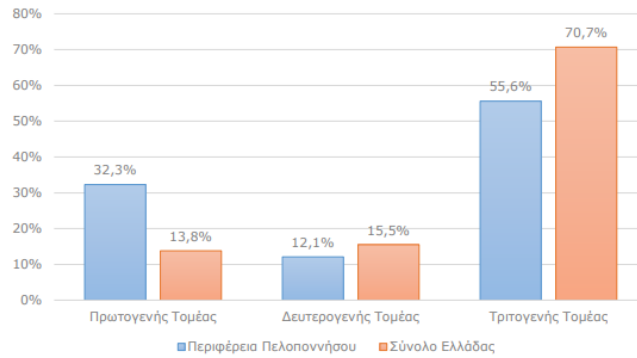
Ακολουθεί το συνολικό ποσοστό του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού κάθε Περιφέρειας.

Πηγή: OECD Regional Statistics - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 18-Μερίδιο των Περιφερειών στον ΟΕΠ της χώρας, 2013

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στοιχεία για τους απασχολούμενους ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας για την Περιφέρεια Πελοποννήσου σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

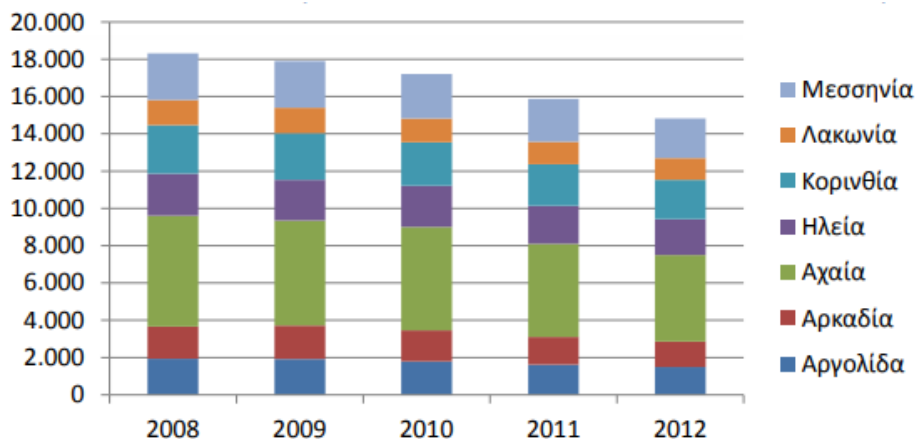

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Περιφερειακοί Λογαριασμοί - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 19-Απασχολούμενοι ανά τομέα οικ. δραστηριότητας στην Π.Π. και την

Η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας φτάνει το 32,3% , αντιθέτως ο δευτερογενής τομέας εμφανίζει μικρότερο ποσοστό απασχόλησης σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας (12,1% έναντι 15,5%), ενώ ο τριτογενής τομέας απασχολεί μόλις το 55,6% των εργαζομένων της Περιφέρειας αρκετά μικρότερο από το 70,7% της χώρας.

Γενικότερα παρατηρείται μείωση του ΑΕΠ της τάξης του 19% από το 2008 έως το 2012, μικρότερη σε σχέση με τη συνολική μείωση της χώρας που φτάνει το 25%. Οι κλάδοι που αφορούν σε πρωτογενή παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων εμφανίζουν δυναμικότητα, σε αντίθεση με τον κλάδο του τουρισμού που εμφανίζει μείωση του κύκλου εργασιών.

Εικόνα 20-ΑΕΠ Περιφέρειας (σε τρέχουσες τιμές-εκατομμύρια Ευρώ)

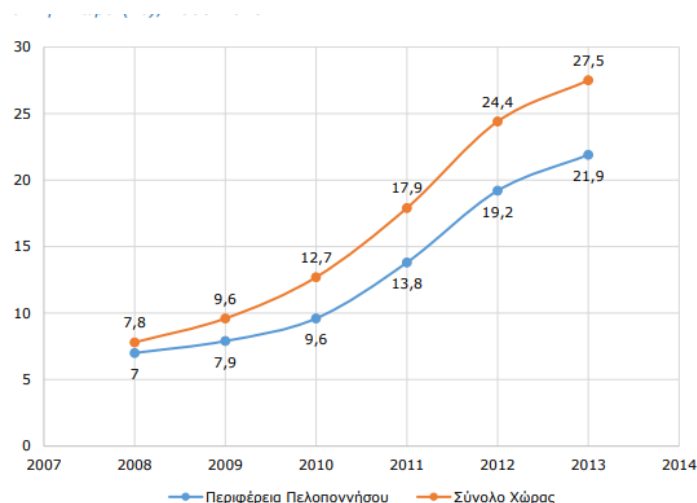
Ο ακόλουθος Πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας των Περιφερειών της Χώρας από το 2008 έως και το 2013. Η πορεία της ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από την έναρξη της οικονομικής κρίσης και μετά εμφανίζεται αυξητική, αλλά τα ποσοστά ανεργίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι αισθητά μικρότερα σε σύγκριση με τα ποσοστά που εμφανίζονται στο σύνολο της χώρας.

Περιφέρειες	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Δυτική Μακεδονία	12,5	12,4	15,4	23,1	29,7	31,6
Κεντρική Μακεδονία	8,4	10,1	13,7	19,7	26,2	30,2
Αττική	6,7	9,1	12,6	18,0	25,8	28,7
Δυτική Ελλάδα	9,9	9,7	11,9	17,6	25,6	28,4
Στερεά Ελλάδα	8,5	10,5	12,5	19,0	27,9	28,2
Ήπειρος	9,9	11,2	12,6	16,5	22,5	27,4
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	8,8	11,1	14,5	20,2	22,8	26,8
Θεσσαλία	8,3	9,2	12,1	16,8	22,6	25,4
Κρήτη	6,4	9,0	12,0	15,8	22,3	24,9
Βόρειο Αιγαίο	4,7	6,6	9,4	15,0	21,8	22,0
Πελοπόννησος	7,0	7,9	9,6	13,8	19,2	21,9
Νότιο Αιγαίο	8,3	12,3	14,6	15,2	15,4	21,3
Ιόνια Νησιά	8,3	9,5	14,6	14,1	14,7	18,1
Σύνολο Ελλάδας	7,8	9,6	12,7	17,9	24,4	27,5

Πηγή: Eurostat 2014 - Regional Statistics

Εικόνα 21-Εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας στις Περιφέρειες της χώρας, 2008-2013

Η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου σε συνάρτηση με το σύνολο της χώρας από το 2008- 2013 δείχνει ανοδική πορεία για άτομα άνω των 15 ετών καθώς αυξήθηκε κατά 212,85% ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό για το σύνολο της χώρας ανήλθε στο 253%.

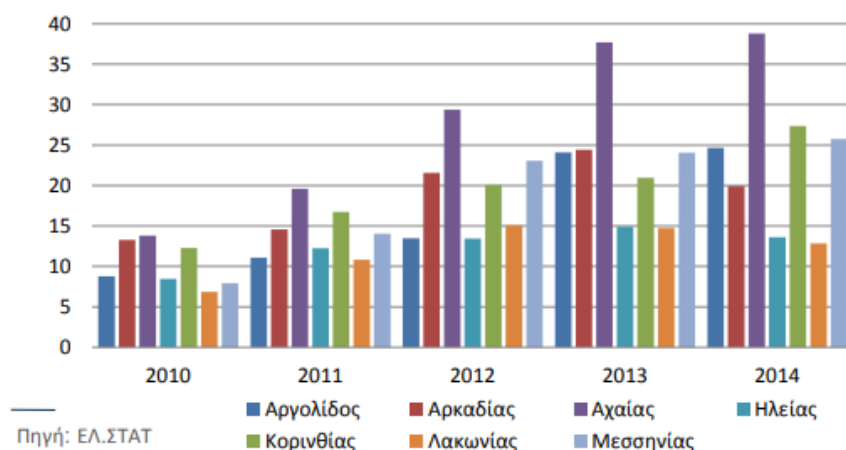

Πηγή: Eurostat 2014 - Regional Statistics - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 22- Εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Πιο συγκεκριμένα οι Δείκτες ανεργίας στην περιοχή της Αχαΐας (δεν ανήκει στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αλλά ανήκει γεωγραφικά στην ίδια περιοχή) εμφανίζουν δραματική αύξηση της ανεργίας, από περίπου 14% το 2010 σε 39% το 2014. Αντίθετα η Λακωνία και η Ηλεία (επίσης ανήκει γεωγραφικά στην περιοχή αλλά όχι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου) εμφανίζουν πολύ χαμηλά ποσοστά ανεργίας συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές. Η αύξηση της ανεργίας οφείλεται

στην οικονομική κρίση. (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

Εικόνα 23-Δείκτες ανεργίας

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Για την ελληνική οικονομία, ο τουρισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης με σημαντική συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, στην απασχόληση και στις επενδύσεις. Συγκεκριμένα, η συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας άμεσα και έμμεσα υπολογίζεται στο 20,5% για το 2014. Η χώρα μας διακρίνεται ως ένας από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς καθώς διαθέτει μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά, εκτεταμένη ακτογραμμή και φυσικό περιβάλλον. Το προϊόν 'Ήλιος & Θάλασσα αποτελεί την Ναυαρχίδα της τουριστικής δραστηριότητας της χώρας μας, καθώς αποτελεί το 60% του συνόλου των διεθνών αφίξεων. Το συγκεκριμένο προϊόν βοηθά και στην αύξηση του ΑΕΠ και στην περιφερειακή ανάπτυξη προσφέροντας αύξηση στην οικονομική δραστηριότητα αλλά και μείωση στην ανεργία.

Η συμμετοχή της Περιφέρειας Πελοποννήσου στις συνολικές αφίξεις ανέρχεται διαχρονικά στο 6% με 7% παρά τη διαρκή σχετική αύξηση των αφίξεων στις ξενοδοχειακές μονάδες. Η τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς

Το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας επικεντρώνεται κυρίως στο κυρίαρχο 'Ήλιος και Θάλασσα που επικρατεί και στις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Εκτός του κυρίαρχου προϊόντος 'Ήλιου και Θάλασσας, η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα ανάπτυξης και άλλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού

όπως: ορεινοί όγκοι, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους, βιότοπους, περιοχές NATURA, πολιτιστική κληρονομιά και μοναστήρια.

Συνολικά στην Περιφέρεια εντοπίζονται (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ, 2015):

- Περιοχές ώριμης τουριστικής ανάπτυξης
- Δυναμικές τουριστικά περιοχές σε ορεινές ζώνες
- Περιοχές ενταγμένες σε δίκτυα περιήγησης-δημέρευσης-επίσκεψης Άλλες ορεινές περιοχές όπου κυριαρχεί ο περιηγητικός και φυσιολατρικός τουρισμός, που έχει έντονα ποιοτικά χαρακτηριστικά και συγκεντρώνει επισκέπτες με ειδικά ταξιδιωτικά ενδιαφέροντα
- Αναρριχητικός τουρισμός – Αναρριχητικό πάρκο Λεωνιδίου
- Παρά το έντονο ανάγλυφο δεν υπάρχουν υποδομές χιονοδρομικού τουρισμού, με εξαίρεση το χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου και το χιονοδρομικό κέντρο στην ορεινή Κορινθία.

Συνολικά, η τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από δυισμό:

- Ορεινού–παραθαλάσσιου τουρισμού, που η μεταξύ τους σχέση είναι αδύναμη έως ανύπαρκτη.
- Εσωτερικού τουρισμού και τουρισμού αλλοδαπών.
- Τουρισμού Σαββατοκύριακου και τουρισμού διακοπών.

Η απασχόληση από τις δραστηριότητες του τουρισμού στην Περιφέρεια της Πελοποννήσου για τα έτη 2010-2016 έχει καταγράψει αυξητικούς ρυθμούς (ΕΛΣΤΑΤ, 2017)

Η απασχόληση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου 2010 - 2016 (σε χιλ.)							
Employment in Peloponnese Region 2010 - 2016 (in thous.)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Τουρισμός / Tourism	16,9	15,8	13,3	14,4	16,3	17,5	17,2
Λοιποί κλάδοι / Other sectors	211,9	198,3	183,9	176,9	172,4	175,7	179,1
Σύνολο απασχόλησης / Total employment	228,8	214,1	197,2	191,3	188,7	193,2	196,3
Σύνολο Χώρας / Total Greece	4.389,8	4.054,3	3.695,0	3.513,2	3.536,2	3.610,7	3.673,6
% Τουρισμού επί του συνόλου Περιφέρειας / Employment in Tourism as a percentage of total employment in the Region	7,4%	7,4%	6,7%	7,5%	8,6%	9,1%	8,7%
% Λοιπών κλάδων επί του συνόλου Περιφέρειας / Employment in the other sectors as a percentage of the total employment in the Region	92,6%	92,6%	93,3%	92,5%	91,4%	90,9%	91,3%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία: SETE Intelligence/Source: Labour Force Survey ELSTAT - Processing: SETE Intelligence

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ – ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΙΣ-ΚΑΜΠΙΝΓΚ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου συγκεντρώνει το 6,71% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας και διακρίνεται ως εξής (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, 2016):

		2016					Γενικό άθροισμα
		5*	4*	3*	2*	1*	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	Μονάδες	7	24	31	57	26	145
	Δωμάτια	756	1.455	1.551	1.467	281	5.510
	Κλίνες	1.522	2.772	3.133	2.858	533	10.818
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	Μονάδες	2	28	38	29	12	109
	Δωμάτια	18	369	631	597	176	1.791
	Κλίνες	34	830	1.268	1.080	336	3.548
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Μονάδες	3	12	32	38	13	98
	Δωμάτια	748	680	1.121	1.022	154	3.725
	Κλίνες	1.419	1.284	2.277	1.907	303	7.190
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	Μονάδες	3	38	68	39	9	157
	Δωμάτια	83	576	1.347	865	100	2.971
	Κλίνες	149	1.222	2.650	1.627	211	5.859
<i>Λακωνία</i>	Μονάδες	3	37	65	35	8	148
	Δωμάτια	83	546	1.278	819	92	2.818
	Κλίνες	149	1.154	2.504	1.538	197	5.542
<i>Ελαφόνησος</i>	Μονάδες		1	3	4	1	9
	Δωμάτια		30	69	46	8	153
	Κλίνες		68	146	89	14	317
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	Μονάδες	7	18	41	70	15	151
	Δωμάτια	1.301	940	1.039	1.605	200	5.085
	Κλίνες	3.013	1.850	1.895	3.066	375	10.199
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	Μονάδες	22	120	210	233	75	660
	Δωμάτια	2.906	4.020	5.689	5.556	911	19.082
	Κλίνες	6.137	7.958	11.223	10.538	1.758	37.614

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος. Επεξεργασία ΙΤΕΠ.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου κατέχει το 4,6% του συνόλου των ενοικιαζόμενων δωματίων που καταγράφονται στο σύνολο της χώρας.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ / PELOPONNESSE REGION								
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2017 / ROOMS FOR RENT 2017								
Περιφερειακή Ενότητα	Regional Area			4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Αργολίδας	Argolida	Μονάδες	Units	28	141	121	9	299
		Δωμάτια	Rooms	197	1.088	843	44	2.172
		Κλίνες	Guest beds	505	2.594	1.830	106	5.035
Αρκαδίας	Arkadia	Μονάδες	Units	5	49	132	29	215
		Δωμάτια	Rooms	31	315	746	131	1.223
		Κλίνες	Guest beds	71	787	1.724	319	2.901
Κορινθίου	Korinthos	Μονάδες	Units	9	31	44	2	86
		Δωμάτια	Rooms	66	203	192	14	475
		Κλίνες	Guest beds	194	499	474	30	1.197
Λακωνίας	Lakonia	Μονάδες	Units	15	115	116	22	268
		Δωμάτια	Rooms	154	773	740	104	1.771
		Κλίνες	Guest beds	400	1.844	1.794	221	4.259
Μεσσηνίας	Messinia	Μονάδες	Units	8	81	220	125	434
		Δωμάτια	Rooms	57	468	1.126	573	2.224
		Κλίνες	Guest beds	156	1.230	3.014	1.427	5.827
Σύνολο	Total	Μονάδες	Units	65	417	633	187	1.302
		Δωμάτια	Rooms	505	2.847	3.647	866	7.865
		Κλίνες	Guest beds	1.326	6.954	8.836	2.103	19.219

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία SETE Intelligence

Εικόνα 24-Κατανομή ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2017

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει το 6,5% των συνολικών τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών που καταγράφονται στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, διαθέτει 1.160 δωμάτια και 4.283 κλίνες. Η κατανομή των επιπλωμένων κατοικιών ανά ενότητα αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα όπου και διαπιστώνεται ότι ο νομός Μεσσηνίας έχει το μεγαλύτερο ποσοστό σε επιπλωμένες κατοικίες ενώ η Κορινθία και η Αρκαδία τα μικρότερα. (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ, 2015)

Επαύλειες-Τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες Π.Π.	Αριθμός Μονάδων	Αριθμός Δωματίων	Αριθμός Κρεβατιών
Π.Ε. Αργολίδας	88	171	893
Π.Ε. Αρκαδίας	34	120	407
Π.Ε. Κορινθίας	33	74	340
Π.Ε. Λακωνίας	61	170	674
Π.Ε. Μεσσηνίας	181	625	1.969
Σύνολο Περιφέρειας	397	1.160	4.283

Πηγή: <http://www.mintour.gov.gr/el/Statistics/mhtedata/>

Εικόνα 25-Κατανομή επιπλωμένων κατοικιών της Π.Π., 2015

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδας τα κάμπινγκ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου εντοπίζονται κυρίως στην περιοχή της Αργολίδας ενώ κάμπινγκ 4* διαθέτει μόνο η περιοχή της Λακωνίας.

		2016					Γενικό άθροισμα
		4*	3*	2*	1*		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	Μονάδες	0	2	19	0	21	
	Οικίσκοι	0	0	10	0	10	
	Θέσεις	0	248	1.009	0	1.257	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	Μονάδες	0	0	6	0	6	
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	
	Θέσεις	0	0	385	0	385	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Μονάδες	0	2	3	1	6	
	Οικίσκοι	0	5	0	0	5	
	Θέσεις	0	174	259	31	464	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	Μονάδες	1	1	7	0	9	
	Οικίσκοι	0	0	10	0	10	
	Θέσεις	98	100	673	0	871	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	Μονάδες	0	3	12	1	16	
	Οικίσκοι	0	13	21	0	34	
	Θέσεις	0	275	816	100	1.191	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	Μονάδες	1	8	47	2	58	
	Οικίσκοι	0	18	41	0	59	
	Θέσεις	98	797	3.142	131	4.168	

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, Επεξεργασία ΙΤΕΠ.

(ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, 2016)

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

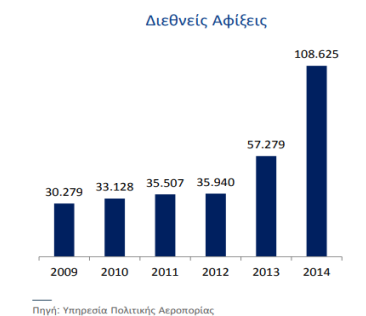
Οι αφίξεις μη κατοίκων στη χώρα καταγράφονται από την Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος η οποία περιλαμβάνει αεροδρόμια, λιμάνια, σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο.

Στο αεροδρόμιο της Καλαμάτας καταγράφηκαν οι ακόλουθες διεθνείς αφίξεις. Είναι σαφές ότι οι διεθνείς αφίξεις αυξήθηκαν σημαντικά το 2013 και το 2014.

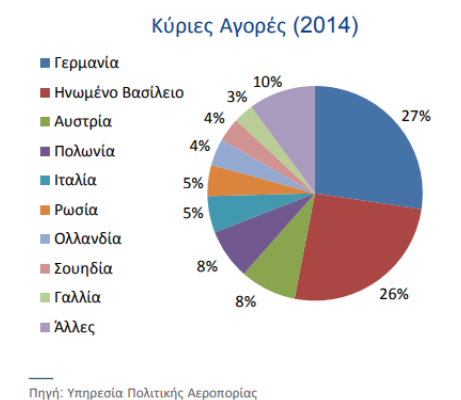
Περίοδος	Ιαν.	Φεβ.	Μαρ.	Απρ.	Μάιος	Ιουν.	Ιουλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοε.	Δεκ.	Σύνολο	%Δ
2014	4	237	1.344	2.641	8.320	17.440	20.838	20.808	14.900	11.979	9.552	1.044	109.107	88%
2013	0	2	880	1.934	5.351	10.859	11.986	11.616	10.549	3.985	781	0	57.943	61%
2012	0	0	53	231	3.905	9.043	8.473	7.954	5.926	363	0	0	35.948	1%
2011	0	0	0	1.609	5.005	6.759	7.485	7.182	6.667	795	0	0	35.502	7%
2010	10	0	0	199	5.646	5.586	6.789	7.253	6.020	1.641	0	0	33.144	9%
2009	0	2	0	515	4.633	5.559	5.667	6.955	4.706	2.235	0	0	30.272	

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων από τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, την ΥΠΑ και μεμονωμένα αεροδρόμια

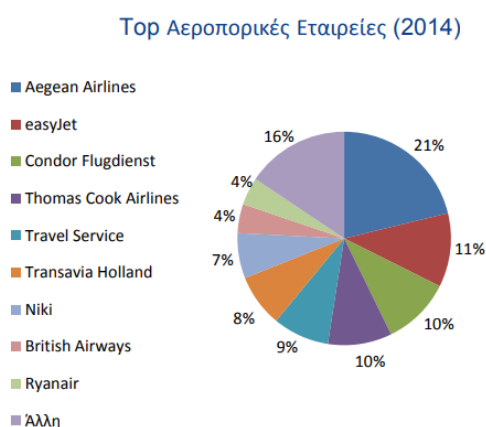
Από το 2009 έως το 2014 υπήρξε συνολική αύξηση των αφίξεων της τάξης του 259%.

Για το έτος 2014 παρατηρήθηκε στις διεθνείς αφίξεις ότι η Γερμανία ήταν η κύρια αγορά ακολουθούμενη από το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι δύο αυτές αγορές αντιπροσώπευαν το 53% του συνόλου των διεθνών αφίξεων.

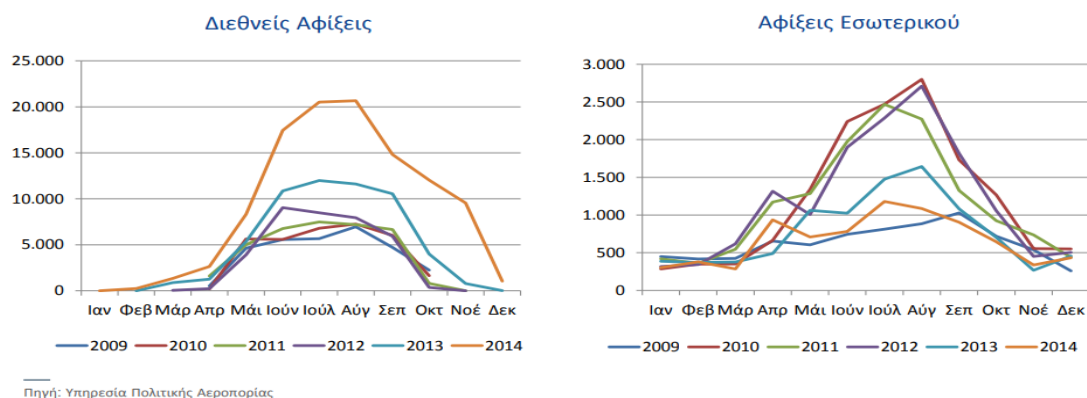

Το 2014 η ελληνική αεροπορική εταιρεία Aegean Airlines μετέφερε τους περισσότερους επιβάτες από το εξωτερικό, κατέχοντας το 21% της αγοράς. Ακολουθεί η εταιρεία χαμηλού κόστους easyJet με μερίδιο αγοράς ίσο με 11%.

Από τα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας προκύπτει ότι το 68% των διεθνών αφίξεων το 2014 σημειώθηκε μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου ενώ καθ' όλη την περίοδο 2009 – 2014 οι αφίξεις εσωτερικού παρουσιάζουν κορύφωση τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Με βάση αυτά τα στοιχεία διαπιστώνουμε έντονα

ότι η τουριστική περίοδος δεν εκτείνεται σε ολόκληρο το χρόνο αλλά μόνο τις καλοκαιρινές περιόδους.

(ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

Όσον αφορά την τουριστική κίνηση στα λιμάνια της Περιφέρειας Πελοποννήσου τα τελευταία χρόνια καταγράφεται μια σταθερά ανοδική πορεία σε όλα τα λιμάνια της Περιφέρειας.

ΕΤΟΣ YEAR	Περιφερειακή Ενότητα Regional Area	Λιμάνι Port	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ (ΚΑΤΑΒΛΟΙ)	ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΒΑΣΗ (ΑΠΟΒΛΟΙ)	ΣΥΝΟΛΑ ΔΙΑΚΙΝΗΘΕΝΤΩΝ
			PASSENGERS DISEMBARKED	PASSENGERS EMBARKED	TOTAL
			ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ	ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΜΕ Ε/Γ - Ο/Γ
			PASSENGERS WITH P/S - C/S	PASSENGERS WITH P/S - C/S	PASSENGERS WITH P/S - C/S
2016	Αργολίδα	Ερμιόνη	15.136	15.009	30.145
		Κόστα Ερμιονίδας	69.183	69.453	138.636
		Πόρτο Χέλι	6.311	5.851	12.162
	Λακωνία	Γύθειο	676	7.026	7.702
		Ελαφονήσος	109.244	108.312	217.556
Μεσσηνία	Μονεμβασιά	162.260	156.397	318.657	
	Νεάπολη	37	2.995	4.442	
	Σύνολο Περιφέρειας	Total for Region	362.847	365.043	729.300
2015	Αργολίδα	Ερμιόνη	17.053	16.862	33.915
		Κόστα Ερμιονίδας	69.228	68.618	137.846
		Πόρτο Χέλι	15.311	6.348	21.659
	Λακωνία	Γύθειο	5.619	5.560	11.179
		Ελαφονήσος	62.659	60.424	123.083
Μεσσηνία	Μονεμβασιά	0	0	0	
	Νεάπολη	102.773	105.386	208.159	
	Σύνολο Περιφέρειας	Total for Region	274.736	265.547	540.283
2014	Αργολίδα	Ερμιόνη	17.151	16.542	33.693
		Κόστα Ερμιονίδας	72.740	72.947	145.687
		Πόρτο Χέλι	6.974	6.561	13.535
	Λακωνία	Γύθειο	5.794	6.236	12.030
		Ελαφονήσος	133.837	133.206	267.043
Μεσσηνία	Μονεμβασιά	0	0	0	
	Νεάπολη	176.188	177.284	353.472	
	Σύνολο Περιφέρειας	Total for Region	414.994	415.381	830.375
2013	Αργολίδα	Ερμιόνη	13.115	12.763	25.878
		Κόστα Ερμιονίδας	64.168	63.975	128.143
		Πόρτο Χέλι	5.809	5.449	11.258
	Λακωνία	Γύθειο	6.354	6.220	12.574
		Ελαφονήσος	115.899	115.282	231.181
Μεσσηνία	Μονεμβασιά	1.807	1.839	3.646	
	Νεάπολη	157.735	158.844	316.579	
	Σύνολο Περιφέρειας	Total for Region	367.493	367.275	734.768

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ / Sources: ELSTAT

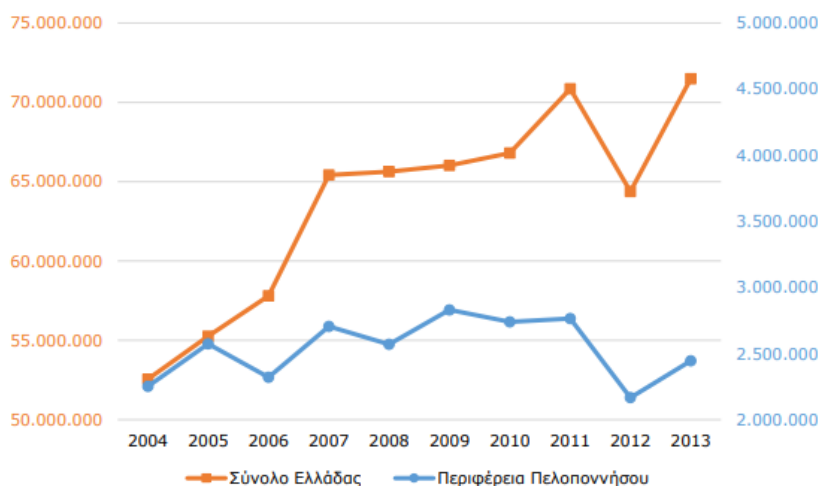
Η κρουαζιέρα από την άλλη κερδίζει συνεχώς έδαφος παρόλο που είναι ακόμα στα αρχικά στάδια και δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως. Επίσης η Περιφέρεια

Πελοποννήσου δε διαθέτει ακόμα μεγάλο αριθμό μαρίνων που να μπορούν να υποστηρίξουν πλήρως τις ανάγκες αυτών των σκαφών.

Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι του Ναυπλίου Cruise ship traffic on Nauplio port					
	2013	2014	2015	2016	2017
Κρουαζιερόπλοια / Cruise ships	54	46	62	94	86
% μεταβολή / % change		-14,8%	34,8%	51,6%	-8,5%
Επιβάτες / Passengers	23.732	26.050	46.075	51.551	29.689
% μεταβολή / % change		9,8%	76,9%	11,9%	-42,4%
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος / Sources: Greek Port Association					
Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Καλαμάτας Cruise ship traffic on Kalamata port					
	2013	2014	2015	2016	2017
Κρουαζιερόπλοια / Cruise ships	6	16	31	28	11
% μεταβολή / % change		166,7%	93,8%	-9,7%	-60,7%
Επιβάτες / Passengers	3.128	17.951	38.549	28.132	8.020
% μεταβολή / % change		473,9%	114,7%	-27,0%	-71,5%
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος / Sources: Greek Port Association					
Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι του Γυθείου Cruise ship traffic on Gythio port					
	2013	2014	2015	2016	2017
Κρουαζιερόπλοια / Cruise ships	40	20	23	33	16
% μεταβολή / % change		-50,0%	15,0%	43,5%	-51,5%
Επιβάτες / Passengers	48.200	18.144	10.448	13.019	6.738
% μεταβολή / % change		-62,4%	-42,4%	24,6%	-48,2%
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος / Sources: Greek Port Association					
Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Μονεμβασίας Cruise ship traffic on Monemvasia port					
	2013	2014	2015	2016	2017
Κρουαζιερόπλοια / Cruise ships	29	39	38	44	39
% μεταβολή / % change		34,5%	-2,6%	15,8%	-11,4%
Επιβάτες / Passengers	11.621	22.068	10.391	12.904	7.742
% μεταβολή / % change		89,9%	-52,9%	24,2%	-40,0%
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος / Sources: Greek Port Association					
Κίνηση Κρουαζιερόπλοιων στο λιμάνι της Πύλου Cruise ship traffic on Pylos port					
	2013	2014	2015	2016	2017
Κρουαζιερόπλοια / Cruise ships	13	9	11	5	9
% μεταβολή / % change		-30,8%	22,2%	-54,5%	80,0%
Επιβάτες / Passengers	4.133	1.435	3.080	1.060	1.601
% μεταβολή / % change		-65,3%	114,6%	-65,6%	51,0%
Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος / Sources: Greek Port Association					

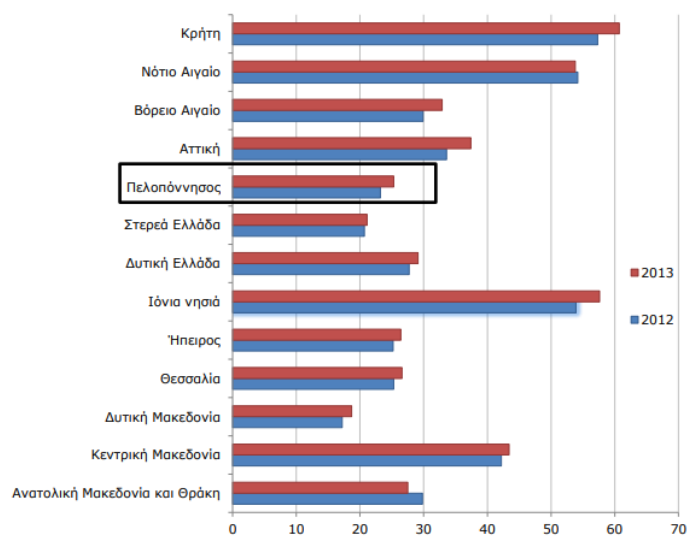
(ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ), 2015)

Η εξέλιξη των διανυκτερεύσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και στην περιφέρεια Πελοποννήσου γνώρισε διάφορες διακυμάνσεις τα τελευταία χρόνια με κύριες αιτίες την έλλειψη προώθησης του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας αλλά και την οικονομική κρίση.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία SETE Intelligence

Όσον αφορά τα ποσοστά πληρότητας η Περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης μεταξύ των άλλων περιφερειών της Ελλάδας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το ποσοστό πληρότητας για την Περιφέρεια Πελοποννήσου έφτασε για το 2013 το 25,3% από 23,2% το 2012

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – 2014 – Επεξεργασία SETE Intelligence

Η Τράπεζα της Ελλάδας έδωσε τα στοιχεία για τις δαπάνες ανά επίσκεψη, τις δαπάνες ανά διανυκτέρευση και τις ημέρες διαμονής ανά διοικητική Περιφέρεια της χώρας καθώς και την ποσοστιαία απόκλιση αυτών των μεγεθών από τον μέσο όρο της επικράτειας.

Περιφέρεια	Δαπάνες ανά επίσκεψη (€)	% επί της χώρας	Δαπάνες ανά Διανυκτέρευση (€)	% επί της χώρας	Ημέρες Διαμονής	% επί της χώρας
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	390,3	-40,26%	55	-24,75%	7,1	-20,61%
Κεντρική Μακεδονία	336,4	-48,51%	50,6	-30,67%	6,6	-25,73%
Δυτική Μακεδονία	493,9	-24,41%	42,8	-41,42%	11,5	29,05%
Ήπειρος	369,9	-43,37%	85	16,33%	4,4	-51,32%
Θεσσαλία	387,6	-40,67%	50,9	-30,34%	7,6	-14,82%
Ιόνια Νησιά	659,8	0,99%	69	-5,54%	9,6	6,91%
Δυτική Ελλάδα	380,5	-41,75%	60,1	-17,68%	6,3	-29,24%
Στερεά Ελλάδα	406,7	-37,74%	76,7	4,97%	5,3	-40,69%
Πελοπόννησος	523,1	-19,92%	60,8	-16,74%	8,6	-3,82%
Αττική	519,8	-20,43%	84,9	16,28%	6,1	-31,57%
Βόρειο Αιγαίο	671,9	2,85%	52,6	-28,00%	12,8	42,85%
Νότιο Αιγαίο	842,9	29,03%	88,2	20,74%	9,6	6,86%
Κρήτη	801,9	22,75%	81	10,88%	9,9	10,70%
Σύνολο Επικράτειας	653,3	0,00%	73,1	0,00%	8,9	0,00%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος. Επεξεργασία ΙΤΕΠ, 2014

Η μέση δαπάνη των τουριστών ανά επίσκεψη στην Περιφέρεια ανήλθε στα 523,1€, γεγονός το οποίο την κατατάσσει στην πέμπτη θέση με τη μεγαλύτερη μέση δαπάνη ανά τουρίστα. Οι δαπάνες ανά διανυκτέρευση φτάνουν τα 60,8€, κατατάσσοντας την στην 7η θέση ενώ στις ημέρες διαμονής ανά τουρίστα η Περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται στην έκτη θέση με 8,6 ημέρες σε σχέση στις υπόλοιπες περιφέρειες.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Στα πλαίσια ανάπτυξης και της Περιφέρειας Πελοποννήσου έχουν γίνει διάφορες ενέργειες ώστε να βελτιωθεί και η τουριστική κίνηση και να επεκταθεί η τουριστική περίοδος. Σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες και σε συνδυασμό με τους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους γίνονται προσπάθειες παρουσίασης της τοπικής κουλτούρας, ιστορίας και παράδοσης, ανάδειξης των πολιτιστικών μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων αλλά και την ανάδειξη σημείων πολιτισμού. Πιο συγκεκριμένα (ΙΝΣΕΤΕ, 2015):

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Το Φεστιβάλ Ναυπλίου έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους πιο συνεπείς και επιτυχημένους θεματικούς θεσμούς της ελληνικής περιφέρειας. Είναι ένα από τα πιο γνωστά Φεστιβάλ στην Ευρώπη και το μοναδικό αυτού του είδους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Το Φεστιβάλ αξιοποιεί όλους τους μνημειώδεις χώρους της πόλης του Ναυπλίου – από το επιβλητικό Παλαμήδι μέχρι την ιστορική και φιλόξενη αίθουσα του Βουλευτικού – ενώ προβάλλει το Ναύπλιο μέσα από δέκα διαφορετικές συναυλίες. Το Φεστιβάλ φιλοξενεί σημαντικούς εκπροσώπους του ευρωπαϊκού και ελληνικού πενταγράμμου. Κατά την πολυετή παρουσία του θεσμού έχουν τιμηθεί κράτη με τεράστια συμφωνική παράδοση όπως η Αυστρία, η Γερμανία, η Δανία, η Νορβηγία, το Βέλγιο και η Τσεχία τα οποία τιμούν το φεστιβάλ με την παρουσία κορυφαίων σολιστών τους. Το Φεστιβάλ Ναυπλίου έχει καταφέρει χρόνια τώρα να στρέψει τα φώτα της μουσικής Ευρώπης αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας προς την πρώτη πρωτεύουσα της Ελλάδας. (Δήμος Ναυπλιέων, 2017)

ROCK FESTIVAL ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΑΘΩΝΑΣ ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ

Στο πλαίσιο των διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων της Πύλης Πολιτισμού, είναι και το Rock Festival, που διοργανώνεται από το 2009 κάθε καλοκαίρι στη παραλία της Καραθώνας και είναι χώρος έκφρασης για καλλιτέχνες από την ευρύτερη περιοχή της Αργολίδας καθώς και φιλοξενούμενων από άλλα μέρη της Ελλάδας, σε δικές τους αλλά και ξένες συνθέσεις.

ΓΙΟΡΤΗ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑΣ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

Ο Δήμος Νότιας Κυνουρίας με τη συμβολή της Περιφέρειας Πελοποννήσου πραγματοποιεί κάθε χρόνο τη Γιορτή Τσακώνικης Μελιτζάνας στο λιμάνι της Πλάκας Λεωνιδίου. Πρόκειται για μια γιορτή – θεσμό της περιοχής με αφετηρία το 1996. Η γιορτή αυτή που αποτελεί ορόσημο του εύφορου λεωνιδιώτικου κάμπου, αναδεικνύει και υποστηρίζει την περίφημη τσακώνικη μελιτζάνα, το ιδιαίτερο αυτό προϊόν που καλλιεργείται στο Λεωνίδιο. Έχει χαρακτηριστεί ως Προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) από το Μάρτη του 1996, κατοχυρώνοντας στους παραγωγούς του Λεωνιδίου την αποκλειστικότητα καλλιέργειας της συγκεκριμένης ποικιλίας μελιτζάνας υπό την τήρηση αυστηρών προδιαγραφών παραγωγής.

Το Πρόγραμμα της Γιορτής περιλαμβάνει διαγωνισμό μαγειρικής με φαγητά και γλυκά με βάση την τσακώνικη μελιτζάνα, ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, διάφορα μουσικά δρώμενα, συναυλία με γνωστούς καλλιτέχνες, κέρασμα μικρών εδεσμάτων με βάση την τσακώνικη μελιτζάνα, λειτουργία υπαίθριας αγοράς με τοπικά προϊόντα και έκθεση φωτογραφίας. (Δήμος Νότιας Κυνουρίας, 2017)

ΤΣΑΚΩΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑΣ ΣΤΟ ΛΕΩΝΙΔΙΟ

Το φεστιβάλ Μελιτζάzz Λεωνιδίου είναι μια πολύχρωμη, πολυεθνική συνεύρεση πολιτισμών, στην πρωτεύουσα της Τσακωνιάς. Προσκεκλημένοι καλλιτέχνες και chef μεταφέρουν την ατμόσφαιρα των τόπων τους, συνεισφέροντας στη γιορτή με μουσική, χορό, πολιτισμό και γεύσεις. Διάσπαρτες εκδηλώσεις απλώνονται στα σοκάκια, τις πλατείες και τα πυργόσπιτα του παραδοσιακού γραφικού οικισμού του Λεωνιδίου, συναυλιακές σκηνές δρόμου στήνονται σε όλη την πόλη του Λεωνιδίου.

Αφορμή και οδηγός η περίφημη Π.Ο.Π. τσακώνικη μελιτζάνα Λεωνιδίου. Το Λεωνίδιο και η Τσακωνιά γιορτάζουν, προβάλλοντας τις σπάνιες ιδιότητές τους, την τσακώνικη γλώσσα με τα θεμέλιά της στη δωρική διάλεκτο, τον τσακώνικο χορό με τις ρίζες του στους μύθους του Απόλλωνα, την τοπική παράδοση και φιλοξενία αλλά και το εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον.

Η θεματολογία του φεστιβάλ, εμπνεόμενη από τους φιλοξενούμενους τόπους, περιλαμβάνει από ρεμπέτικο, oriental, flamenco και σέρβικα χάλκινα, μέχρι gypsy swing, jazz, βαλκανικά, κυπριακά, ταραντέλα, οπερέτα, latin, samba, tango, salsa, caroeira, maculele και πολλά άλλα. (Δήμος Νότιας Κυνουρίας, Αναπτυξιακή Πάρωννα ΑΕ, 2017)

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΣΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ο Διαγωνισμός Δημοτικού Τραγουδιού και Μουσικής ιδρύθηκε το 1973 από τον λαγκαδινό λογοτέχνη Χρήστο Νικήτα, τον επονομαζόμενο Στρατολάτη, στην Αγία Παρασκευή Λαγκαδίων με την ευκαιρία της εορτής της Αγίας Παρασκευής και της μεγάλης εμποροπανήγυρης που αποτελούσε σημαντικό γεγονός για εκείνη την εποχή. Δημιούργησε ένα βήμα έκφρασης της λαϊκής μουσικής παράδοσης, ένα βήμα στους ερασιτέχνες μουσικούς και τραγουδιστές να δείξουν το ταλέντο τους και μια εστία αναμμένη που κρατά το τραγούδι της παράδοσης μας ζωντανό.

Πρόκειται για μία διοργάνωση η οποία επί σαράντα τέσσερα συναπτά έτη προσελκύει το ενδιαφέρον των ασχολουμένων με το δημοτικό τραγούδι και ανήκει πλέον στην πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας. Ο Δήμος Γορτυνίας και η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Γορτυνίας(ΔΗΚΕΓ), στο πλαίσιο των προσπαθειών που κάνουν για την ανάδειξη του λαϊκού πολιτισμού, διοργανώνουν τον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Δημοτικού Τραγουδιού και Μουσικής, ο οποίος είναι η μεγαλύτερη πολιτιστική εκδήλωση στη Γορτυνία, τον Ιούλιο στην Αγία Παρασκευή Λαγκαδίων Γορτυνίας. Ο διαγωνισμός απευθύνεται σε μη επαγγελματίες ερμηνευτές δημοτικών τραγουδιών, αλλά και μουσικούς, σολίστες παραδοσιακών οργάνων και μουσικά σύνολα. (Δήμος Γορτυνίας, 2016)

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΑΪΝΟΠΟΥΛΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Το φεστιβάλ γίνεται κάθε χρόνο από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο στο Σαϊνοπούλειο αμφιθέατρο στη Σπάρτη Λακωνίας και περιλαμβάνει ποικίλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Το Σαϊνοπούλειο Ίδρυμα του δήμου Σπάρτης διοργανώνει κάθε χρόνο από το 1997 σε συνεργασία με το δήμο Σπάρτης και άλλους φορείς το Φεστιβάλ του Σαϊνοπουλείου ιδρύματος στα πλαίσια των εκδηλώσεων «Πολιτιστικό Καλοκαίρι» του δήμου με στόχο την παραγωγή πολιτισμού στη Λακωνία. Το φεστιβάλ περιλαμβάνει ποικίλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις όπως θεατρικές παραστάσεις (αρχαίο και σύγχρονο θέατρο), μουσικές συναυλίες και παραστάσεις χορού αλλά και διάφορες καλλιτεχνικές δραστηριότητες τοπικών φορέων της Λακωνίας. Οι εκδηλώσεις γίνονται όλο το καλοκαίρι (Ιούνιος-Σεπτέμβριος) στο Σαϊνοπούλειο υπαίθριο αμφιθέατρο. (Σαϊνοπούλειο Αμφιθέατρο, 2016)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πρόκειται για Φεστιβάλ ταινιών ντοκιμαντέρ με έμφαση στο ευρωπαϊκό ντοκιμαντέρ με αφιερώματα, παράλληλες εκδηλώσεις, εκπαιδευτική ζώνη, σεμινάρια και masterclasses. Το κυρίως φεστιβάλ διεξάγεται το τελευταίο δεκαήμερο του Ιανουαρίου στην Καλαμάτα και μέρος του προγράμματος προβάλλεται και σε άλλες 4 πόλεις της Πελοποννήσου την Τρίπολη, τη Σπάρτη, τη Μεγαλόπολη και την Αμαλιάδα.

Στο φεστιβάλ προβάλλονται ντοκιμαντέρ από την Ελλάδα και άλλες 14 χώρες με στόχο να έρθει το μη μυημένο κοινό σε επαφή με το κινηματογραφικό είδος του ντοκιμαντέρ. Προτεραιότητα είναι το νεανικό κοινό να έρθει σε επαφή με το ντοκιμαντέρ και να ασχοληθεί ενεργά και δημιουργικά με αυτό δίνοντας του το αρχικό κίνητρο ώστε να δημιουργήσει δικές του παραγωγές. Το πρόγραμμα του Φεστιβάλ Πελοποννήσου περιλαμβάνει αφιερώματα σε ξένους σκηνοθέτες, διεθνώς προβεβλημένους, οι οποίοι συμμετέχουν με την φυσική τους παρουσία αλλά και με τη διεξαγωγή σεμιναρίων, με στόχο να αποτελέσουν πόλο έλξης για πολλούς δημιουργούς και σπουδαστές κινηματογραφικών σχολών από όλη την Ελλάδα.

Μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος περιοδεύει σε σχολεία της Μεσσηνίας, Αργολίδας και Αρκαδίας κατά τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο. Για την εκπαιδευτική ζώνη το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου συνεργάζεται με την Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και με την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, το Κέντρο Κοινωνίας, Επιστήμης και Τέχνης CAID και το φεστιβάλ αρχαιολογικού- ιστορικού ντοκιμαντέρ «Αγών».

Το Φεστιβάλ διοργανώνεται από το Κέντρο Δημιουργικού Ντοκιμαντέρ Καλαμάτας, καλλιτεχνική αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που ιδρύθηκε με στόχο την προώθηση και προβολή της τέχνης του ντοκιμαντέρ, τη διοργάνωση φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, καλλιτεχνικών ανταλλαγών καθώς και τη λειτουργία εργαστηρίου παραγωγής ντοκιμαντέρ. Μέλη του είναι κυρίως άτομα του κινηματογραφικού χώρου και εκπαιδευτικοί. (Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου, 2018)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΤΟ ΛΟΥΤΡΑΚΙ

Το Φεστιβάλ ασχολείται με θέματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό του δημόσιου χώρου ως ένα μέρος της συλλογικής ζωής. Στα πλαίσια του Φεστιβάλ προτείνονται νέες ιδέες που βελτιώνουν την κατάσταση υπάρχουσών αστικών δομών. Ο στόχος είναι η παραγωγή προτάσεων για τη βελτίωση της μελλοντικής ποιότητας ζωής και

για τις διαδικασίες μετασχηματισμού μιας νέας αστικής συνοχής .Το Φεστιβάλ θα συνοδεύεται από διαλέξεις και ομιλίες που θα πραγματοποιούνται από εμπειρογνώμονες, από προβολές και εκπαιδευτικές εκδρομές. (Γκεζερλής & Παπαδημητρόπουλος, 2018)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΧΟΡΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Το Φεστιβάλ ιδρύθηκε την άνοιξη του 1995 με αντικείμενο την προώθηση της χορευτικής τέχνης και με άξονες την έρευνα, την εκπαίδευση και την καλλιτεχνική δράση και παραγωγή. Το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας αποτελεί ένα ιδιαίτερο πολιτιστικό γεγονός, στον τομέα του σύγχρονου χορού στην Ελλάδα με απήχηση και στο εξωτερικό, καθώς θεωρείται από τις πιο σημαντικές χορευτικές διοργανώσεις της Ευρώπης.

Κάθε Ιούλιο, για ένα δεκαήμερο περίπου, γίνεται πόλος έλξης ενός κοινού που περιλαμβάνει, εκτός από πολλούς κατοίκους της Μεσσηνίας, επισκέπτες απ' όλη την Ελλάδα, προσωπικότητες από τον πολιτικό, καλλιτεχνικό, ακαδημαϊκό και επιχειρηματικό κόσμο, καλλιτεχνικούς Διευθυντές άλλων Διεθνών Φεστιβάλ Χορού, καλλιτεχνών, εξειδικευμένων Πανεπιστημιακών και κοινού από το εξωτερικό.

Στα 20 χρόνια της δημιουργικής του πορείας παρουσίασε πολλές ξένες ομάδες χορού. Σκοπός του Φεστιβάλ είναι η ανάδειξη του σύγχρονου ελληνικού χορού, αλλά και η δημιουργία ενός διαύλου επικοινωνίας μεταξύ εγχώριας και διεθνούς σκηνής. (ΕΟΤ, 2017)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ «ΓΕΦΥΡΕΣ»

Το Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Πελοποννήσου «ΓΕΦΥΡΕΣ» ιδρύθηκε το 2008 στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 150 χρόνια από την ίδρυση της πόλης της Κορίνθου. Η διοργάνωση πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το Πνευματικό Κέντρο της Κορίνθου. Το πρόγραμμα, πέρα από τις προβολές στην κατηγορία Πανόραμα, το Διαγωνιστικό αλλά και τις υπόλοιπες κατηγορίες, περιελάμβανε επίσης και την προβολή επιλεγμένων ταινιών από το Cine Fantom, ειδικά για το Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Πελοποννήσου.

Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου "Γέφυρες" στοχεύει με την πάροδο των χρόνων:

- α) στην προώθηση και στήριξη Ελλήνων νέων σκηνοθετών,
- β) στη δημιουργία ενός σημαντικού ετήσιου ραντεβού συνάντησης Ελλήνων και διεθνών κινηματογραφιστών, σινεφίλ, της τοπικής κοινωνίας και άλλων πολιτιστικών φορέων,
- γ) στην ανάδειξη των πόλεων που κάνει προβολές κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του, ως σημαντικούς κινηματογραφικούς ταξιδιωτικούς προορισμούς,
- δ) στη δημιουργία city brand για την πόλη που κατ' επανάληψη θα φιλοξενήσει το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου "ΓΕΦΥΡΕΣ".

Στο φεστιβάλ προβάλλονται ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους από την Ελλάδα και από το εξωτερικό. (ΓΕΦΥΡΕΣ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ, 2015)

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΕΧΝΩΝ ΚΟΡΩΝΗΣ

Το Φεστιβάλ διοργανώνει μουσικές εκδηλώσεις υψηλού καλλιτεχνικού επιπέδου, με σημαντικά ονόματα της διεθνούς σκηνής. Το φεστιβάλ Τεχνών Κορώνης, διεξάγεται στην Κορώνη Μεσσηνίας τον Ιούλιο και Αύγουστο. Λαμβάνει χώρα στον Αύλειο χώρο της εκκλησίας «Παναγία η Ελεήστρια» (κάτω από το Ενετικό κάστρο).

Το φεστιβάλ της Κορώνης περιλαμβάνει κλασική Μουσική – Όπερα – σύγχρονη και παραδοσιακή μουσική, ποίηση, χορό, θέατρο και εκθέσεις εικαστικών τεχνών.

Απευθύνεται σε Έλληνες και ξένους. Στόχος του Φεστιβάλ είναι η ανάπτυξη κάθε δραστηριότητας που στοχεύει στη διαφύλαξη και διάδοση της παράδοσης του τόπου και του κοινού Ευρωπαϊκού πολιτισμού. (Φεστιβάλ Τεχνών Κορώνης, 2017)

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ WTM

Η World Travel Market αποτελεί κορυφαίο παγκόσμιο γεγονός για την ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία, αφού είναι μία από τις εκθέσεις που συγκεντρώνει κάθε χρόνο τα βλέμματα και το ενδιαφέρον του συνόλου της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας. Στο πλαίσιο της WTM Λονδίνο οι εκπρόσωποι της Περιφέρειας Πελοποννήσου είχαν επαφές με εκπροσώπους της British Airways όπου για το 2016 δείχνουν ώριμες οι συνθήκες να ξεκινήσουν 2 απευθείας πτήσεις εβδομαδιαίως από Λονδίνο προς το αεροδρόμιο της Καλαμάτας. Δεδομένη πρέπει να θεωρείται και νέα πτήση charter από Σλοβενία μια φορά την εβδομάδα προς το αεροδρόμιο της Καλαμάτας από τον ερχόμενο Ιούνιο.

Αντίστοιχα έγιναν συναντήσεις εργασίας με τον εκπρόσωπο των σημαντικών τουριστικών γραφείων στη Σκανδιναβική αγορά Primera Travel Group και Brava που σχεδιάζουν ανάπτυξη συνεργασίας στη περιοχή της Μεσσηνίας και του Τολού. Η συγκεκριμένη συνεργασία σε συνδυασμό με tour operator εξειδικευμένο στις ειδικές μορφές από το Γκέτεμποργκ θα ενισχύσουν σημαντικά την πτήση της Aegean από την Σκανδιναβία, μετά την απόφαση σημαντικού ελβετικού γραφείου το οποίο διαχρονικά στήριζε την πτήση, να κλείσει το παράρτημα της Σκανδιναβίας. (Η ηλεκτρονική πύλη της Αργολίδας, 2015)

Στο πλαίσιο της WTM η Περιφέρεια Πελοποννήσου διοργάνωσε καλλιτεχνική έκθεση φωτογραφίας με επιλεγμένες αεροφωτογραφίες από την Πελοπόννησο, με στόχο την ανάδειξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του προορισμού και την προβολή της απaráμιλλης ομορφιάς των τοπίων των πέντε περιφερειακών ενότητων. Η συγκεκριμένη έκθεση αεροφωτογραφίας με τίτλο «Mythical Peloponnese-As Seen by the Gods» έλαβε χώρα στο Ελληνιστικό κέντρο του Λονδίνου, στην καρδιά της πόλης.

Τα αποτελέσματα της συμμετοχής στην WTM, κρίνονται θετικά, καθώς υπήρξε μεγάλη επισκεψιμότητα και ενδιαφέρον για τον προορισμό, γεγονός που αποδεικνύει την αποτελεσματικότητα των στοχευμένων δράσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Τα αποτελέσματα της συμμετοχής στην WTM, κρίνονται θετικά, καθώς υπήρξε μεγάλη επισκεψιμότητα και ενδιαφέρον για τον προορισμό, γεγονός που αποδεικνύει την αποτελεσματικότητα των στοχευμένων δράσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου. (Arcadia Spot, 2017)

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΒΤΑ

Η ΑΒΤΑ, το συνέδριο της Ένωσης Βρετανών Τουριστικών Πρακτόρων, επέλεξε την Πελοπόννησο και συγκεκριμένα την Πύλο στο κορυφαίο θέρετρο της περιοχής το Costa Navarino για τη διεξαγωγή του συνεδρίου της, ένα από τα κορυφαία τουριστικά γεγονότα παγκοσμίως. Στο συνέδριο συμμετείχαν περισσότεροι από 550 τουριστικοί πράκτορες από την Βρετανία, οι οποίοι απόλαυσαν την ομορφιά της Μεσσηνιακής γης στην φιλόξενη Περιφέρεια της Πελοποννήσου. (iefimerida, 2015)

ΈΚΘΕΣΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.

Ο Δήμος Επιδαύρου σε συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου συνεχίζουν τις προσπάθειες του για προβολή της Πελοποννήσου και διοργανώνουν την Έκθεση ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ στην Παραλία Αρχαίας Επιδαύρου τους καλοκαιρινούς μήνες. (www.olivenews.gr, 2013) Η έκθεση έχει συμμετοχές από όλη την Πελοπόννησο από παραγωγούς με που ασχολούνται με:

- Τρόφιμα-Ποτά-ηδύποτα
- Προϊόντα τέχνης, χειροτεχνίας και οικοτεχνίας
- Σαπούνια και καλλυντικά.
- Εκδόσεις, γκραβούρες, τουριστικοί οδηγοί, φωτογραφικά και λοιπά λευκώματα που αφορούν: Ελληνικούς προορισμούς και ταξίδια, την Ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό, τη λαϊκή τέχνη και παράδοση, ντόπιες γεύσεις, παραδοσιακά προϊόντα και ελληνική κουζίνα.
- Καλλωπιστικά μεσογειακά φυτά, κηπευτικά, σπόροι από φυτώρια και ανθοπωλεία (παραγωγοί).
- Ξενοδοχειακά καταλύματα, σύλλογοι, ενώσεις, εταιρείες, σύνδεσμοι συναφείς με τον αγροτουρισμό και τον εναλλακτικό τουρισμό. (yraithros.gr, 2017)

Ο Δήμος Επιδαύρου και η Περιφέρεια Πελοποννήσου μέσω αυτής της εκδήλωσης προωθούν τον Πολιτισμό και την Παραγωγικότητα της Πελοποννήσου.

ΓΙΟΡΤΗ ΨΑΡΑ ΣΤΟΝ ΤΥΡΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ.

Ο Δήμος Νότιας Κυνουρίας, η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Νότιας Κυνουρίας, ο Αλιευτικός Σύλλογος Τυρού και η Περιφέρεια Πελοποννήσου κάθε Σεπτέμβριο στον Τυρό διοργανώνουν τη γιορτή της θάλασσας των Ναυτικών και των ψαράδων για να τιμηθούν όλοι αυτοί που εργάστηκαν-εργάζονται και έδωσαν την ζωή τους ασκώντας το ναυτικό επάγγελμα.

Ο Δήμος Τυρού ο Εμπορικός Σύλλογος Τυρού και ο Αλιευτικός Σύλλογος Τυρού πήραν την πρωτοβουλία για την κατασκευή ενός μνημείου στο χώρο του λιμένα Τυρού προς τιμή όλων αυτών των ανθρώπων που υπηρέτησαν την Ελληνική ναυτιλία σε όλους τους κλάδους αλλά και για αυτούς που χάθηκαν όλα αυτά τα χρόνια στις θάλασσες του κόσμου. (tyrosnews, 2015)

Η εκδήλωση περιλαμβάνει επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνου, χαιρετισμούς, βραβεύσεις ανθρώπων που έχουν προσφέρει στον Τυρό, παραδοσιακούς χορούς, συναυλία και δρώμενα που έχουν σχέση με τη θάλασσα

και τη μουσική. Στόχος της γιορτής είναι η ανάδειξη της κατεξοχήν ναυτικής περιοχής, καθώς και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για τη διατήρηση των καθαρών ακτών και θαλασσών της Ελλάδας. (arcadiaportal, 2015)

ΦΕΣΤΙΒΑΛ "ΚΑΛΕΣΜΑ ΣΤΟ ΤΑΪΓΕΤΟ" ΣΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου ιδρύθηκε το 1981 και έκτοτε δραστηριοποιείται σε ό,τι έχει σχέση με τον πολιτισμό. Από το 2006 διοργανώνει το καλοκαιρινό φεστιβάλ "Κάλεσμα στον Ταΐγετο" με τη συμπαράσταση του Δήμου Σπάρτης, του Ν.Π. Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμο Σπάρτης. Το φεστιβάλ αυτό πραγματοποιείται κάθε χρόνο από Ιούλιο μέχρι μέσα Αυγούστου και αποτελεί θεσμό για τη Δημοτική Ενότητα Φάριδος και την ευρύτερη περιοχή του Νομού Λακωνίας.

Η όλη προσπάθεια, η οποία στηρίζεται στον εθελοντισμό και στην συμμετοχή των μελών και φίλων, καλλιτεχνών και μη, αλλά και των λοιπών συλλόγων, επιδιώκει να φέρει κοντά στον κόσμο εκδηλώσεις και δράσεις. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνονται σεμινάρια μουσικής, κουκλοθέατρου, κατασκευής μουσικών οργάνων, ακροβατικών και τσίρκου και θεατρικό παιχνίδι. Επίσης διοργανώνονται δράσεις με περιβαλλοντολογικό χαρακτήρα και ξεναγήσεις στα μονοπάτια του Ταΐγету, γνωριμία με τα σπάνια τοπικά βότανα και την τοπική κουζίνα. Ταυτόχρονα οργανώνονται θεατρικές παραστάσεις, μουσικά δρώμενα και συναυλίες με καταξιωμένους καλλιτέχνες. Στα πλαίσια του φεστιβάλ τοπικοί παραγωγοί μπορούν να εκθέσουν τα προϊόντα τους. Οι εκδηλώσεις αυτές έχουν ως στόχο να αποτελέσουν παράδειγμα μοντέλου τοπικής ανάπτυξης που βασίζεται στον πολιτιστικό τουρισμό και τον αγροτουρισμό, δίνοντας βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μια οικονομική ανάσα επιβίωσης στην τοπική οικονομία. (Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου, 2015)

ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ 2016

Η διοργάνωση του Δήμου Ναυπλιέων "Αύγουστος και Μνημεία" σε συνεργασία με την Εφορία Αρχαιοτήτων Αργολίδας και τον ΔΟΠΠΑΤ φιλοξενεί ποικίλες εκδηλώσεις στους αρχαιολογικούς χώρους της περιφερειακής ενότητας. (Pelopolitismos, 2015)

Στις εκδηλώσεις συμπεριλαμβάνονται συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις ενώ ο στόχος των εκδηλώσεων είναι οι δημότες και οι επισκέπτες να γίνουν κοινωνοί του πολιτισμού του Δήμου και της ιστορίας του. (Πελοποννησιακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 2015)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Τα προτερήματα του τουριστικού τομέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι πολλά και ιδιαίτερα και μπορούν να τη βοηθήσουν να ξεχωρίσει έναντι του ανταγωνισμού.

- Η γεωγραφική της θέση (γεινίαση με την Αθήνα)
- Ύπαρξη μεγάλων οδικών αξόνων, λιμανιών και αεροδρομίου και τακτική σύνδεση μέσω Προαστιακού Σιδηρόδρομου με την Αθήνα στην περιοχή της Κορίνθου
- Ενδιαφέρον ανάγλυφο τοπίο, με συνύπαρξη ορεινών όγκων, πεδινών εκτάσεων και ιδιαίτερων ακτών αισθητικής αξίας
- Αξιόλογοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι.

Ο τουριστικός τομέας της Περιφέρειας Πελοποννήσου αντιμετωπίζει όμως και ιδιαίτερα προβλήματα τα οποία είναι σημαντικά και πρέπει να βελτιωθούν ώστε η ανάπτυξη να μπορέσει να επεκταθεί σε ολόκληρη την Περιφέρεια. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να δρομολογηθούν σοβαρά μέτρα βελτίωσης (ΙΝΣΕΤΕ, 2015):

- Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας έχει μεγάλες διαφορές μεταξύ πεδινών και ορεινών περιοχών ενώ στη νότιες περιοχές υπάρχει μεγάλο πρόβλημα σύνδεσης με τα αστικά κέντρα.
- Αναβάθμιση των λιμανιών και των μαρίνων και σε κάποιες περιπτώσεις και δημιουργία νέων υποδομών.
- Έλλειψη αεροπορικών και θαλάσσιων συνδέσεων με άλλες περιοχές της χώρας.
- Χαμηλή ποιότητα τουριστικών υποδομών και ελλείψεις στον χωροταξικό και στον πολεοδομικό σχεδιασμό.
- Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού.
- Έλλειψη διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και έλλειψη σύνθετων τουριστικών προϊόντων.

Τα προβλήματα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με συντονισμένες προσπάθειες της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των τοπικών παραγόντων.

Θα πρέπει να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι λιμενικές υποδομές ώστε να μπορούν να εξυπηρετήσουν περισσότερους επισκέπτες. Όσον αφορά τις αερομεταφορές και για την επίτευξη αύξησής τους θα χρειαστεί να εκσυγχρονιστεί

το αεροδρόμιο της Καλαμάτας και να δημιουργηθούν τακτικά δρομολόγια αλλά και να αξιοποιηθεί το αεροδρόμιο της Τρίπολης.

Η αξιοποίηση των ορεινών όγκων της Περιφέρειας Πελοποννήσου μπορεί να γίνει με τη δημιουργία διαδρομών αλλά και μονοπατιών με επιστημονικό και οικολογικό ενδιαφέρον σε συνδυασμό με την ανάδειξη των περιοχών φυσικής ομορφιάς και της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενούν. Τέλος για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των αρχαιολογικών χώρων μπορούν να αναπτυχθούν πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου με σκοπό την ανάδειξη πολιτιστικών πτυχών και προαγωγή της αρχαίας, βυζαντινής και μεταβυζαντινής ιστορίας.

Η δημιουργία δικτύου μεταξύ τοπικών αγροτικών παραγωγών και ξενοδοχείων/εστιατορίων για τη χρήση ποιοτικών τοπικά παραγόμενων προϊόντων, δημιουργία κλειστής αγοράς βιολογικών τοπικών προϊόντων, χρήση τοπικών προϊόντων στη διακόσμηση των τουριστικών επιχειρήσεων και στους εξοπλισμούς μπορεί να βελτιώσει τη σχέση μεταξύ πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή παράγοντα και να βελτιωθούν όλοι οι πλουτοπαραγωγικοί τομείς της Περιφέρειας.

Η ενίσχυση των μηχανισμών πληροφόρησης του κοινού, αλλά και δημιουργία μηχανισμών για την αποτελεσματική παροχή έγκυρων και έγκαιρων πληροφοριών στους επισκέπτες και εξειδικευμένες πληροφορίες μπορούν να βελτιώσουν την εικόνα της περιοχής και να την κάνουν ευρέως γνωστή.

Όλες αυτές οι παρεμβάσεις και γενικότερα οι προτάσεις πρέπει να συμπεριληφθούν σε ένα πρόγραμμα με συνεπές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διότι οι οποιοσδήποτε καθυστερήσεις θα επιφέρουν επιβαρύνσεις στην ανάπτυξη του τουρισμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου που έτσι κι αλλιώς έχει αργούς ρυθμούς ανάπτυξης σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ελλάδας.

Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν βέβαια διαφορετική έκταση σε κάθε ενότητα της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Κάθε ενότητα έχει τα δικά της χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να λειτουργήσουν θετικά και να αυξήσουν την τουριστική κίνηση αν προωθηθούν επαρκώς από τους αρμόδιους.

Οι παρεμβάσεις πρέπει να γίνουν με γνώμονα την αναβάθμιση των αστικών κέντρων με στόχο την αντιμετώπιση χρόνιων προβλημάτων (κυκλοφοριακό, υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων κοκ) και τη διάχυση των παρεμβάσεων σε όλο τον οικιστικό ιστό των πόλεων. Ταυτόχρονα θα πρέπει να σχεδιαστεί η αύξηση της λειτουργικότητας του συνόλου του κάθε αστικού κέντρου και η διαλειτουργικότητά του με τον περιαστικό ιστό ή/και με ευρύτερες περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας. Όλες οι παρεμβάσεις θα πρέπει να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να

καλύπτουν μελλοντικές επεκτάσεις αλλά και να συμπεριλάβουν την περιβαλλοντική διάσταση, είτε υπό την έννοια της προστασίας, είτε υπό την έννοια της βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος

Στα πλαίσια της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων μπορούν να στηριχθούν με διάφορες δράσεις όπως με μελέτες αξιολόγησης της εμπορικότητας νέων προϊόντων και υπηρεσιών με την τεχνική και επιστημονική υποστήριξη των επιχειρήσεων μέσω νέων μεθόδων οργάνωσης, με πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών με αγορά εξοπλισμού και κατασκευή νέων εγκαταστάσεων αλλά και με διάφορες προωθητικές ενέργειες.

Ένας άλλος τομέας που πρέπει να βελτιωθεί είναι ο τομέας της απασχόλησης με την προώθηση των ίσων ευκαιριών και ενίσχυση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων. Θα πρέπει να οργανωθούν δράσεις με στόχο την κατάρτιση αλλά και απόκτηση εργασιακής – επαγγελματικής εμπειρίας, αλλά και με πρακτική άσκηση στις κύριες οικονομικές δραστηριότητες της τοπικής / περιφερειακής οικονομίας, προκειμένου να ενδυναμωθεί η απασχολησιμότητα των ωφελούμενων. Στα πλαίσια της απασχόλησης θα πρέπει να συμπεριληφθούν και άτομα που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό ώστε να ενθαρρυνθεί η συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στην ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας των ωφελούμενων. (ΙΝΣΕΤΕ, 2015)

Οι τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού μπορούν να ωφεληθούν από την αξιοποίηση των ΤΠΕ καθώς βελτιώνουν την παροχή υπηρεσιών ενώ συμβάλλουν στη διαφήμιση και προώθηση της επιχείρησης αλλά και της περιοχής γενικότερα. Οι χώροι φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να αναδειχθούν ακόμα περισσότερο αν ενισχυθεί η λειτουργικότητά τους όσον αφορά τους χώρους στάθμευσης αλλά και δημιουργία / επέκταση επισκέψιμων χώρων και οργάνωση ενός δικτύου με περιοχές με ίδια χαρακτηριστικά που συνθέτουν όλες μαζί μια μεγάλη πολιτισμική εικόνα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και με διεύρυνση της αλυσίδας ώστε να βελτιωθεί ολόκληρη η περιοχή. Όλα αυτά περιλαμβάνουν ενέργειες τουριστικής ανάδειξης των πολιτιστικών πόρων, του αρχαιολογικού αποθέματος και της ιστορικής κληρονομιάς σε συνδυασμό με τη γαστρονομία και τις διευρυμένες επιλογές διασκέδασης, αναψυχής, διαμονής κ.ο.κ. Επίσης περιλαμβάνονται δράσεις σύγχρονου πολιτισμού, παρατηρητήρια, πράσινες υποδομές, τουριστική προβολή, καταφύγια & αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών, κέντρο πληροφοριών, δοκιμής και διάθεσης και ανάπτυξης τοπικών ποιοτικών προϊόντων κ.α.

Γενικότερα μια περιοχή μπορεί να αναβαθμιστεί όταν υπάρχει μέριμνα για όλες τις ευπαθείς ομάδες που μπορούν να βοηθηθούν μέσω της εκπαίδευσης, της

ενημέρωσης και της απασχόλησης. Επίσης πολύ σημαντικό είναι και η δημιουργία δικτύου Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού με προγράμματα αγωγής και προαγωγής υγείας, καθώς και δράσεις ίδρυσης και λειτουργίας δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.

Όλες αυτές τις ενέργειες πρέπει να τις υλοποιήσει η Περιφέρεια Πελοποννήσου στα πλαίσια ενός σχεδίου και θα πρέπει να αναθέσει αυτό το έργο σε συγκεκριμένους φορείς (τοπική αυτοδιοίκηση, μεταφορές, Πολιτισμικές, αθλητικές οργανώσεις, Ξενοδοχειακός τομέας, Τομέας εστίασης/ψυχαγωγίας κτλ) με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Η συνεργασία με τις άλλες Περιφέρειες της Ελλάδας είναι επιβεβλημένη καθώς είναι αρκετές αυτές που διαθέτουν γνώση, εμπειρία αλλά και τεχνογνωσία. Ο ρόλος του ΙΝΣΕΤΕ θα έγκειται στην ευαισθητοποίηση των αρμόδιων και άμεσα εμπλεκόμενων φορέων για την υλοποίηση του ανωτέρω σχεδιασμού ώστε να επιτευχθούν ικανοποιητικά αποτελέσματα. (ΙΝΣΕΤΕ, 2015)

Το ΙΝΣΕΤΕ ολοκλήρωσε μία μελέτη για την Περιφέρεια Πελοποννήσου «Οδικός Χάρτης Εξειδίκευσης Δράσεων Τομέα Τουρισμού Περιφέρειας Πελοποννήσου» όπου η βασική αποστολή του είναι να αποτελέσει ένα στρατηγικό εργαλείο επιχειρησιακού σχεδιασμού, που να συμβάλει στον περιφερειακό διάλογο για τη βιώσιμη και μακροχρόνια τουριστική ανάπτυξη.

Η μελέτη του οδικού χάρτη είναι ένα πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και πλάνο για τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, αλλά και τους εμπλεκόμενους φορείς στην τουριστική οικονομία, προκειμένου να προαχθεί ο περιφερειακός διάλογος για το βέλτιστο σχεδιασμό και διεκδίκηση πόρων για την «τουριστική βιομηχανία» της Πελοποννήσου, ώστε αυτή να συνεχίζει να προσφέρει στα εισοδήματα των κατοίκων και στη συνολική ανάπτυξη της περιοχής.

Προτείνονται διάφορα σχέδια δράσης ανά τουριστικό προϊόν. Το πρότυπο «Ήλιος-Θάλασσα» εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να είναι κυρίαρχο καθώς τα φυσικά στοιχεία του αποτελούν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Όμως η χωρική έκφραση του προτύπου αυτού, που συνδέεται κατά κανόνα με μαζικό τουρισμό, μπορεί σταδιακά να απομακρυνθεί από το γνωστό πρότυπο των ξενοδοχειακών καταλυμάτων που δομούνται σε εκτός σχεδίου περιοχές, και να στραφεί και προς ένα νέο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης, που θα υλοποιείται (κατά προτεραιότητα) σε προσδιορισμένες ζώνες τουρισμού-αναψυχής, ή σε οργανωμένους υποδοχείς. Στην Πελοπόννησο ήδη έχει υλοποιηθεί στην περιοχή της Καλαμάτας το πρώτο ΠΟΤΑ οπότε υπάρχει η εμπειρία και η γνώση ώστε να επιλεγθούν κι άλλες περιοχές που μπορεί να εφαρμοστεί το νέο πρότυπο. Το νέο αυτό πρότυπο συνδυάζει τα ξενοδοχειακά καταλύματα με εγκαταστάσεις αναψυχής σε ενιαίο χώρο βάσει ενός συνολικού πολεοδομικού,

αρχιτεκτονικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού λαμβάνοντας υπόψη του τις σύγχρονες τάσεις παραθερισμού και διακοπών.

Μία άλλη κατεύθυνση ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας είναι η προώθηση του συνεδριακού τουρισμού. Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να υλοποιηθεί στα αστικά κέντρα της περιφέρειας με επαρκή προσβασιμότητα (αεροπορική και οδική) και δυνατότητες δραστηριοτήτων για τους συνέδρους και τους συνοδούς τους. Η ευρύτερη περιοχή της Κορίνθου, το Άργος και το Ναύπλιο καθώς και η Σπάρτη μπορούν να αξιοποιηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση καθώς ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να χρησιμοποιήσει τις υφιστάμενες υποδομές και εγκαταστάσεις (ύπαρξη ΑΕΙ, ερευνητικών κέντρων, ιστορικοί τόποι, πολιτιστικές εκδηλώσεις κτλ) ή να δημιουργήσει νέες και να συνδεθεί με τους ιστορικούς τόπους όπως η Αρχαία Επίδαυρος και Κόρινθος καθώς και η Αρχαία Σπάρτη στα πλαίσια ενίσχυσης της επισκεψιμότητάς τους και προώθησης των πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους. Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να συνδεθεί και με άλλες μορφές τουρισμού και να επιφέρει ανάπτυξη στον τουρισμό της περιοχής.

Το τουριστικό προϊόν City Break υποστηρίζει το ρόλο των πόλεων ως αυτόνομων προορισμών σύντομης διάρκειας. Αυτό συνεπάγεται αναβάθμιση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς και βελτίωση της κυκλοφορίας και ασφάλειας των πεζών. Τα αστικά κέντρα θα πρέπει να ενταχθούν σε εθνικά και διεθνή δίκτυα βάσει θεματικών ενοτήτων όπως κοινή ιστορία, αρχιτεκτονική, τοπικά προϊόντα κτλ και ταυτόχρονα να αναδείξουν και να αναβαθμίσουν ιστορικά κέντρα, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και άλλα αξιόλογα στοιχεία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος τα οποία πρέπει να πλαισιώνονται με κατάλληλες εκδηλώσεις και δράσεις. Στα πλαίσια της αναβάθμισης θα πρέπει να ενταχθεί και η καλύτερη σήμανση, πρόσβαση αλλά και η ενημέρωση των επισκεπτών για τις θέσεις και το περιεχόμενο των τουριστικών πόρων. Όλα αυτά βέβαια θα πρέπει να υποστηριχθούν και με τις κατάλληλες ξενοδοχειακές υποδομές και οργανωμένους χωρικούς υποδοχείς στην ευρύτερη περιοχή. Για την περιοχή της Πελοποννήσου δεν έχει γίνει κάποια ιδιαίτερη μελέτη σχετικά με αυτό το προϊόν αλλά δεδομένων των χαρακτηριστικών της υπάρχει πολύς χώρος ανάπτυξης και μελλοντικών σχεδίων.

Στα πλαίσια του Πολιτιστικού Τουρισμού προτείνεται ως γενική κατεύθυνση η αξιοποίηση των θρησκευτικών τόπων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως η Ι.Μ Μαλεβής της ΠΕ Αρκαδίας, των μονών Ταλαντίου, Αυγού και Αγνούτσος της ΠΕ Αργολίδος, της ΙΜ Αγίων Τεσσαράκοντα της ΠΕ Λακωνίας καθώς και άλλων πολλών θρησκευτικών τόπων σε όλες τις περιοχές. Προβλέπεται η βελτίωση της προσβασιμότητας αλλά και των μεταξύ τους συνδέσεων, η αναβάθμιση και

ανάδειξη των λατρευτικών χώρων αλλά και των συνοδών εγκαταστάσεων διημέρευσης και διαμονής καθώς και του περιβάλλοντα χώρου, η διαφύλαξη των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών των μοναστηριών, η στήριξη δράσεων που αφορούν στην οργάνωση σχετικών εκδηλώσεων αλλά και η προώθηση προγραμμάτων ανταλλαγής επισκέψεων μεταξύ θρησκευτικών ενοτήτων. (Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2015)

Ο Ναυτικός Τουρισμός έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης και αξιοποίησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου λόγω των εξαιρετικά πλούσιων πόρων της, όπως οι βυθισμένες πόλεις στο Παυλοπέτρι Λακωνίας και, οι ενάλιες επισκέψεις των αρχαιολογικών χώρων της Μεθώνης και το Ναυαρίνο. Ο τουρισμός κρουαζιέρας μπορεί να αναπτυχθεί επαρκώς με την ολοκλήρωση των υποδομών υποδοχής κρουαζιερόπλοιων στο Ναύπλιο, στο Γύθειο, στην Καλαμάτα και στην Πύλο. Όσον αφορά τον τουρισμό με σκάφη αναψυχής προτείνεται η διερεύνηση υλοποίησης τουριστικών καταφυγίων σε Άστρος και Λεωνίδιο, Γύθειο και Πλύτρα Ασωπού, η ολοκλήρωση των μαρίνων σε Ναύπλιο, Ερμιόνη, Πόρτο Ύδρα, Νέας Επιδαύρου, Κορίνθου, Ξυλόκαστρου, Λουτρακίου, Μονεμβασιάς και δημιουργία νέων με ταυτόχρονη πρόβλεψη επαρκούς χερσαίου χώρου για υποστηρικτικές και λοιπές δραστηριότητες. Επίσης προτείνεται η οργάνωση του θαλάσσιου χώρου σε Ζώνες Ναυσιπλοΐας Αναψυχής βάσει γεωγραφικών χαρακτηριστικών, μετεωρολογικών συνθηκών κτλ. Σχετικά με τον αλιευτικό τουρισμό προτείνεται η βελτίωση των αλιευτικών καταφυγίων στις ΠΕ Αρκαδίας και Αργολίδας και υλοποίηση δραστηριοτήτων σε θαλάσσιους χώρους και σε εσωτερικά επιφανειακά ύδατα (ποτάμια, λίμνες, υφάλμυρα οικοσυστήματα) όπου επιτρέπεται η αλιεία στα πλαίσια θεσμικών δεσμεύσεων που αφορούν ειδικά καθεστώτα προστασίας (Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα, 2000/NATURA) είτε ειδικές δεσμεύσεις όπως προστασία υδρόβιων οργανισμών. . (Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2015)

Στα πλαίσια του Ιατρικού Τουρισμού και της ανάπτυξης του έχουν προταθεί προς αξιοποίηση η περιοχή της Θερμίσιας Αργολίδας, η αναβάθμιση των υποδομών και των προσφερόμενων υπηρεσιών της περιοχής Λουτρακίου Κορινθίας αλλά και η διερεύνηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης των Λουτρών της Ωραίας Ελένης στην περιοχή της Κορίνθου. Στα πλαίσια της ανάπτυξης αυτής εκτός από τις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και τις συναφείς εγκαταστάσεις αναψυχής και αθλητισμού προβλέπεται η λήψη μέτρων για τη διασφάλιση του φυσικού πόρου από τη ρύπανση και κάθε είδους υποβάθμιση, η συνεχής παρακολούθηση από επιστημονικό προσωπικό της ποιότητας των ιαματικών μέσων σε συνδυασμό με εφαρμοσμένες τεχνικές αλλά και η δημιουργία κέντρων θεραπευτικού τουρισμού

με έμφαση στο συνδυασμό πρόληψης/θεραπείας-αποκατάστασης, αναψυχής και παραθερισμού.

Τέλος στα πλαίσια της τουριστικής ανάπτυξης της Π. Πελοποννήσου προωθούνται και άλλα είδη τουρισμού όπως ο αθλητικός τουρισμός-γεωτουρισμός, ο χιονοδρομικός τουρισμός και ο τουρισμός υπαίθρου. Για τις ΠΕ Αρκαδίας και Αργολίδας προτείνεται η ανάπτυξη λοιπών μορφών εναλλακτικού τουρισμού, ενδεικτικά: αιωροπτερισμός, γεωτουρισμός (π.χ. σπήλαιο Κάψια και Φλάγχθι) κλπ. Για τις ΠΕ Λακωνίας και Μεσσηνίας προτείνεται αντίστοιχα η ανάπτυξη ενδεικτικά αιωροπτερισμού, αναρρίχησης, γεωτουρισμού, κ.λπ., αλλά και πιο συγκεκριμένα η αναβάθμιση των χώρων υποδοχής και ευρύτερης περιοχής των σπηλαιών Δυρού που αναμένεται να συμβάλει προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης του γεωτουρισμού. (Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2015)

Για την ΠΕ Αρκαδίας προτείνεται τόσο η βελτίωση των υποδομών όσο και η βελτίωση της προσβασιμότητας του Χιονοδρομικού κέντρου Οστρακίνας Μαινάλου. Εκτός αυτού προτείνεται η ανάπτυξη περιηγητικού-ορεινού τουρισμού κατά προτεραιότητα στους ορεινούς όγκους του Μαινάλου και Πάρνωννα, η οριοθέτηση περιπατητικών μονοπατιών σύνδεσης με την ορεινή Κορινθία και η σύνδεση με το μονοπάτι Ε4. Αντίστοιχα και στις υπόλοιπες ΠΕ προτείνεται η ανάπτυξη της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού κατά προτεραιότητα στους ορεινούς όγκους της δυτικής Αργολίδας (Αρτεμίσιο, Λύρκειο, Φαρμακάς), της δυτικής Κορινθίας (Φενεός, Τρίκαλα Κορινθίας), της Λακωνίας (Ταΰγετος, Πάρνωννας) και της ανατολικής Μεσσηνίας (Ταΰγετος). Ως γενική κατεύθυνση για την ανάπτυξη του τουρισμού υπαίθρου προτείνεται η αξιοποίηση των περιοχών Natura και άλλων προστατευόμενων περιοχών για την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού και πιο συγκεκριμένα αγροτουρισμού. Η συγκεκριμένη τουριστική μορφή δύναται να ενισχυθεί από την ανάπτυξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στην αγροτική παραγωγή ταυτόχρονα με την ανάπτυξη δικτύων εναλλακτικών τουριστικών διαδρομών. Τέλος, για την ΠΕ Κορινθίας προτείνεται η προώθηση λοιπών μορφών εναλλακτικού τουρισμού (π.χ. περί τα αστεροσκοπεία Κρυονερίου και Στεφανίου). Για την ΠΕ Κορινθίας προτείνεται επίσης η αξιοποίηση περιοχών που συνδυάζουν ιδιαίτερα αναπτυξιακά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά, τοπιακά, γεωλογικά και λοιπά χαρακτηριστικά, προκειμένου να αναπτυχθούν, μετά από ειδική αναπτυξιακή μελέτη, ως σύνθετοι πόλοι τουρισμού, αναψυχής, αθλητισμού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ενδεικτικά αναφέρονται οι ευρύτερες περιοχές Διώρυγας Ισθμού, φράγματος Φενεού, φράγματος Ασωπού). (Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, 2015)

Διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει τεράστιες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης καθώς κάθε μία από τις ενότητες της έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δυνατότητες. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί τουριστικό προορισμό με αναξιοποίητο δυναμικό, το οποίο με κατάλληλες παρεμβάσεις: διαμόρφωσης προϊόντος, διατήρησης και επαύξησης της «εικόνας», αλλά και συνδυασμένο και αποτελεσματικό σχέδιο επικοινωνίας, δύναται να αναπτύξει σημαντικά τα ποσοστά διανυκτερεύσεων, αλλά και συνολικότερου ΑΠΑ στον τουριστικό κλάδο.

Η προώθηση της ανάπτυξης, με έμφαση στον Πολιτισμό και την Αγροδιατροφή και με παράλληλη έμφαση στο ποιοτικό φυσικό περιβάλλον δημιουργούν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης στο μέλλον. Ωστόσο, απαιτείται στοχευμένη παρέμβαση και διάθεση των πόρων σε επενδύσεις με προστιθέμενη αξία καθώς και προώθηση και διαφήμιση στις διεθνείς αγορές από όλους τους φορείς που εμπλέκονται με τις τουριστικές δραστηριότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- European Commission. (2010). http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-858_el.htm. Retrieved 2018, from European Commission-Press Release Database: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-858_el.htm
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ). (2015). “*Ερευνα, Ανάλυση και Χαρτογράφηση τουριστικού περιβάλλοντος*”. Retrieved 2018, from www.insete.g: http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/07/2015_Pel_Ereuna_Analysh_Xartografhsh.pdf
- Arcadia Spot. (2017). arcadiaspot.gr. Retrieved 2018, from www.arcadiaspot.gr: <http://www.arcadiaspot.gr/2017/11/perifereia-peloponnisou-sti-diethni-ekthesi-tourismou-world-travel-market.html>
- arcadiaportal. (2015). [arcadiaportal](http://arcadiaportal.gr). Retrieved 2018, from www.arcadiaportal.gr: <http://www.arcadiaportal.gr/news/kato-apo-tin-paselino-i-giorti-psara-ston-tyro-picsvid>
- European Commission. (2018). *European Commission- EDEN Themes*. Retrieved 2018, from ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eden/about/themes_el#general
- European Commission. (2018). *Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τουρισμού*. Retrieved 2018, from ec.europa.eu: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/conferences-events/forum_el
- European Parliament-Ratcliff, Christina. (2017, 6). *Τουρισμός-Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση - 2018*. Retrieved 2018, from www.europarl.europa.eu: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_3.4.12.pdf
- iefimerida. (2015). [iefimerida](http://iefimerida.gr). Retrieved 2018, from www.iefimerida.gr: <http://www.iefimerida.gr/news/231078/h-abta-epelexe-tin-peloponniso-stin-pylo-synedrio-tis-enosis-vretanon-toyristikon>
- Pelopolitismos. (2015). *Pelopolitismos*. Retrieved 2018, from pelopolitismos.wordpress.com: <https://pelopolitismos.wordpress.com/2016/08/03/nafplio-ekdiloseis-sta-mnhmeia-2016/>
- tyrosnews. (2015). [tyrosnews](http://tyrosnews.gr). Retrieved 2018, from www.tyrosnews.gr: <https://www.tyrosnews.gr/plirofories-gia-ton-tyro/topikes-ekdiloseis-giorti-tou-psara>
- www.olivenews.gr. (2013). *Αγροτουρισμός Επίδαυρου*. Retrieved 2018, from www.olivenews.gr: <http://www.olivenews.gr/el/article/2786/%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85>
- ypaithros.gr. (2017). *Έκθεση Αγροτουρισμού στην Επίδαυρο*. Retrieved 2018, from www.ypaithros.gr: <http://www.ypaithros.gr/event/20i-ekthesi-agrotourismou-stin-epidavro/>
- ΓΕΦΥΡΕΣ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ. (2015). *ΓΕΦΥΡΕΣ-ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ*. Retrieved 2018,

- from piff.cineartfestival.eu: <http://piff.cineartfestival.eu/gr/sample-page/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/>
- Γκεξερλής, Γ., & Παπαδημητρόπουλος, Μ. (2018). *2nd International Festival of Architecture Schools Loutraki 2014*. Retrieved 2018, from https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=239896359536964&id=138744622985472
 - Δήμος Γορτυνίας. (2016). *Δήμος Γορτυνίας-Εκδηλώσεις*. Retrieved 2018, from www.gortynia.gov.gr: <http://www.gortynia.gov.gr/?cat=29>
 - Δήμος Ναυπλίων. (2017). *Φεστιβάλ Ναυπλίου*. Retrieved 2018, from www.nafplionfestival.gr: <https://www.nafplionfestival.gr/to-festival/>
 - Δήμος Νότιας Κυνουρίας. (2017). *Δήμος Νότιας Κυνουρίας*. Retrieved 2018, from www.notiakynouria.gov.gr: <http://www.notiakynouria.gov.gr/anakoynoseis/18%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%81%CF%84%CE%AE-%CF%84%CF%83%CE%B1%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B6%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%82-%CE%BB%CE%B5%CF%89%CE%BD%CE%B9/>
 - Δήμος Νότιας Κυνουρίας, Αναπτυξιακή Πάρωννα ΑΕ. (2017). *ΜΕΛΙΤΖΑΖΖ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ*. Retrieved 2018, from www.melitzazz.gr: <http://www.melitzazz.gr/>
 - Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου. (2018). *Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.peloponnisdocfestival.com: <http://www.peloponnisdocfestival.com/el/festival/>
 - Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. (n.d.). *ΦΙΛΟΤΗΣ-Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση*. Retrieved 2018, from filotis.itia.ntua.gr: <https://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/c/AT1011111/>
 - Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού. (2012). *ΕΟΤ*. Retrieved 2018, from <http://www.gnto.gov.gr>: http://www.gnto.gov.gr/el/travel_agencies
 - ΕΛΣΤΑΤ. (2017). *ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ*. Retrieved 2018, from view.officeapps.live.com: https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=http://www.insete.gr/Portals/0/statistics/Perifereies/Neal/Peloponnese_Region2017.xlsx
 - ΕΟΤ. (2017). *Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας*. Retrieved 2018, from www.visitgreece.gr: http://www.visitgreece.gr/el/culture/events/kalamata_international_dance_festival
 - ΕΟΤ. (2018). *ΕΟΤ -ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ*. Retrieved 2018, from www.gnto.gov.gr: <http://www.gnto.gov.gr/el/%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%9C%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%91>
 - Επιμελητήριο Κορινθίας. (2018). *Επιμελητήριο Κορινθίας*. Retrieved 2018, from www.visitkorinthia.gr: <http://www.visitkorinthia.gr/korinthos/tourism/articles/article.jsp?context=1504&categoryid=14074&articleid=14121>
 - ΕΣΠΑ 2014-2020. (2016). *ΕΣΠΑ 2014-2020*. Retrieved 2018, from www.espa.gr: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx>

- ΕΣΠΑ NEWS. (2018). *ΕΣΠΑ NEWS*. Retrieved 2018, from www.espa.io: <https://www.espa.io/programmata/olokliromena/prasinos-tourismos/>
- ΕΣΠΑ NEWS. (2018). *ΕΣΠΑ NEWS- Ενίσχυση Τουριστικών ΜΜΕ για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών*. Retrieved 2018, from www.espa.io: <https://www.espa.io/programmata/olokliromena/enischisi-touristikwn-mme-gia-ton-eksygchronismo-tous-kai-tin-ποιοτική-αναβάθμιση-των-παρεχομένων-υπηρεσιών/>
- ΕΣΠΑ NEWS. (2018). *ΕΣΠΑ NEWS-Αγροτουρισμός*. Retrieved 2018, from www.espa.io: <https://www.espa.io/c/tourismos-epidotisi/agrotourismos-epidotisi/>
- ΕΣΠΑ NEWS. (2018). *ΕΣΠΑ NEWS-Εναλλακτικός Τουρισμός*. Retrieved 2018, from www.espa.io: <https://www.espa.io/programmata/olokliromena/enallaktikos-tourismos/>
- ΕΣΠΑ NEWS. (2018). *ΕΣΠΑ NEWS-Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων*. Retrieved 2018, from www.espa.io: <https://www.espa.io/programmata/energa/enischisi-tis-idrysis-kai-litourgias-neon-touristikon-mikromessaion-epichiriseon/>
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ. (2015, 8 14). *ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ-Τροποποιημένος οδηγός Πράξης "ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ"*. Retrieved 2018, from <http://www.mintour.gov.gr>: http://www.mintour.gov.gr/userfiles/de145b9b-fc1f-4650-91eb-b6315a192e52/FEK1707%CE%92_14-8-2015_1.pdf
- Η ηλεκτρονική πύλη της Αργολίδας. (2015). *Η ηλεκτρονική πύλη της Αργολίδας*. Retrieved 2018, from www.argolidaportal.g: <http://www.argolidaportal.gr/news/16419/gia-4i-synehi-hronia-dynamiki-paroysia-tis-perifereias-peloponnisoy-sti-megalyteri>
- ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ, Ν., ΚΡΑΒΑΡΙΤΗΣ, Κ., & ΛΥΤΡΑΣ, Π. (2000). *Εισαγωγή στον τουρισμό*. Αθήνα: Interbooks.
- ΙΝΣΕΤΕ. (2015). *ΙΝΣΕΤΕ-Μελέτη εξειδίκευσης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών ανά κατηγορία προορισμού - Περιφέρεια Πελοποννήσου Διαγνωστική ανάλυση του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.insete.g: http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/07/2015_Pel_Meleteh_Exideikeyshs_P5_1_02_05.pdf
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΙΝΣΕΤΕ). (2015). *Έρευνα, Ανάλυση και Χαρτογράφηση τουριστικού περιβάλλοντος Περιφέρειας Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.insete.g: http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/07/2015_Pel_Ereuna_Analysh_Xartografhsh.pdf
- Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων. (2015). *ΙΝΣΕΤΕ-Οδικός Χάρτης Εξειδίκευσης Δράσεων Τομέα Τουρισμού Περιφέρειας Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.insete.g: http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/07/2015_Pel_Odikos_Xarths.pdf
- ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ. (2015). *Μελέτη εξειδίκευσης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών ανά κατηγορία προορισμού-Περιφέρεια Πελοποννήσου. Διαγνωστική ανάλυση του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.insete.g:

- http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/07/2015_Pel_Me leth_Exideikeyshs_P5_1_02_05.pdf
- ΙΤΕΠ. (2008-2009). *ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ (ΙΤΕΠ)*. Retrieved 2018, from itep.gr: www.itep.gr
 - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. (2018). *ΚΕΠΑ-Ενίσχυση ΜΜΕ στο πλαίσιο των ΠΕΠ/ΕΣΠΑ 2007-2013*. Retrieved 2018, from 2007-13.e-kepa.gr: <http://2007-13.e-kepa.gr/frontend/articles.php?cid=305>
 - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. (2018). *ΚΕΠΑ-Εναλλακτικός Τουρισμός*. Retrieved 2018, from 2007-13.e-kepa.g: <http://2007-13.e-kepa.gr/frontend/articles.php?cid=19>
 - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. (2018). *ΚΕΠΑ--Ενίσχυση της Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Τουριστικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων*. Retrieved 2018, from <http://2007-13.e-kepa.gr/frontend/articles.php?cid=564&t=Suntomi-Perigrati-tis-Drasis>
 - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. (2018). *ΚΕΠΑ-ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ*. Retrieved 2018, from e-kepa.gr: <http://2007-13.e-kepa.gr/frontend/articles.php?cid=11>
 - Λαγός, Δ. (1996). *ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ*. Αθήνα.
 - Λαγός, Δ. (2005). *Τουριστική Οικονομική*. Αθήνα: Κριτική.
 - Λάμπρου, Ε., & Ίκκος, Α. (2017). *Κερδισμένοι και Χαμένοι Εισερχόμενος τουρισμός ανά Περιφέρεια*. Retrieved 2018, from www.insete.gr: http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/01/2017_Eiserxomenos_Tourismos_ana_Perifereia_Q1Q2.pdf
 - Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος. (2008-2009). *Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος*. Retrieved 2018, from [grhotels.gr](http://www.grhotels.gr): www.grhotels.gr
 - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ. (2016). *ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ*. Retrieved 2018, from www.grhotels.gr: http://www.grhotels.gr/GR/BussinessInfo/library/DocLib/Hotels_By-Region_2016.pdf
 - Πελοποννησιακό Πρακτορείο Ειδήσεων. (2015). *Πελοποννησιακό Πρακτορείο Ειδήσεων*. Retrieved 2015, from www.pna.gr: <https://www.pna.gr/argolida/dimos-nafplieon/item/2111-avgoustiatikes-ekdiloseis-sta-mnimeia-tou-dimou-nafplieon>
 - Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου. (2015). *Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου*. Retrieved 2018, from posixirok.blogspot.g: http://posixirok.blogspot.gr/p/blog-page_6086.html
 - Σαϊνοπούλειο Αμφιθέατρο. (2016). *Σαϊνοπούλειο Αμφιθέατρο*. Retrieved 2018, from www.sainopouleio.gr: <http://www.sainopouleio.gr/politistikokalok.html>
 - ΣΕΤΕ. (2017). *www.sete.gr*. Retrieved 2018, from ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: http://sete.gr/_fileuploads/entries/EterikoEntypo/090908_SETEbrochure.pdf
 - ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΕΤΑΔ Α.Ε. (2016). *ΣΠΗΛΑΙΑ ΔΙΡΟΥ*. Retrieved 2018, from diros-caves.g: <http://diros-caves.gr/the-cave/>
 - Υπουργείο Τουρισμού. (2017). *Υπουργείο Τουρισμού- Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τον Τουρισμό*. Retrieved 2018, from www.mintour.gov.g: <http://www.mintour.gov.gr/ForeignAffairs/EuropeanUnion/euforumtourism/>

- Υπουργείο Τουρισμού. (2013). *Υπουργείο Τουρισμού -Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου*. Retrieved 2018, from www.mintour.gov.gr: <http://www.mintour.gov.gr/Statistics/meletes>
- Υπουργείο Τουρισμού. (2017). *Υπουργείο Τουρισμού-Εναλλακτικός Τουρισμός*. Retrieved 2018, from www.mintour.gov.g: <http://www.mintour.gov.gr/Investments/Espa/Administrationservice/enalaktikostourismos/>
- Υπουργείο Τουρισμού. (2017). *Υπουργείο Τουρισμού-Πρόγραμμα Πράσινοσ Τουρισμός*. Retrieved 2018, from www.mintour.gov.gr: <http://www.mintour.gov.gr/Investments/Espa/Administrationservice/prasinostourismos>
- Φεστιβάλ Τεχνών Κορώνης. (2017). *Φεστιβάλ Τεχνών Κορώνης*. Retrieved 2018, from koronifestival.g: <http://koronifestival.gr/category/upcoming-events/>